BENDROJO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. birželio 25 d.*

Byloje T-66/01

Imperial Chemical Industries Ltd, buvusi *Imperial Chemical Industries plc***,** įsteigta Londone (Jungtinė Karalystė), iš pradžių atstovaujama D. Vaughan ir *QC* D. Anderson, baristerės S. Lee, solisitorių S. Turner, S. Berwick ir R. Coles, vėliau M. Vaughan, S. Lee, S. Berwick ir baristerio S. Ford,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą J. Currall ir P. Oliver, padedamų *QC* J. Flynn ir baristerio C. West,

atsakovę,

* Proceso kalba: anglų.

dėl pagrindinio prašymo panaikinti 2000 m. gruodžio 13 d. Komisijos sprendimą 2003/7/EB dėl procedūros pagal ([EB)] 82 straipsnį (Byla COMP/33.133 – D: Natrio karbonatas – ICI) (OL L 10, 2003, p. 33) ir papildomo prašymo panaikinti ar sumažinti ieškovei paskirtą baudą,

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas A. W. H. Meij, teisėjai V. Vadapalas (pranešėjas) ir A. Dittrich,

posėdžio sekretorė K. Pocheć, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. birželio 26 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Faktinės bylos aplinkybės

1 Ieškovė *Imperial Chemical Industries Ltd*, buvusi *Imperial Chemical Industrines plc*, yra pagal Jungtinės Karalystės teisę įsteigta bendrovė, veikianti chemijos sektoriuje. Faktinių aplinkybių atsiradimo momentu ji, be kita ko, gamino natrio karbonatą.

2 Natrio karbonatas gamtoje aptinkamas tronos minerale (natūrali soda) arba išgaunamas cheminiu būdu (sintetinė soda). Natūrali soda išgaunama smulkinant, gryninant ir kalcinuojant tronos mineralą. Sintetinė soda išgaunama paprastajai druskai reaguojant su klintimis, naudojant 1863 m. brolių Solvejų sukurtą amoniako-sodos metodą.

3 1989 m. balandžio mėn. Europos Bendrijų Komisija atliko įvairių Bendrijos natrio karbonato gamintojų tikrinimus pagal 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio [EB 81] ir [EB 82] straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t. p. 3), 14 straipsnio 3 dalies redakciją, taikytą faktinių aplinkybių metu.

4 1989 m. birželio 19 d. Komisija pateikė ieškovei prašymą suteikti informacijos pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį, į kurį ji atsakė 1989 m. rugsėjo 14 dieną.

5 1990 m. vasario 19 d. Komisija nusprendė savo iniciatyva pradėti procedūrą dėl ieškovės, *Solvay* ir *Chemische Fabrik Kalk* (toliau – *CFK*) pagal Reglamento Nr. 17 3 straipsnio 1 dalį.

6 1990 m. kovo 13 d. Komisija išsiuntė pranešimą apie kaltinimus ieškovei, *Solvay* ir *CFK*. Kiekviena bendrovė gavo tik pranešimo apie kaltinimus dalį ar dalis dėl su jomis susijusių pažeidimų, kurių priede buvo pateikti su kaltinimu susiję įrodymai.

7 Komisija dėl visų pranešime apie kaltinimus nurodytų pažeidimų parengė vieną bylos medžiagą.

8 Kalbant apie šią bylą, Komisija pranešimo apie kaltinimus V dalyje nusprendė, kad ieškovė piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, kurią užėmė Jungtinės Karalystės natrio karbonato rinkoje.

9 1990 m. gegužės 31 d. ieškovė raštu pateikė pastabas dėl Komisijos pareikštų kaltinimų. Komisija ją išklausė 1990 m. birželio 26 ir 27 dienomis.

10 1990 m. gruodžio 19 d. Komisija priėmė Sprendimą 91/300/EEB dėl procedūros pagal [EB] 82 straipsnį (IV/33.133 – D: Natrio karbonatas – *ICI*) (OL L 152, 1991, p. 40). Tame sprendime, apie kurį ieškovei buvo pranešta 1991 m. kovo 1 d. laišku,

ji konstatavo, kad „(ieškovė) pažeidė ([EB)] 82 straipsnio nuostatas maždaug nuo 1983 m. iki dabar, atlikdama veiksmus, kuriais siekiama panaikinti arba labai stipriai apriboti konkurenciją, ir <…> suteikdama dideles nuolaidas ir kitas finansines paskatas už ribinį kiekį tonomis ir taip užtikrindama, kad klientas įsigytų visą ar didžiausią dalį jam reikalingos produkcijos [iš jos], gaudama klientų sutikimą įsigyti [iš jos] visą arba beveik visą jiems reikalingą produkciją, arba kad jie apribotų savo pirkimus iš konkurentų iki nustatyto dydžio [ir], bent vienu atveju, nuolaidų ir kitų finansinių privalumų suteikimą siedama su kliento sutikimu [iš jos] įsigyti visą jam reikalingą produkciją“.

11 Remiantis Sprendimo 91/300 3 straipsniu, už [nustatytą] pažeidimą [ieškovei] skirta [dešimties] milijonų ekiu bauda.

12 Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė Sprendimą 91/297/EEB dėl procedūros pagal ([EB)] 81 straipsnį (IV/33.133 – A: Natrio karbonatas – *Solvay, ICI*) (OL L 152, 1991, p. 1), kuriame konstatavo, kad „*Solvay* ir [ieškovė] pažeidė ([EB)] 81 straipsnio nuostatas nuo 1973 m. sausio 1 d. [ir] bent iki šios procedūros pradžios dalyvaudamos suderintuose veiksmuose, kuriais jos apribojo natrio karbonato pardavimą Bendrijoje atitinkamomis savo vidaus rinkomis, t. y. *Solvay* – kontinentinėje Vakarų Europoje, o [ieškovė] – Jungtinėje Karalystėje bei Airijoje“. *Solvay* ir ieškovė buvo atitinkamai nubaustos septynių milijonų ekiu baudomis.

13 Be to, tą pačią dieną Komisija priėmė Sprendimą 91/298/EEB dėl procedūros pagal ([EB)] 81 straipsnį (IV/33.133 – B: Natrio karbonatas – *Solvay, CFK*) (OL L 152, 1991, p. 16), kuriame konstatavo, kad „*Solvay* ir *CFK* pažeidė ([EB)] 81 straipsnio nuostatas, maždaug nuo 1987 m. iki dabar dalyvaudamos rinkų pasidalijimo susitarime, kuriuo *Solvay* užtikrino *CFK* minimalų metinį natrio karbonato pardavimų kiekį tonomis Vokietijoje, apskaičiuotą pagal *CFK* pardavimus 1986 m., ir kompensavo bet kokį

trūkumą iš *CFK* išpirkdama reikiamus kiekius tonomis, kad pardavimai pasiektų garantuotą minimalų lygį“. *Solvay* ir *CFK* buvo skirtos atitinkamai trijų ir vieno milijono ekiu baudos.

14 Be to, tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė Sprendimą 91/299/EEB dėl procedūros pagal ([EB)] 82 straipsnį (IV/33.133 – C: Natrio karbonatas – *Solvay*) (OL L 152, 1991, p. 21), kuriame konstatavo, kad „*Solvay* pažeidė ([EB)] 82 straipsnio nuostatas nuo maždaug 1983 m. iki dabar, atlikdama veiksmus, kuriais siekiama panaikinti arba labai stipriai apriboti konkurenciją, ir <…> su klientais sudarydama susitarimus, įpareigojančius iš *Solvay* įsigyti visą ar didelę dalį jų poreikiams reikalingo natrio karbonato neribotą arba labai ilgą laikotarpį, suteikiančius dideles nuolaidas ir kitas finansines paskatas už susitarime numatytą bazinį kliento kiekį tonomis viršijantį ribinį kiekį tonomis ir taip užtikrinančias, kad klientas iš *Solvay* įsigis visą ar didžiausią dalį jam reikalingos produkcijos, bei nustatančias, kad nuolaidų suteikimas priklauso nuo kliento sutikimo iš *Solvay* įsigyti visą jam reikalingą produkciją“. *Solvay* buvo skirta 20 milijonų ekiu bauda.

15 1991 m. gegužės 2 d. *Solvay* paprašė panaikinti Sprendimus 91/297, 91/298 ir 91/299. 1991 m. gegužės 14 d. ieškovė pareiškė ieškinius Pirmosios instancijos teisme dėl Sprendimų 91/297 ir 91/300 panaikinimo.

16 1995 m. birželio 29 d. Sprendimu *ICI prieš Komisiją* (T-37/91, Rink. p. II-1901, toliau – Sprendimas *ICI II*) Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad pagrindas, susijęs su teisės į gynybą pažeidimu, kiek tai susiję su teise susipažinti su bylos medžiaga, turi būti atmestas prieš panaikinant Sprendimą 91/300, nes minėto sprendimo patvirtinimas įvyko po pranešimo apie jį, o tai yra esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimas pagal EB 230 straipsnį.

17 Tą pačią dieną Pirmosios instancijos teismas taip pat panaikino Sprendimą 91/297 (Sprendimai *Solvay prieš Komisiją*, T-30/91, Rink. p. II-1775, toliau – Sprendimas *Solvay I*, ir *ICI prieš Komisiją*, T-36/91, Rink. p. II-1847, toliau – Sprendimas *ICI I*) tiek, kiek jis susijęs su ieškovėmis šiose dviejose bylose, dėl teisės susipažinti su bylos medžiaga pažeidimo. Be to, Pirmosios instancijos teismas panaikino Sprendimą 91/298 (Sprendimas *Solvay prieš Komisiją*, T-31/91, Rink. p. II-1821, toliau – Sprendimas *Solvay II*) tiek, kiek jis susijęs su *Solvay*, bei Sprendimą 91/299 (Sprendimas *Solvay prieš Komisiją*, T-32/91, Rink. p. II-1825, toliau – Sprendimas *Solvay III*) dėl ginčijamų sprendimų patvirtinimo tvarkos pažeidimo.

18 1995 m. rugpjūčio 30 d. Teisingumo Teismo kanceliarijai Komisija pateikė apeliacinius skundus dėl šio sprendimo 16 punkte minėto Sprendimo *ICI II* ir šio sprendimo 17 punkte minėtų Sprendimų *Solvay II* ir *Solvay III*.

19 2000 m. balandžio 6 d. sprendimais *Komisija prieš ICI* (C-286/95 P, Rink. p. I-2341) ir *Komisija prieš Solvay* (C-287/95 P ir C-288/95 P, Rink. p. I-2391) Teisingumo Teismas atmetė apeliacinius skundus dėl šio sprendimo 16 punkte minėto Sprendimo *ICI II* ir šio sprendimo 17 punkte minėtų Sprendimų *Solvay II* bei *Solvay III*.

20 2000 m. gruodžio 12 d., antradienį, naujienų agentūra išplatino tokį pranešimą spaudai:

„Antradienį atstovė spaudai nurodė, kad trečiadienį Europos Komisija paskirs baudą chemijos pramonės bendrovėms *Solvay SA* ir *Imperial Chemical Industries plc* <…> už Europos Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą.

Baudos už tariamą piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi natrio karbonato rinkoje jau buvo skirtos prieš dešimt metų, tačiau dėl procesinių priežasčių panaikintos Europos aukščiausios instancijos teismo.

Atstovė spaudai nurodė, kad trečiadienį Komisija iš naujo priims tą patį, tačiau reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Bendrovės neginčijo sprendimo esmės. Atstovė spaudai teigė, kad bus iš naujo priimtas tas pats sprendimas.“

21 2000 m. gruodžio 13 d. Komisija priėmė Sprendimą 2003/7/EB dėl procedūros pagal ([EB)] 82 straipsnį (COMP/33.133 – D: Natrio karbonatas – *ICI*) (OL L 10, 2003, p. 3, toliau – ginčijamas sprendimas).

22 Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė sprendimus 2003/5/EB dėl procedūros pagal ([EB)] 81 straipsnį (COMP/33.133 – B: Natrio karbonatas – *Solvay*, *CFK*) (OL L 10, 2003, p. 1) ir 2003/6/EB dėl procedūros pagal ([EB)] 82 straipsnį (COMP/33.133 – C: Natrio karbonatas – *Solvay*) (OL L 10, 2003, p. 10).

23 Ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje įtvirtinta:

„*1 straipsnis*

[Ieškovė] pažeidė [EB 82] straipsnio nuostatas nuo maždaug 1983 m. iki bent jau 1989 m. pabaigos atlikdama veiksmus, kuriais siekiama panaikinti arba labai stipriai apriboti konkurenciją:

a) suteikdama dideles nuolaidas ir kitas finansines paskatas už ribinį kiekį tonomis, kad […] klientas įsigytų visą ar didžiausią dalį jam reikalingos produkcijos [iš jos];

b) gaudama klientų sutikimą įsigyti [iš jos] visą arba beveik visą jiems reikalingą produkciją, arba kad jie apribotų savo pirkimus iš konkurentų iki nustatyto dydžio;

c) bent vienu atveju, nuolaidų ir kitų finansinių privalumų suteikimą siedama su kliento sutikimu [iš jos] įsigyti visą jam reikalingą produkciją.

2 straipsnis

Už 1 straipsnyje nurodytą pažeidimą [ieškovei] skiriama [dešimties] milijonų eurų bauda.

[…]“

24 Ginčijamo sprendimo tekstas beveik sutampa su Sprendimo 91/300 tekstu. Komisija padarė tik kelis redakcinio pobūdžio pakeitimus ir pridėjo naują dalį „Procesas Pirmosios instancijos teisme ir Teisingumo Teisme“.

25 Šioje naujoje ginčijamo sprendimo dalyje Komisija, remdamasi 1999 m. balandžio 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimu *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ir T-335/94, Rink. p. II-931, toliau – Pirmosios instancijos teismo sprendimas *PVC II*), nurodė, kad ji turėjo „teisę iš naujo priimti sprendimą, kuris buvo panaikintas tik dėl procesinių pažeidimų, nepradėdama naujos administracinės procedūros“ ir „neturėjo organizuoti naujo išklausymo, jei naujo sprendimo tekste [nėra] kitų kaltinimų nei pateikti pirmajame sprendime“ (164 konstatuojamoji dalis).

26 Ginčijamame sprendime Komisija taip pat pažymėjo, kad senaties terminas turėjo būti pratęstas tiek, kiek ieškinys dėl Sprendimo 91/300 buvo nagrinėjamas Pirmosios instancijos teisme ir Teisingumo Teisme pagal 1974 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2988/74 dėl teisinių procedūrų ir sankcijų, taikomų pagal Europos ekonominės bendrijos taisykles dėl transporto ir konkurencijos, taikymo terminų (OL L 319, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 1 t. p. 61) 3 straipsnį (169 ir 170 konstatuojamosios dalys). Atsižvelgdama į bylos aplinkybes, Komisija nusprendė galinti priimti naują sprendimą iki 2003 m. pabaigos (172 konstatuojamoji dalis). Be to, ji nurodė, kad teisė į gynybą nepažeista, jei naujas sprendimas priimtas per protingą terminą (164 konstatuojamoji dalis).

27 Kalbant apie patį pažeidimą, Komisija ginčijamame sprendime nurodė, kad „produkto rinka ir geografinė rinka, kuriose ieškovės ekonominiai pajėgumai turėjo būti vertinami, yra Jungtinės Karalystės natrio karbonato rinka“ (125 konstatuojamoji dalis).

28 Vertindama ieškovės rinkos pajėgumus šioje byloje, Komisija nurodė, kad ieškovės turima rinkos dalis atitinkamoje rinkoje tradiciškai buvo didesnė nei 90 % per visą nagrinėjamą laikotarpį, o tai iš esmės yra įtikinamas rodiklis, kad rinkos pajėgumas yra didelis (127 konstatuojamoji dalis). Po to ji išnagrinėjo reikiamus ekonominius veiksnius ir ginčijamame sprendime nusprendė, kad svarbiausiais aspektais ieškovė užėmė dominuojančią padėtį pagal EB 82 straipsnį (128–136 konstatuojamosios dalys).

29 Kalbėdama apie piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, Komisija ginčijamame sprendime nurodė, kad ieškovė sukūrė „praktiką, kuriose esmė susieti“ klientus tam tikrais mechanizmais, kuriais siekiama to paties tikslo – panaikinti konkurenciją (138 konstatuojamoji dalis). Šiuo klausimu ginčijamo sprendimo 139 konstatuojamojoje dalyje ji teigia, kad nuolaidomis už ribinį kiekį tonomis siekiama panaikinti veiksmingą konkurenciją tokiomis priemonėmis:

— paskatinti vartotojus iš ieškovės pirkti ribinį kiekį tonomis, kurį jie galėtų įsigyti iš antro tiekėjo,

— sumažinti arba panaikinti *General Chemical* konkurencinį poveikį išsaugant jos buvimą rinkoje kainų, kiekių ir klientų prasme, kad būtų išlaikytas veiksmingas ieškovės monopolis,

— pašalinti *Brenntag* iš rinkos arba bent iki minimumo sumažinti jos konkurencinį poveikį,

— iki minimumo sumažinti pavojų, kad klientai rinksis kitus tiekimo šaltinius,

— išlaikyti arba sustiprinti ieškovės virtualų monopolį natrio karbonato rinkoje Jungtinėje Karalystėje.

30 Be to, ginčijamo sprendimo 147 punkte Komisija nurodė, kad „[ieškovės] sudarytos sutartys su didžiaisiais klientais reiškia, kad jie buvo su ja susiję dėl beveik viso jų poreikio (ir vienu atveju dėl viso poreikio), o kitų tiekėjų konkurencinis poveikis buvo sumažintas iki minimumo“.

31 Ginčijamame sprendime Komisija taip pat pažymėjo, kad kitos finansinės paskatos sustiprino ieškovės dominuojančią padėtį tokiu būdu, kuris prieštarauja EB 82 straipsnyje nustatytai konkurencijos sąvokai (149 konstatuojamoji dalis).

32 Kalbėdama apie poveikį valstybių narių prekybai, Komisija ginčijamame sprendime nurodė, kad nors priemonės, kurių ieškovė ėmėsi siekdama užsitikrinti dominuojančią padėtį ir veiksmingą monopolį Jungtinėje Karalystėje, visų pirma buvo taikomos dėl Bendrijai nepriklausančių šalių (JAV ir Lenkijos), o ne kitų Bendrijos gamintojų tiesioginės konkurencijos, nuolaidos už ribinį kiekį tonomis ir kiti konkurencijos pašalinimo mechanizmai vis tiek turėjo būti nagrinėjami atsižvelgiant į bendrą griežto Bendrijos nacionalinių rinkų pasidalijimo fenomeno kontekstą. Šiuo klausimu ji teigia, kad ieškovė ypač pageidavo, jog *General Chemical* išliktų aptariamoje rinkoje kaip kitas tiekimo šaltinis, ir kad vartotojai galėjo būti pastūmėti ieškoti kitų, galbūt pigesnių tiekimo šaltinių, žemyninėje vakarų Europoje, jei ši bendrovė būtų turėjusi visiškai pasitraukti iš rinkos. Be to, ji teigia, kad ieškovės dominuojančios padėties Jungtinėje Karalystėje išlaikymas darė poveikį visai konkurencijos sandarai bendroje rinkoje ir užtikrino *status quo* išlaikymą, grindžiamą rinkų pasidalijimu (151–154 konstatuojamosios dalys).

33 Ginčijamame sprendime Komisija teigia, kad padaryti pažeidimai ypač sunkūs, nes jie „yra dalis apgalvotos politikos, kuria siekiama sustiprinti ieškovės vykdomą [Jungtinės Karalystės natrio karbonato rinkos] kontrolę su Sutarties tikslais visiškai nesuderinamomis priemonėmis“ ir jais „konkrečiai siekiama riboti ar daryti įtaką tam tikrų konkurentų veiklai“ (156 konstatuojamoji dalis).

34 Be to, ginčijamame sprendime Komisija nurodė, kad pažeidimas buvo pradėtas daryti maždaug 1983 metais ir tęsėsi bent iki 1989 metų pabaigos. Galiausiai ji teigia atsižvelgusi į tai, kad ieškovė nutraukė nuolaidų už ribinį kiekį tonomis taikymą nuo 1990 m. sausio 1 dienos (160 ir 161 konstatuojamosios dalys).

35 2001 m. sausio 18 d., sausio 26 d. ir vasario 8 d. laiškais ieškovė Komisijai pateikė prašymą susipažinti su bylos medžiaga. 2001 m. vasario 14 d. laišku Komisija šį prašymą atmetė.

Procesas

36 Pareiškimu, kurį Pirmosios instancijos teismo (dabar – Bendrasis Teismas) kancelia-rija gavo 2001 m. kovo 20 d., ieškovė pareiškė šį ieškinį.

37 Ieškovė ieškinyje Pirmosios instancijos teismo, be kita ko, prašo įpareigoti Komisiją pateikti bylos COMP/33.133 dokumentus.

38 2001 m. gegužės 4 d. bylą buvo pavesta nagrinėti Pirmosios instancijos teismo ketvirtajai kolegijai ir paskirtas teisėjas pranešėjas.

39 Pirmosios instancijos teismui leidus, ieškovė ir Komisija atitinkamai 2002 m. gruodžio 18 ir 23 d. pateikė savo pastabas dėl 2002 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, toliau – Teisingumo Teismo sprendimas *PVC II*) pasekmių šiai bylai. Pastabose ieškovė informavo Pirmosios instancijos teismą, kad atsiima kaltinimą, susijusį su principo *non bis in idem* pažeidimu.

40 Nuo 2003 m. spalio 1 d. pakeitus Pirmosios instancijos teismo kolegijų sudėtį, teisėjas pranešėjas paskirtas į pirmąją kolegiją, todėl ši byla 2003 m. spalio 8 d. buvo paskirta šiai kolegijai.

41 Kadangi nuo 2004 m. rugsėjo 13 d. Pirmosios instancijos teismo kolegijų sudėtis buvo pakeista, teisėjas pranešėjas buvo paskirtas į naujos sudėties ketvirtąją kolegiją, kuriai dėl šios priežasties 2004 m. spalio 19 d. buvo priskirta ši byla.

42 2005 m. sausio 11 d. Pirmosios instancijos teismas paprašė Komisijos kanceliarijai pateikti išsamų visų dokumentų, sudarančių administracinės bylos medžiagą, sąrašą. Šiame sąraše turėjo būti glaustai nurodytas kiekvieno dokumento autorius, pobūdis ir turinys. Pirmosios instancijos teismas taip pat paprašė Komisijos nurodyti, su kuriais iš dokumentų ieškovė galėjo susipažinti, ir jei reikia, nurodyti priežastis, dėl kurių, jos nuomone, su jais neleista susipažinti.

43 2005 m. sausio 28 d. laiškais Komisija kanceliarijai pateikė Pirmosios instancijos teismo prašytą sąrašą ir nurodė, kad dokumentai, su kuriais ieškovė galėjo susipažinti, yra tie patys, kuriais ji grindė kaltinimus ir kurie dėl to pridėti prie pranešimo apie kaltinimus. Ji taip pat nurodė „apgailestaujanti turėdama informuoti Pirmosios instancijos teismą, kad šiandien po daugelio persikraustymų per pastaruosius dešimt metų paaiškėjo, jog po nuodugnių paieškų ji nesugebėjo rasti kai kurių dokumentų“ ir kad ji mano turinti pareigą nedelsdama Pirmosios instancijos teismui ir ieškovei pranešti, jog „nors prie […] pastabų pridėtame sąraše išvardyti visi bylos dokumentai, kuriuos ji turi, trūkstami dokumentai jame [nenurodyti]“. Pasak Komisijos, 1990 m. procedūra buvo vykdoma laikantis tuo metu teisei susipažinti su bylos dokumentais taikytos teismų praktikos. Ji teigia, kad tuo metu nebuvo jokių požymių, kad byloje yra dokumentų, kurie būtų galėję turėti realios įtakos Sprendimo 91/300 priėmimui net ir atsižvelgiant į teismų praktikos pokyčius nuo 1990 metų.

44 2005 m. balandžio 13 d. laišku Pirmosios instancijos teismas paprašė ieškovės nurodyti išsamiame sąraše esančius dokumentus, su kuriais ji nebuvo susipažinusi per administracinę procedūrą ir kuriuose, jos manymu, galimai buvo įrodymų, galėjusių būti naudingais gynybai.

45 2005 m. gegužės 9 d. laiške ieškovė pabrėžė, kad kai kurie trūkstami dokumentai būtų buvę naudingi gynybai. Ji taip pat nurodė, kurie iš tame sąraše išvardytų dokumentų gali būti naudingi gynybai ir su kuriais ji nori susipažinti. Jos teigimu, šie dokumentai galėjo suteikti jai galimybę pateikti argumentus dėl susijusios geografinės rinkos apibrėžties, dėl jos dominuojančios padėties egzistavimo, dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ir dėl poveikio valstybių narių prekybai.

46 2005 m. birželio 7 d. laišku Pirmosios instancijos teismas paprašė Komisijos Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateikti administracinės bylos dokumentus, esančius 2–38, 50–59 ir 60–65 bylos dalyse, išskyrus vidinius dokumentus. Komisijos taip pat buvo paprašyta vietoje dokumentų, kuriuose yra verslo paslapčių, vietoje informacijos, kuri buvo pateikta Komisijai per administracinę procedūrą, jei laikomasi konfidencialumo reikalavimo, arba vietoje kitos konfidencialios informacijos pateikti nekonfidencialias jų versijas arba nekonfidencialias santraukas. Be to, Komisijos paprašyta pateikti išsamią pirmiau minėtų dokumentų versiją su konfidencialiais duomenimis, kad būtų galima patikrinti jų konfidencialumą.

47 2005 m. birželio 21 d. Komisija, atsižvelgdama į dokumentų apimtį, Pirmosios instancijos teismo paprašė leisti pateikti tik vieną originalą ir kompaktinę plokštelę. Prašymas priimtas 2005 m. liepos 4 dieną.

48 2005 m. liepos 20 d. laišku Komisija kanceliarijai pateikė Pirmosios instancijos teismo prašomus dokumentus. Kanceliarija ieškovei perdavė Komisijos pateiktas kompaktines plokšteles.

49 2005 m. spalio 13 d. ieškovė pateikė pastabas dėl administracinę bylą sudarančių dokumentų naudos gynybai. 2007 m. spalio 26 d. Komisija atsakė į ieškovės pastabas.

50 Anksčiau paskirtam teisėjui pranešėjui baigus vykdyti savo pareigas, 2006 m. birželio 22 d. sprendimu Pirmosios instancijos teismo pirmininkas paskyrė naują teisėją pranešėją.

51 Nuo 2007 m. rugsėjo 25 d. pakeitus Pirmosios instancijos teismo kolegijų sudėtį, teisėjas pranešėjas paskirtas į šeštąją kolegiją, todėl ši byla 2007 m. lapkričio 8 d. buvo paskirta šiai kolegijai.

52 Kadangi 2008 m. vasario 13 d. teisėjas T. Tchipev negalėjo posėdžiauti šioje byloje, Pirmosios instancijos teismo pirmininkas, taikydamas Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 32 straipsnio 3 dalį, paskyrė į kolegiją teisėją A. Dittrich.

53 Susipažinęs su teisėjo pranešėjo pranešimu, Pirmosios instancijos teismas (šeštoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį ir, taikydamas Procedūros reglamento 64 straipsnyje numatytas proceso organizavimo priemones, ieškovei ir Komisijai raštu pateikė klausimus. Ieškovė ir Komisija į juos atsakė per nustatytą terminą.

54 Per 2008 m. birželio 26 ir 27 d. posėdį buvo išklausytos šalių žodinės pastabos ir atsakymai į Pirmosios instancijos teismo žodžiu pateiktus klausimus.

55 Per posėdį Pirmosios instancijos teismas ieškovei leido pateikti pastabas dėl 2008 m. birželio 16 d. Komisijos atsakymų raštu. 2008 m. liepos 9 d. ieškovė pateikė pastabas, o Komisija į jas atsakė 2008 m. rugsėjo 3 dieną.

Šalių reikalavimai

56 Ieškovė Bendrojo teismo prašo:

— pripažinti ieškinį priimtinu,

— pripažinti, kad dėl to, jog praėjo daug laiko, Komisija nekompetentinga priimti ginčijamą sprendimą arba, priešingu atveju, kad ji nekompetentinga jai paskirti baudą,

— panaikinti ginčijamą sprendimą,

— panaikinti arba sumažinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje paskirtą baudą,

— nurodyti Komisijai pateikti visus vidinius dokumentus, susijusius su ginčijamo sprendimo priėmimu ir, be kita ko, Komisijos narių kolegijos posėdžio protokolą bei visus prie jo pridėtus dokumentus ir visus Komisijos narių kolegijai tuo klausimu pateiktus dokumentus,

— nurodyti Komisijai pateikti dokumentus, esančius byloje COMP/33.133,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas, įskaitant išlaidas su palūkanomis, susijusias su jos pateikta garantija dėl ginčijamu sprendimu paskirtos baudos.

57 Komisija Bendrojo teismo prašo:

— atmesti ieškinį kaip nepagrįstą,

— atmesti ieškovės pateiktą prašymą susipažinti su bylos medžiaga,

— pripažinti nepriimtinu prašymą priimti specialią nutartį, pagal kurią ji turi sumokėti ieškovės bylinėjimosi išlaidas, įskaitant išlaidas ir palūkanas, susidariusias dėl bet kokios garantijos dėl baudos, arba, bet kokiu atveju, atmesti jį kaip nepagrįstą,

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

58 Visų pirma ieškovės reikalavimai susiję su ginčijamo sprendimo panaikinimu ir, papildomai, su šiuo sprendimu jai skirtos baudos panaikinimu arba sumažinimu.

1. *Dėl reikalavimų, susijusių su ginčijamo sprendimo panaikinimu*

59 Ieškovė iš esmės pateikia šešis pagrindus, susijusius su ginčijamo sprendimo panaikinimu. Jie grindžiami, pirma, Komisijos kompetencijos priimti ginčijamą sprendimą nebuvimu, antra, esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimu, trečia, neteisingu aptariamos rinkos įvertinimu, ketvirta, dominuojančios padėties nebuvimu, penkta,

piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi nebuvimu, ir, šešta, įtakos valstybių narių prekybai nebuvimu.

Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su Komisijos kompetencijos priimti ginčijamą sprendimą nebuvimu

60 Pirmąjį pagrindą sudaro dvi dalys, susijusios su, atitinkamai, klaidingu senaties taisyklių taikymu ir protingo termino principo pažeidimu.

Dėl pirmos dalies, susijusios su senaties taisyklių pažeidimu

— Šalių argumentai

61 Ieškovė pažymi, kad nors 1974 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamente Nr. 2988/74 nustatytas senaties terminas taikomas tik tai susijusio sprendimo daliai, kuria skiriama bauda, ta minėto sprendimo dalis yra labai svarbi.

62 Pasak ieškovės, Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsniu nepratęsiamas senaties terminas, kiek tai susiję su teisminiu procesu dėl Komisijos galutinio sprendimo. Iš tikrųjų senatis sustabdoma tik tuo atveju, kai pateikiamas ieškinys dėl per administracinę procedūrą priimtų sprendimų, t. y. dėl tyrimo priemonių, įskaitant pranešimo apie kaltinimus priėmimą arba priemonių priėmimą remiantis bendrais tyrimo įgaliojimais, suteiktais remiantis Reglamentu Nr. 17. Aiškinimas, kurio laikosi Komisija ginčijamame sprendime, prieštarauja Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsniui. Komisija blogai aiškina Reglamento Nr. 2988/74 1–3 straipsniuose vartojamą žodžių junginį

„teisinių procedūrų taikymas“ ir neatsižvelgia į tai, kad jos galutinis sprendimas turėjo būti priimtas prieš sueinant senaties terminui. Be to, dėl Komisijos aiškinimo Reglamento Nr. 2988/74 2 straipsnio 3 dalis netektų prasmės ir būtų neteisingo minėto reglamento sandaros suvokimo įrodymas tiek, kiek iš sprendimo kylančios senaties pasekmės reglamentuojamos 4–6, o ne 1–3 straipsniuose. Galiausiai toks aiškinimas prieštarauja principui, pagal kurį, siekdama užtikrinti teisinį saugumą, Komisija turi nutraukti teisinių procedūrų taikymą per nustatytą terminą ir priimti galutinį sprendimą per dešimt metų nuo pažeidimo darymo pabaigos, išskyrus atvejus, kai Komisijai buvo kliudoma užbaigti tyrimą ir procedūras dėl teismo procesų, susijusių su preliminariais jos sprendimais. Taigi šioje byloje Komisijai nebuvo kliudoma užbaigti taikyti teisines procedūras.

63 Ieškovė mano, kad šio sprendimo 25 punkte minėtame Pirmosios instancijos teismo sprendime *PVC II* patvirtintas požiūris prieštarauja minėto sprendimo 1098 punkte išdėstytam teiginiui, kad Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnio tikslas yra leisti sustabdyti senaties terminą, jei Komisijai trukdoma veikti dėl objektyvių nuo jos nepriklausančių priežasčių. Iš tiesų ieškinys dėl galutinio sprendimo, kuriuo skiriama bauda, nekliudo Komisijai veikti, nes minėtas galutinis sprendimas yra vykdytinas iki tol, kol Pirmosios instancijos teismas jį panaikins ar pripažins negaliojančiu.

64 Bet kokiu atveju argumentai, kad Komisijai buvo kliudoma veikti, šiuo atveju negali būti taikomi apeliaciniam skundui dėl šio sprendimo 16 punkte minėto Sprendimo *ICI II*. Tiesą sakant, Komisijai niekas netrukdė iš naujo priimti Sprendimą 91/300 iš karto po to, kai buvo priimtas šio sprendimo 16 punkte minėtas Sprendimas *ICI II*. Papildomas terminas dėl apeliacinio skundo būtų visiškai „priskirtinas“ Komisijai. Be to, šis apeliacinis skundas būtų betikslis atsižvelgiant į 1994 m. birželio 15 d. Teisingumo Teismo Sprendimą *Komisija prieš BASF ir kt.* (C-137/92 P, Rink. p. I-2555) ir

į Komisijos ketinimus iš naujo priimti Sprendimą 91/300. Taigi Komisija negali pasinaudoti „savo procedūrine klaida“ ir penkerių metų trukmės vėlavimu, dėl kurio ji pati kalta.

65 Galiausiai, Komisijos aiškinimas prieštarauja Teisingumo Teismo Statuto 60 straipsniui, kuriame nustatyta, kad dėl apeliacinio skundo terminai nesustabdomi. Pasak ieškovės, net jei reikėtų atsižvelgti į proceso Pirmosios instancijos teisme trukmę, senaties terminas būtų sustabdytas tik maždaug ketveriems metams vienam mėnesiui ir penkiolikai dienų. Todėl Komisija iš naujo priimti Sprendimą 91/300 turėjo iki 1999 m. balandžio mėnesio.

66 Be to, iš Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnio matyti, kad tuo atveju, kai pateikiamas apeliacinis skundas, proceso dalykas yra ne Komisijos sprendimas, o Pirmosios instancijos teismo sprendimas.

67 Be to, šio sprendimo 25 punkte minėtame Pirmosios instancijos teismo sprendime *PVC II* konkrečiai nebuvo nagrinėjamas klausimas, ar reikia atsižvelgti į apeliacinį skundą kalbant apie senaties termino sustabdymą, nes byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, Komisija turėjo tik nustatyti, ar dėl proceso Pirmosios instancijos teisme sustabdomas senaties terminas. Taigi Pirmosios instancijos teismo pastabos dėl apeliacinio skundo poveikio senaties sustabdymui yra tik *obiter dictum*.

68 Ieškovė papildydama teigia, kad dėl sprendimo, kurį Komisija priėmė pažeisdama vidaus darbo tvarką, negalima pratęsti senaties termino. Iš tikrųjų Komisija netinkamai patvirtino Sprendimą 91/300. Todėl tuo sprendimu negalima išplėsti Komisijos kompetencijos skirti baudas pasibaigus įprastam senaties terminui, kuris nustatytas Reglamente Nr. 2988/74. Iš tikrųjų tai prieštarautų principui, pagal kurį šalis negali

pasinaudoti savo klaida, ir prigimtinei teisei. Taigi vėlavimas visiškai priklauso nuo Komisijos veiksmų ir ji bet kokiu atveju negali siekti naudos taikydama Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnį.

69 Galiausiai šio sprendimo 25 punkte minėtame Pirmosios instancijos teismo sprendime *PVC II* pateiktas Reglamento Nr. 2988/74 2 ir 3 straipsnių aiškinimas Komisijai suteikia galimybę priimti daug įvairiausių vienas po kito einančių sprendimų iki pat XXI-ojo amžiaus vidurio. Toks aiškinimas yra neteisėtas, nes būtų pažeista teisė būti teisiamam per protingą terminą.

70 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

— Bendrojo Teismo vertinimas

71 Pirmiausia reikia pažymėti, kad Reglamente Nr. 2988/74 yra įtvirtintos visos nuostatos, išsamiai reglamentuojančios terminus, per kuriuos Komisija turi teisę, nepažeisdama pagrindinio teisinio saugumo reikalavimo, skirti baudas įmonėms, kurių atžvilgiu yra vykdomos Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymo procedūros (2003 m. kovo 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *CMA CGM ir kt. prieš Komisiją*, T-213/00, Rink. p. II-913, 324 punktas ir 2008 m. birželio 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hoechst prieš Komisiją*, T-410/03, Rink. p. II-881, 223 punktas).

72 Taigi, remiantis Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalies b punktu ir 2 dalimi bei 2 straipsnio 3 dalimi, teisinių procedūrų senaties terminas sueina, jei Komisija

nepaskyrė vienkartinės baudos arba sankcijos per penkerius metus nuo senaties termino skaičiavimo pradžios, jei per tą laiką neįvyko terminą nutraukiantis veiksmas, arba vėliausiai per dešimt metų nuo to paties atskaitos taško, jei terminą nutraukiantys veiksmai įvyko. Vis dėlto pagal minėto reglamento 2 straipsnio 3 dalį taip apibrėžtas senaties terminas gali būti pratęstas tiek, kiek trunka termino sustabdymas pagal to paties reglamento 3 straipsnį (šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 140 punktas).

73 Remiantis Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsniu, teisinių procedūrų taikymo terminas sustabdomas tol, kol Komisijos sprendimas nagrinėjamas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme.

74 Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnyje daroma nuoroda į „nagrinėjimą Europos Bendrijų Teisingumo Teisme“ nuo Pirmosios instancijos teismo įkūrimo turi būti suprantama kaip taikoma visų pirma procesui pastarajame teisme, nes ieškiniai dėl sankcijų ar baudų skyrimo konkurencijos teisės srityje priklauso jo kompetencijai.

75 Šioje byloje ieškovė neginčija, kad penkerių metų senaties terminas suėjo 1995 metais, su sąlyga, jog senatis sustabdyta pagal Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnį.

76 Todėl reikia tik išnagrinėti, ar, taikant Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnį, Komisija turėjo teisę 2000 m. gruodžio 13 d. priimti ginčijamą sprendimą.

77 Galiausiai iš šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 157 punkto matyti, kad pagal Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnį senatis sustabdoma tiek laiko, kiek aptariamas sprendimas nagrinėjamas „Pirmosios instancijos teisme ir Teisingumo Teisme“. Taigi šioje byloje senatis buvo sustabdyta per visą proceso Pirmosios instancijos teisme laiką ir visą procesą Teisingumo Teisme nagrinėjant apeliacinį skundą, todėl nereikia priimti sprendimo dėl laikotarpio nuo Pirmosios instancijos teismo sprendimo paskelbimo iki kreipimosi į Teisingumo Teismą.

78 Taigi 1991 m. gegužės 14 d. ieškovei pareiškus ieškinį Pirmosios instancijos teisme ir 1995 m. birželio 29 d. priėmus sprendimą, o vėliau 1995 m. rugpjūčio 30 d. Komisijai pateikus apeliacinį skundą Teisingumo Teisme ir 2000 m. balandžio 6 d. priėmus sprendimą, senatis buvo sustabdyta ne ilgesniam kaip aštuonerių metų aštuonių mėnesių ir dvidešimt dviejų dienų laikotarpiui, kaip visiškai teisingai Komisija nurodo ginčijamo sprendimo 171 konstatuojamojoje dalyje.

79 Todėl šioje byloje po senaties sustabdymo nepraėjo ilgesnis nei penkerių metų laikotarpis nuo aptariamų pažeidimų pabaigos arba nuo bet kokio senaties nutraukimo iki ginčijamo sprendimo priėmimo 2000 m. gruodžio 13 dieną.

80 Taigi ginčijamas sprendimas buvo priimtas laikantis senaties taisyklių, nustatytų Reglamente Nr. 2988/74.

81 Šios išvados negali paneigti nė vienas iš ieškovės pateiktų argumentų.

82 Pirma, remiantis Reglamento Nr. 2988/74 2 ir 3 straipsniais, negalima daryti išvados, kad 3 straipsnyje nurodytas „Komisijos sprendimas“, kuris nagrinėjamas per teismo

procesą, dėl kurio sustabdomas teisinių procedūrų taikymo terminas, gali būti tik vienas iš 2 straipsnyje nurodytų veiksmų, dėl kurių ta senatis nutrūksta ir kurių sąrašas yra baigtinis (šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 144 punktas). Iš tikrųjų 3 straipsniu Komisija apsaugoma nuo senaties taikymo tais atvejais, kai ji turi sulaukti teismo sprendimo, vykstant procesams, kurių eigos ji negali kontroliuoti, kad sužinotų, ar ginčijamas teisės aktas yra teisėtas, ar ne. Taigi 3 straipsnis susijęs su tais atvejais, kai institucijos neveikimas nėra nerūpestingumo pasekmė. Tokios situacijos susidaro, kai pareiškiamas ieškinys dėl Reglamento Nr. 2988/74 2 straipsnyje nurodytų veiksmų, dėl kurių nutrūksta senaties terminas ir kuriuos galima ginčyti, ir kai pareiškiamas ieškinys dėl sprendimo, kuriuo skiriama bauda arba sankcija. Tokiomis aplinkybėmis tiek 3 straipsnio formuluotė, tiek jo tikslas apima ir ieškinius, pareikštus dėl 2 straipsnyje nurodytų veiksmų, kuriuos galima ginčyti, ir ieškinius, pareikštus dėl galutinio Komisijos sprendimo. Todėl ieškinys dėl galutinio sprendimo, kuriuo skiriamos sankcijos, sustabdo teisinių procedūrų taikymo terminą, kol teismas priims galutinį sprendimą dėl minėto ieškinio (šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 144–147 punktai).

83 Antra, ieškovė teigia, kad ieškinio dėl sprendimo, kuriuo skiriamos baudos, pareiškimas niekaip nekliudo Komisijai priimti tokį sprendimą. Tačiau toks aiškinimas, jei jo laikomasi, reiškia, kad institucija atšaukia ginčijamą sprendimą ir jį pakeičia kitu sprendimu atsižvelgdama į ieškinio turinį. Taip iš Komisijos būtų atimta pati teisė kreiptis, jei reikia, į Bendrijos teismą dėl ginčijamo sprendimo teisėtumo (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 149 punktą).

84 Trečia, ieškovė negali remtis argumentu, kad sprendimas, kuriuo skiriamos baudos, yra vykdytinas iki jis bus panaikintas teisminiu keliu. Iš esmės, sprendimo, kuriuo skiriama sankcija už pažeidimą, vykdymo aktai negali būti laikomi aktais, susijusiais su pažeidimo tyrimu arba tęsimu. Tokie aktai, kurių teisėtumas, be kita ko, priklauso

nuo ieškinio dalyku esančio sprendimo teisėtumo, negali turėti jokios įtakos teisinių procedūrų taikymo senaties termino nutraukimui teisme ginčijamo sprendimo panaikinimo atveju (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 150 punktą).

85 Ketvirta, reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismo Statuto 60 straipsnio ir Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnio taikymo sritys skiriasi. Tai, kad apeliacinis skundas nesustabdo sprendimo vykdymo, nereiškia, jog Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnis, susijęs su situacijomis, kai Komisija privalo sulaukti Bendrijos teismo sprendimo, tampa neveiksmingas. Taigi negalima pritarti ieškovės teiginiui, kad Komisija neturi atsižvelgti į laikotarpį, kai apeliacinis skundas buvo nagrinėjamas Teisingumo Teisme, nes tokiu atveju Teisingumo Teismo sprendimas dėl apeliacinio skundo netektų savo prasmės ir pasekmių.

86 Penkta, ieškovė negali teigti, kad panaikinus Sprendimą 91/300 dėl neteisingo patvirtinimo, Komisija negali pasinaudoti savo klaida paskirdama baudą suėjus Reglamente Nr. 2988/74 nustatytam penkerių metų terminui. Iš tikrųjų dėl bet kokio Komisijos priimto akto panaikinimo kalta pati Komisija, nes panaikinimas reiškia, kad ji padarė klaidą. Taigi, netaikant teisinių procedūrų taikymo termino sustabdymo, jei išnagrinėjus ieškinį pripažįstama Komisijos padaryta klaida, reglamento 3 straipsnis netenka prasmės. Sustabdymą pagrindžia būtent faktas, kad ieškinys nagrinėjamas Pirmosios instancijos teisme arba Teisingumo Teisme, o ne išvados, kurias tie teismai padaro savo sprendime (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 153 punktą).

87 Šešta, ieškiniu dėl panaikinimo siekiama, kad Pirmosios instancijos teismas išnagrinėtų, ar ginčijamas aktas yra teisėtas (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 144 punktą).

88 Septinta, taikant ieškovės siūlomą Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnio aiškinimą būtų susiduriama su rimtais praktiniais sunkumais. Iš tiesų, jei Pirmosios instancijos teismui panaikinus Komisijos sprendimą ji turėtų priimti naują sprendimą nelaukdama Teisingumo Teismo sprendimo, kiltų rizika, kad šie du sprendimai dėl to paties dalyko galiotų kartu, jeigu Teisingumo Teismas panaikintų Pirmosios instancijos teismo sprendimą.

89 Aštunta, Komisijos įpareigojimas priimti naują sprendimą prieš sužinant, ar ankstesnis sprendimas buvo teisėtas, tik siekiant išvengti taikymo termino suėjimo, prieštarautų administracinės procedūros ekonomijos reikalavimams.

90 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pirmojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti.

Dėl antros dalies, susijusios su protingo termino principo pažeidimu

— Šalių argumentai

91 Ieškovė teigia, kad, neatsižvelgiant į klausimus dėl senaties, praėjęs laikas nuo tariamų pažeidimų turi įtakos Komisijos kompetencijai priimti visą ginčijamą sprendimą, o ne tik tą dalį, kuri susijusi su baudomis.

92 Ieškovė, remdamasi šio sprendimo 25 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *PVC II* 121 punktu ir protingo termino principu, teigia, kad reikia išnagrinėti, ar Komisija ginčijamą sprendimą priėmė per protingą terminą nuo administracinės procedūros konkurencijos srityje.

93 Pasak ieškovės, galima preziumuoti, kad Komisija pažeidė protingo termino principą, nes byloje praėjo daugiau nei vienuolika su puse metų nuo tyrimo pradžios iki ginčijamo sprendimo priėmimo.

94 Ieškovė atkreipia dėmesį, kad nors procesas Pirmosios instancijos teisme ir Teisingumo Teisme truko iš viso 105 mėnesius, Komisija sprendimui priimti skyrė 35 mėnesius, įskaitant 9 mėnesių laikotarpį nuo šio sprendimo 19 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš ICI* iki ginčijamo sprendimo priėmimo. Be to, galima teisėtai atsižvelgti į teismo proceso trukmę, tuo labiau, kad tas procesas susijęs su kitu sprendimu ir yra ankstesnis už ginčijamą sprendimą.

95 Pasak ieškovės, atsižvelgti į proceso Teisingumo Teisme trukmę yra ypač nepriimtina. Priėmus šio sprendimo 16 punkte minėta Sprendimą *ICI II* ir šio sprendimo 64 punkte minėtą Sprendimą *Komisija prieš BASF ir kt.*, Komisija suprato, kad Sprendime 91/300 padaryta patvirtinimo klaida. Jei Komisija ketino iš naujo priimti sprendimą, ji taip ir turėjo padaryti tada, o ne pateikti Teisingumo Teismui apeliacinį skundą, dėl kurio minėto sprendimo priėmimas nusikėlė penkeriems su puse metų.

96 Remdamasi 1997 m. rugsėjo 27 d. Europos Žmogaus teisių teismo Sprendimu *Garyfallou AEBE prieš Graikiją* (*Recueil des arrêts et décisions* 1997-V, p. 1821), ieškovė mano, kad reikia išnagrinėti visą procesą ir patikrinti, ar byla išspręsta per protingą terminą.

97 Be to, ieškovė teigia, kad praėjus daug laiko nuo tariamų pažeidimų ji negali visiškai pasinaudoti teise į gynybą. Visų pirma ji teigia, kad 1991 m. spalio 6 d. pardavė padalinį „Natrio karbonatas“ nepriklausomam pirkėjui ir nevykdo veiklos Jungtinės Karalystės natrio karbonato rinkoje. Ji taip pat teigia, kad tuo metu su byla dirbę darbuotojai įmonėje nebedirba ir nebegali jai suteikti reikiamos pagalbos. Be to, dėl praėjusio didelio laikotarpio nuo tariamų pažeidimų padidėtų jos finansiniai nuostoliai, pavyzdžiui, padidinus sąnaudas, patiriamas išlaidoms ir (arba) delspinigiams padengti. Bet kokiu atveju šio sprendimo 25 punkte minėtas Pirmosios instancijos teismo sprendimas *PVC II* prieštarauja Europos žmogaus teisių teismo praktikai, pagal kurią apsauga, suteikiama 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ŽTK) 6 straipsnio 1 dalimi, nepriklauso nuo įrodymo, kad laikotarpis padarė faktinės žalos ieškovo interesams. Dėl pagrindinio ŽTK įpareigojimo pažeidimo gali būti panaikintas tik ginčijamas sprendimas, o ne nuostolių atlyginimas.

98 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

— Bendrojo Teismo vertinimas

99 Pirmiausia reikia priminti, kad protingo termino principas konkurencijos srityje taikomas vykdant Reglamente Nr. 17 įtvirtintas administracines procedūras, kurios gali pasibaigti šiame reglamente numatytų sankcijų skyrimu, ir teismo procese (šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 179 punktas).

100 Visų pirma ieškovė teigia, kad administracinės procedūros trukmė, kalbant apie jos visumą, t. y. nuo tyrimo pradžios iki ginčijamo sprendimo priėmimo, viršijo protingą terminą.

101 Šis argumentas turi būti atmestas.

102 Nagrinėjant kaltinimą, kad buvo pažeistas protingo termino principas, reikia atskirti administracinę procedūrą nuo teismo proceso. Taigi nustatant procedūros Komisijoje trukmę negalima atsižvelgti į laikotarpį, kuriuo teismas nagrinėjo Sprendimo 91/300 teisėtumą ir 16 punkte minėto Sprendimo *ICI II* galiojimą (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 25 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *PVC II* 123 punktą).

103 Antra, ieškovė kritikuoja administracinės procedūros trukmę nuo šio sprendimo 19 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš ICI* paskelbimo iki ginčijamo sprendimo priėmimo.

104 Tokiu atveju reikia priminti, kad minėtas laikotarpis prasidėjo 2000 m. balandžio 6 d., kai buvo paskelbtas šio sprendimo 19 punkte minėtas Sprendimas *Komisija prieš ICI*, ir baigėsi 2000 m. gruodžio 13 d. priėmus ginčijamą sprendimą. Taigi šis administracinės procedūros etapas truko aštuonis mėnesius ir septynias dienas.

105 Per šį laikotarpį Komisija pakeitė tik Sprendimo 91/300 formą, pirmiausia papildydama jį nauja dalimi dėl „proceso Pirmosios instancijos teisme ir Teisingumo Teisme“, susijusia su senaties termino laikymosi vertinimu. Be to, prieš priimant ginčijamą sprendimą nebuvo atlikta jokių papildomų tyrimo veiksmų, nes Komisija rėmėsi prieš dešimt metų atlikto tyrimo rezultatais. Vis dėlto reikia pripažinti, jog net ir tokiomis

sąlygomis tam, kad pasiektų šį rezultatą, administracinė institucija būtinai turėjo atlikti tam tikrus patikrinimus ir suderinimus.

106 Atsižvelgiant į tai, negalima teigti, kad aštuonių mėnesių ir septynių dienų laikotarpis nuo šio sprendimo 19 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš ICI* paskelbimo iki ginčijamo sprendimo priėmimo turi būti pripažintas neprotingu.

107 Trečia, ieškovė iš esmės kritikuoja administracinės procedūros, kuri baigėsi Sprendimo 91/300 priėmimu, trukmę (žr. šio sprendimo 94 punktą).

108 Iš tiesų, jei atsižvelgtume į administracinės procedūros trukmę nuo pranešimo apie kaltinimus ir į administracinės procedūros trukmę iki jo (šiuo klausimu žr. 2006 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied prieš Komisiją*, C-105/04 P, Rink. p. I-8725, 51 punktą), reikia pripažinti, kad visa administracinės procedūros trukmė nėra pernelyg ilga, atsižvelgiant į nuo 1989 m. balandžio mėn. atliktus patikrinimus, vėliau pateiktus prašymus pateikti informaciją ir 1990 m. vasario 19 d. sprendimą savo iniciatyva pradėti procedūrą. Šiomis aplinkybėmis administracinės procedūros, kuri baigėsi Sprendimo 91/300 priėmimu, trukmė negali būti laikoma neprotinga.

109 Taip pat reikia pažymėti, kad, bet kokiu atveju, protingo termino principo pažeidimas pagrįstų konkurencijos srityje vykdant administracinę procedūrą priimto sprendimo panaikinimą tik tuomet, jei juo būtų pažeista ir suinteresuotosios įmonės teisė į gynybą. Iš tikrųjų, jeigu nėra nustatyta, kad pernelyg ilgas terminas padarė poveikį suinteresuotųjų įmonių galimybei veiksmingai apsiginti, protingo termino principo nesilaikymas neturi poveikio administracinės procedūros teisėtumui (žr. šio sprendimo 25 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *PVC II* 122 punktą).

110 Ieškovė teigia, kad jai buvo sudėtinga pasinaudoti teise į gynybą, nes 1991 m. spalio 6 d. ji pardavė padalinį „Natrio karbonatas“ nepriklausomam pirkėjui, nebevykdė veiklos Jungtinės Karalystės natrio karbonato rinkoje ir negalėjo susisiekti su tuo metu su byla dirbusiais darbuotojais, kad gautų reikiamos pagalbos, nes šie nebedirba įmonėje.

111 Vis dėlto reikia priminti, kad Komisija nevykdė tyrimo veiksmų nuo šio sprendimo 19 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš ICI* paskelbimo iki ginčijamo sprendimo priėmimo.

112 Taigi, palyginti su pirmuoju laikotarpiu, kuris baigėsi Sprendimo 91/300 priėmimu ir per kurį nekilo jokių keblumų naudojantis teise į gynybą, Komisija neatsižvelgė į jokius naujus įrodymus, dėl kurių būtų reikėję pasinaudoti teise į gynybą.

113 Šiomis aplinkybėmis ieškovės teisė į gynybą nebuvo pažeista.

114 Ketvirta, kalbant apie procesą teisme, reikia priminti, kad Bendrijos teisės bendrasis principas, pagal kurį visi asmenys turi teisę į nešališką procesą, grindžiamas ŽTK 6 straipsnio 1 dalimi, ir ypač teisė į procesą per protingą terminą yra taikytini nagrinėjant ieškinius dėl Komisijos sprendimų, kuriais už konkurencijos teisės pažeidimą įmonei skiriama bauda. Termino protingumą reikia vertinti pagal kiekvienos bylos aplinkybes ir ypač pagal bylos svarbą suinteresuotajam asmeniui, bylos sudėtingumą ir ieškovo bei kompetentingų valdžios institucijų elgesį. Šių kriterijų sąrašas nėra baigtinis ir termino protingumo vertinimas nereikalauja sistemiškai išnagrinėti visų bylos aplinkybių atsižvelgiant į kiekvieną jų, kai proceso trukmė atrodo pagrįsta vieno jų atžvilgiu. Taigi bylos sudėtingumas gali būti laikomas pagrindžiančiu terminą, kuris iš pirmo žvilgsnio atrodo per ilgas (žr. 2007 m. sausio 25 d. Teisingumo Teismo

sprendimo *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel prieš Komisiją*, C-403/04 P ir C-405/04 P, Rink. p. I-729, 115–117 punktus ir juose nurodytą teismų praktiką).

115 Be to, 1998 m. gruodžio 17 d. Sprendime *Baustahlgewebe prieš Komisiją* (C-185/95 P, Rink. p. I-8417), konstatavęs, kad Pirmosios instancijos teismas pažeidė su protingo termino laikymusi susijusius reikalavimus, Teisingumo Teismas, dėl proceso ekonomijos ir siekdamas užtikrinti neatidėliotiną ir veiksmingą tokio procesinio pažeidimo atitaisymą, pagrindą dėl per ilgos proceso trukmės pripažino pagrįstu ir panaikino skundžiamą sprendimą, kiek juo ieškovei buvo skirta 3 milijonų ekiu bauda. Nesant jokių įrodymų, kad proceso trukmė turėjo įtakos ginčo sprendimui, Teisingumo Teismas nusprendė, jog dėl šio pagrindo negalima panaikinti viso skundžiamo sprendimo, tačiau 50 000 ekiu suma yra teisinga kompensacija už per ilgą proceso trukmę, ir todėl sumažino atitinkamai įmonei skirtos baudos dydį.

116 Todėl, nesant jokių įrodymų, kad proceso trukmė turėjo įtakos bylos baigčiai, aplinkybė, kad Bendrijos teismas šioje byloje galbūt viršijo protingą terminą, netgi jei tai būtų įrodyta, neturėtų jokios įtakos ginčijamo sprendimo teisėtumui (ši išvada įtvirtinta 2009 m. gruodžio 17 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Solvay prieš Komisiją*, T-57/01, nepaskelbtas Rinkinyje, 140 punkte).

117 Reikia pažymėti, kad ieškinyje ieškovė nepateikė prašymo dėl kompensacijos.

118 Taigi reikia atmesti pirmojo pagrindo antrą dalį ir todėl atmesti visą pirmąjį pagrindą.

Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimu

119 Antrąjį ieškinio pagrindą iš esmės sudaro penkios dalys, susijusios, pirma, su Sprendimo 91/300 parengiamųjų etapų neteisėtumu, antra, su pernelyg ilgu laikotarpiu nuo administracinės procedūros iki ginčijamo sprendimo priėmimo, trečia, su pareiga atlikti naujus procedūrinius veiksmus, ketvirta, su teisės susipažinti su bylos medžiaga pažeidimu, ir, penkta, su EB 253 straipsnio pažeidimu.

Dėl pirmos dalies, susijusios su Sprendimo 91/300 parengiamųjų etapų neteisėtumu

— Šalių argumentai

120 Ieškovė teigia, kad prieš priimant sprendimą Komisijos atlikti procedūriniai veiksmai yra tik parengiamieji etapai ir iš esmės negali būti ieškinio dėl panaikinimo dalyku. Remiantis tuo, kad prieš šio sprendimo priėmimą ėję procedūriniai etapai yra papildomi, darytina išvada, kad, priešingai nei nurodyta šio sprendimo 25 punkte minėtame Pirmosios instancijos teismo sprendimo *PVC II* 189 punkte, dėl minėto sprendimo panaikinimo turi būti panaikinti ir iki jo ėję procedūriniai etapai. Todėl šioje byloje Komisija negali teigti, kad iki Sprendimo 91/300 ėję procedūriniai etapai yra būtini procedūriniai etapai ginčijamam sprendimui priimti.

121 Be to, pasak ieškovės, Komisija pradėjo tik vieną administracinę procedūrą dėl tariamų EB 81 ir EB 82 straipsnių pažeidimo. Abi bylos buvo atskirtos tik priimant Sprendimus 91/297 ir 91/300. Ieškovė taip pat primena, kad šio sprendimo 17 punkte minėtame sprendime *ICI I* Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad teisė į gynybą buvo pažeista per administracinę procedūrą. Taigi tas sprendimas turi pasekmių Sprendimui 91/300, nes Komisija vykdė lygiai tokią pačią administracinę procedūrą. Taigi Pirmosios instancijos teismas byloje, kurioje priimtas šio sprendimo 16 punkte minėtas sprendimas *ICI II*, turėjo nuspręsti panaikinti Sprendimą 91/300 dėl teisės į gynybą pažeidimo.

122 Dublike ieškovė teigia, kad šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II* Pirmosios instancijos teismas labai kritiškai įvertino Komisijos atliktą aptariamos rinkos analizę, kurioje atskirti įrodymai dėl teiginių, susijusių su EB 81 straipsniu ir su EB 82 straipsniu, ir vykdytos dvi skirtingos procedūros.

123 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

— Bendrojo Teismo vertinimas

124 Visų pirma reikia priminti, kad Sprendimas 91/300 buvo panaikintas dėl formos pažeidimo, t. y. dėl nepatvirtinimo, kuris buvo išskirtinai susijęs su galutiniu šio Komisijos sprendimo priėmimu.

125 Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, panaikinus Bendrijos teisės aktą nebūtinai panaikinami ir parengiamieji veiksmai, nes procedūra, kuri taikoma pakeičiant panaikintą teisės aktą, iš esmės gali būti tęsiama tiksliai nuo tos vietos, kurioje padarytas

pažeidimas (1998 m. lapkričio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-415/96, Rink. p. I-6993, 31 ir 32 punktai ir šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 73 punktas).

126 Šiuo atveju, kadangi nustatytas procedūrinis pažeidimas įvyko paskutinėje Sprendimo 91/300 priėmimo stadijoje, panaikinimas nepadarė įtakos šio sprendimo parengiamųjų priemonių, kurios yra ankstesnės už stadiją, kurioje nustatytas pažeidimas, galiojimui (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 75 punktą).

127 Be to, kalbant apie ieškovės argumentą, kad šio sprendimo 17 punkte minėtame Sprendime *ICI I* Pirmosios instancijos teismas panaikino Sprendimą 91/297 dėl teisės į gynybą pažeidimo, reikia priminti, kad šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II* prieš pradedant nagrinėti šią bylą Pirmosios instancijos teismas taip pat išsamiai išnagrinėjo pagrindą, susijusį su teisės į gynybą pažeidimu, ir jį visą atmetė (žr. 73 punktą). Po to Teisingumo Teismas atmetė dėl to sprendimo pateiktą apeliacinį skundą.

128 Be to, nors bylų COMP/33.133 administracinė byla yra bendra, Sprendimai 91/297 ir 91/300 susiję su skirtingais pažeidimais dviejose skirtingose rinkose. Taigi teisės į gynybą pažeidimas turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į kiekvienai bylai būdingas aplinkybes, nes įrodymas, kad atitinkama įmonė padarė pažeidimą, kuriuo yra kaltinama, iš esmės priklauso nuo Komisijos pateiktų kaltinimų (šio sprendimo 17 punkte minėto sprendimo *ICI I* 70 punktas ir 25 punkte minėto sprendimo *ICI II* 50 punktas; taip pat žr. 2004 m. sausio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją,* C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 127 punktą).

129 Todėl reikia atmesti antrojo pagrindo pirmą dalį.

Dėl antros dalies, susijusios su pernelyg ilgu laikotarpiu nuo administracinės procedūros iki ginčijamo sprendimo priėmimo

— Šalių argumentai

130 Ieškovė teigia, kad nuo procedūrinių etapų prieš Sprendimų 91/297 ir 91/300 priėmimą iki ginčijamo sprendimo priėmimo praėjo dešimt metų, o tai yra teisės į gynybą nepaisymas. Jos nuomone, įmonės turi turėti galimybę išreikšti savo nuomonę ir veiksmingai ginti savo interesus. Taigi sprendimus, ypač susijusius su baudų skyrimu, galima priimti tik per protingą laikotarpį įmonėms pateikus savo pastabas, o šioje byloje to nebuvo.

131 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

— Bendrojo Teismo vertinimas

132 Pirma, kaip nurodyta nagrinėjant pirmojo pagrindo pirmą dalį, Reglamento Nr. 2988/74 3 straipsnyje nustatytas taikymo terminas buvo sustabdytas vykstant procesui Pirmosios instancijos teisme ir, pateikus apeliacinį skundą dėl šio sprendimo 16 punkte minėto Sprendimo *ICI II*, Teisingumo Teisme. Taigi Komisijos negalima kaltini tuo, kad prieš priimdama ginčijamą sprendimą ji laukė, kol Pirmosios instancijos teismas ir Teisingumo Teismas išnagrinės bylas. Tai, kad Komisija nepriėmė ginčijamo sprendimo vykstant procesui Pirmosios instancijos teisme ir Teisingumo Teisme, grindžiama teismo proceso ir būsimų sprendimų laikymusi.

133 Antra, kaip galima teigti išnagrinėjus pirmojo pagrindo antrą dalį, Komisija nepažeidė protingo termino principo 2000 m. gruodžio 13 d. priimdama ginčijamą sprendimą.

134 Trečia, toliau (151, 153 ir 168 punktuose) nagrinėjant antrojo pagrindo trečią dalį galima teigti, kad Komisija šioje byloje neprivalėjo atlikti naujų procedūrinių veiksmų po Sprendimo 91/300 panaikinimo dėl formos nesilaikymo, susijusio išskirtinai su galutiniu minėto sprendimo priėmimu.

135 Taigi Komisijos negalima kaltinti tuo, kad ji ieškovei nesuteikė galimybės iš naujo pateikti argumentus po Sprendimo 91/300 panaikinimo.

136 Todėl antrojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti.

Dėl trečios dalies, susijusios su pareiga atlikti naujus procedūrinius veiksmus

— Šalių argumentai

137 Ieškovė teigia, kad prieš priimdama ginčijamą sprendimą Komisija turėjo atlikti naujus procedūrinius veiksmus.

138 Pirma, ieškovė teigia, kad Komisija turėjo jai pateikti naują pranešimą apie kaltinimus. Jos nuomone, 1990 m. pateiktame pranešime apie kaltinimus išdėstyti teiginiai pateikti atsižvelgiant į „kaltinimą, kad „rinkų pasidalijimas“ tarp Jungtinės Karalystės ir žemyninės vakarų Europos ir „nacionalinės rinkos“ principas (buvo) *Solvay* ir (jos) susitarimo ar suderintų veiksmų pasekmė“. Ieškovė atkreipia dėmesį, kad Komisijos sprendimą dėl šio kartelio Pirmosios instancijos teismas panaikino ir kad tas sprendimas šiuo klausimu nebebuvo nagrinėjamas. Todėl ieškovė mano, kad ji turėjo teisę iki ginčijamo sprendimo priėmimo gauti pranešimą apie kaltinimus, kuriame nebebūtų teiginio apie suderintus veiksmus. Tame pranešime apie kaltinimus taip pat turėjo būti išdėstyti Komisijos kaltinimai atsižvelgiant į teisės evoliuciją nuo 1990 iki 2000 m., visų pirma, kiek tai susiję su aptariamos rinkos nustatymu.

139 Antra, ieškovė teigia, kad Komisija turėjo iš naujo ją išklausyti ir suteikti galimybę išdėstyti argumentus. Ji mano, kad šio sprendimo 25 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendime *PVC II* teismas negalėjo remtis tuo, kad nebuvo pateiktas joks naujas kaltinimas. Iš tikrųjų įmonės turi turėti galimybę pateikti pastabas dėl visų joms pateiktų kaltinimų, be kita ko, atsižvelgdamos į naujus klausimus, kurie gali būti tinkami jų gynybai.

140 Pasak ieškovės, teisė būti išklausytam susijusi ne tik su faktinėmis, bet ir su teisinėmis aplinkybėmis, kaip pripažino Pirmosios instancijos teismas šio sprendimo 17 punkte minėtame Sprendime *ICI I* ir šio sprendimo 25 punkte minėtame Sprendime *PVC II*. Be to, 1991 m. spalio 3 d. Sprendime *Italija prieš Komisiją* (C-261/89, Rink. p. I-4437) ir 1992 m. vasario 4 d. Sprendime *British Aerospace ir Rover prieš Komisiją* (C-294/90, Rink. p. I-493), Teisingumo Teismas pripažino, kad teisė būti išklausytam taikoma prieš priimant antrąjį pirmajam iš esmės identišką sprendimą. Taigi šiuo atveju įvairios aplinkybės, kaip antai, kad ji 1991 m. pasitraukė iš aptariamos rinkos, kad buvo panaikintas Sprendimas 91/297 ir praėjusio amžiaus dešimtajame dešimtmetyje priimtų sprendimų dėl antidempingo rezultatai, padarė įtakos metodams, kurie taikomi nagrinėjant kaltinimus.

141 Be to, teisė būti dar kartą išklausytam išplaukia iš Pirmosios instancijos teismo procedūros taisyklių. Jeigu Teisingumo Teismas grąžintų bylą nagrinėti Bendrajam Teismui, pagal Procedūros reglamento 119 straipsnio 1 dalį šalims būtų suteikta teisė pateikti rašytines pastabas neatsižvelgiant į tai, kad rašytinė procedūra tuo metu laikoma užbaigta. Taip pat ŽTK Protokolo Nr. 7 4 straipsnyje nustatyta, kad naujas sprendimas, priimtas po ankstesnio galutinio sprendimo, gali būti priimtas tik tuo atveju, jei byla iš naujo pradėta nagrinėti laikantis atitinkamos valstybės baudžiamosios teisės ir proceso.

142 Tuo remdamasi ieškovė daro išvadą, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nuspręsdamas, kad jos teisė į gynybą buvo tinkamai apsaugota jai suteikiant galimybę būti išklausytai per administracinę procedūrą.

143 Trečia, ieškovė primena pagrindinį bylas nagrinėjančio pareigūno, kuris stebi, kad prieš priimant sprendimą atitinkamos šalys galėtų visiškai pasinaudoti teise į gynybą ir kad jų nurodytos esminės teisinės ar faktinės aplinkybės būtų perduotos konkurencijos generaliniam direktoriui, Komisijos nariams ir patariamajam komitetui, vaidmenį. Ji taip pat teigia, kad dėl to, jog jos teisė į gynybą reiškia galimybę būti išklausytai iš naujo prieš priimant ginčijamą sprendimą, ji taip pat turėjo pasinaudoti teise į bylas nagrinėjančio pareigūno dalyvavimą, tačiau ta teise jai neleista pasinaudoti.

144 Ketvirta, ieškovė mano, kad, atsižvelgiant į jos teisę būti iš naujo išklausytai prieš priimant ginčijamą sprendimą, Komisija taip pat privalėjo iš naujo konsultuotis su patariamuoju komitetu. Šio sprendimo 25 punkte minėtame Pirmosios instancijos sprendime *PVC II* teismas neteisingai nusprendė, kad konsultacijos su patariamuoju komitetu reikalingos tik tuo atveju, kai įmonės turi būti išklausytos. Be to, remiantis Reglamentu Nr. 17, reikalinga atskira konsultacija kiekvienam atskiram sprendimui, neatsižvelgiant į tai, ar įmonės taip pat buvo išklausytos ir į sprendimo panašumo

laipsnį. Todėl net jei ginčijamame sprendime buvo tik redakcinio pobūdžio pakeitimų, palyginti su Sprendimu 91/300, Komisija, prieš priimdama ginčijamą sprendimą, turėjo iš naujo pasikonsultuoti su patariamuoju komitetu. Be to, patariamojo komiteto sudėtis be abejonės iš esmės pasikeitė ir jo nuomonė 2000 metais nebūtinai turėjo sutapti su 1990 m. išreikšta nuomone.

145 Penkta, ieškovė teigia, kad priimant ginčijamą sprendimą Komisijos narių kolegija turėjo turėti galimybę išnagrinėti visus tuo metu aktualius faktus, aplinkybes ir teisinius klausimus. Tačiau jis tokios galimybės neturėjo, nes Komisija iš naujo neišklausė atitinkamų įmonių ir dar kartą nesikonsultavo su patariamuoju komitetu. Ieškovė daro išvadą, kad jei Komisijos narių kolegija būtų žinojusi visas faktines aplinkybes, ji būtų galėjusi nepriimti tokio paties sprendimo.

146 Šešta, ieškovė atkreipia dėmesį, kad Komisijos atstovė spaudai, kurios pareiškimai pateikti 2000 m. gruodžio 12 d. naujienų agentūros *Reuters* pranešime spaudai, nurodė, kad ginčijamas sprendimas bus priimtas per Komisijos narių kolegijos posėdį 2000 m. gruodžio 13 d. Remiantis tokiais pareiškimais darytina išvada, kad ginčijamas sprendimas buvo priimtas prieš minėtą posėdį ir pažeidžiant Komisijos vidaus darbo tvarką bei kolegialumo principą.

147 Galiausiai ieškovė Bendrojo Teismo prašo nurodyti pateikti Komisijos narių kolegijai pateiktą bylą ir posėdžio protokolą su visais pridėtais dokumentais.

148 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

— Bendrojo Teismo vertinimas

149 Pirma, reikėtų priminti, kad ieškovė iš esmės teigia, jog 2000 m. ji turėjo gauti naują pranešimą apie kaltinimus, nes 1990 m. jai pateiktame pranešime apie kaltinimus išdėstyti teiginiai grindžiami rinkų pasidalijimu, kuris yra *Solvay* ir jos susitarimo ar suderintų veiksmų pasekmė; už tą susitarimą buvo skirta bauda Sprendimu 91/297, kuris vėliau buvo panaikintas šio sprendimo 17 punkte minėtu Sprendimu *ICI I*.

150 Tačiau, kaip matyti iš šio sprendimo 126 punkto, Sprendimo 91/300 panaikinimas nepadarė įtakos ankstesniems procedūriniams veiksmams ir, svarbiausia, pranešimui apie kaltinimus.

151 Todėl Komisija vien tik dėl to panaikinimo neprivalėjo ieškovei pateikti naujo pranešimo apie kaltinimus.

152 Be to, reikia pažymėti, kad 1990 m. ieškovei pateiktame pranešime apie kaltinimus Komisija suformulavo įvairias pastabas ir kad kaltinimai, susiję su, pirma, EB 81 straipsnio pažeidimu ir, antra, su EB 82 straipsnio pažeidimu, yra savarankiški ir grindžiami skirtingais įrodymais. Todėl tai, kad Pirmosios instancijos teismas panaikino Sprendimą 91/297 dėl teisės susipažinti su bylos dokumentais pažeidimo, nedaro įtakos kaltinimams, kad ieškovė piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi aptariamoje rinkoje.

153 Antra, kalbant apie ieškovės argumentą, kad Komisija turėjo ją iš naujo išklausyti, reikia pažymėti, kad kai Komisija, panaikinus sprendimą, kuriuo įmonėms skiriama bauda

už EB 82 straipsnio pažeidimą, dėl procedūros pažeidimo, susijusio tik su sprendimo galutinio priėmimo Komisijos narių kolegijoje procedūromis, priima naują identiško turinio ir tais pačiais kaltinimais grindžiamą sprendimą, ji neprivalo iš naujo išklausyti suinteresuotų įmonių (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 25 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *PVC II* 246–253 punktus, patvirtinto šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo Sprendimo *PVC II* 83–111 punktais).

154 Dėl teisės klausimų, kurie gali kilti taikant EB 233 straipsnį, pavyzdžiui, susijusių su praėjusiu laiku, su galimybe atnaujinti procedūrą, su atnaujintai procedūrai taikytinu susipažinimu su bylos medžiaga, su bylą nagrinėjančio pareigūno ir patariamojo komiteto dalyvavimu bei galimomis Reglamento Nr. 17 20 straipsnio taikymo pasekmėmis, jiems išspręsti nebūtina rengti naujo išklausymo, jeigu jie nepakeičia kaltinimų turinio, nes, prireikus, jiems išspręsti pakaktų tik vėlesnės teisminės kontrolės (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 93 punktą).

155 Šiuo atveju Komisija pakartojo beveik visą Sprendimo 91/300 turinį. Ji tik papildė ginčijamą sprendimą dalimi dėl proceso Pirmosios instancijos teisme ir Teisingumo Teisme.

156 Todėl reikia konstatuoti, kad ginčijamo sprendimo ir Sprendimo 91/300 turinys iš esmės yra identiškas ir kad jie grindžiami tais pačiais motyvais.

157 Taigi, vadovaujantis šio sprendimo 153 ir 154 punktuose minėta teismų praktika, šiuo atveju, prieš priimdama ginčijamą sprendimą, Komisija neturėjo iš naujo išklausyti ieškovės.

158 Trečia, kalbant apie ieškovės argumentą, kad ji turėjo pasinaudoti bylas tiriančio pareigūno dalyvavimu prieš priimant ginčijamą sprendimą, reikia priminti, kad pranešimu „Informacija dėl EEB ir EAPB sutarčių konkurencijos taisyklių taikymo procedūrų ([EB 81] ir [EB 82] straipsniai; [EAPB] 65 ir [EAPB] 66 straipsniai)“ (OL C 251, 1982, p. 2) Komisija nuo 1982 m. rugsėjo 1 d. įsteigė bylas tiriančio pareigūno pareigybę.

159 Šio sprendimo 158 punkte minėtame pranešime Komisija nustatė tokias bylas tiriančio pareigūno funkcijas:

„Bylas nagrinėjantis pareigūnas užtikrina tinkamą bylos nagrinėjimą ir taip prisideda prie pačios bylos nagrinėjimo bei vėliau galimai priimsimo sprendimo objektyvumo. Bylas nagrinėjantis pareigūnas ypač prižiūri, kad rengiant Komisijos sprendimų konkurencijos srityje projektus būtų deramai atsižvelgta į visus svarbius faktus, tiek palankius, tiek ir nepalankius suinteresuotosioms šalims.

Vykdydamas pareigas, jis prižiūri, kad būtų laikomasi teisės į gynybą, ir atsižvelgia į būtinumą efektyviai taikyti konkurencijos taisykles, remiantis galiojančiais Bendrijos teisės aktais ir Teisingumo Teismo nustatytais principais.“

160 Bylas nagrinėjančio pareigūno funkcijos buvo patikslintos 1990 m. lapkričio 24 d. sprendime, kurio 2 straipsnis identiškas pradiniam apibrėžimui, o vėliau 1994 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendime 94/810/EAPB, EB dėl bylas nagrinėjančių pareigūnų

įgaliojimų Komisijos vykdomose procedūrose konkurencijos srityje (OL L 330, p. 67). Šis sprendimas, kuris galiojo ginčijamo sprendimo priėmimo metu, pakeitė ir panaikino du ankstesnius sprendimus. Jo 2 straipsnis buvo suformuluotas panašiai kaip ir pradinis apibrėžimas.

161 Taigi iš bylas nagrinėjančiam pareigūnui, dalyvavusiam procedūroje prieš priimant ginčijamą sprendimą, suteiktų įgaliojimų turinio matyti, kad jo dalyvavimas būtinai susijęs su įmonių išklausymu galbūt numatant priimti sprendimą.

162 Tokiomis aplinkybėmis reikia pripažinti, kad dėl to, jog naujas išklausymas šioje byloje nereikalingas po Sprendimo 91/300 panaikinimo, bylas nagrinėjančio pareigūno naujas dalyvavimas 1990 m. lapkričio 24 d. sprendime, kuris tuo metu įsigaliojo, nustatytomis sąlygomis taip pat nebuvo reikalingas (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 127 punktą).

163 Ketvirta, kalbant apie ieškovės argumentą, kad prieš priimant ginčijamą sprendimą reikėjo pasikonsultuoti su patariamuoju komitetu, reikia priminti, kad Reglamento Nr. 17 10 straipsnyje, galiojusiame faktinių aplinkybių atsiradimo metu, nustatyta:

„3. Prieš priimant kokį nors sprendimą pagal šio straipsnio 1 dalyje nustatytą tvarką ir kokį nors sprendimą dėl sprendimo atnaujinimo, pakeitimo arba panaikinimo pagal [EB] [81] straipsnio 3 dalį, konsultuojamasi su Konkurenciją ribojančios veiklos ir monopolijų patariamuoju komitetu.

<...>

5. Konsultacijos vyksta Komisijos sušaukto jungtinio susirinkimo metu; minėtas susirinkimas organizuojamas ne anksčiau kaip praėjus keturiolikai dienų po pranešimo apie jo organizavimą išsiuntimo. Prie pranešimo pridedamas kiekvieno atvejo, kuris turi būti išnagrinėtas, trumpas apibūdinimas, kartu nurodant pačius svarbiausius dokumentus, ir išankstinis sprendimo projektas."

164 Be to, 1963 m. liepos 25 d. Komisijos reglamento Nr. 99/63/EEB dėl Reglamento Nr. 17 19 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų išklausymų (OL 127, 1963, p. 2268) 1 straipsnyje nustatyta:

„Prieš konsultacijas su patariamuoju komitetu kartelių ir dominuojančios pozicijos klausimais Komisija rengia išklausymą pagal Reglamento Nr. 17 19 straipsnio 1 dalį."

165 Remiantis nusistovėjusia teismo praktika pagal Reglamento Nr. 99/63 1 straipsnį išklausyti suinteresuotas įmones ir konsultuotis su komitetu reikia tais pačiais atvejais (1989 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Hoechst prieš Komisiją*, 46/87 ir 227/88, Rink. p. 2859, 54 punktas ir šio sprendimo 38 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 115 punktas).

166 Reglamentas Nr. 99/63 buvo pakeistas 1998 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2842/98 dėl šalių išklausymo nagrinėjant tam tikras bylas pagal (EB 81 ir 82) straipsnius (OL L 354, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 4 t., p. 204), galiojusiu ginčijamo sprendimo priėmimo metu, kurio 2 straipsnio 1 dalies tekstas panašus į Reglamento Nr. 99/63 1 straipsnio tekstą.

167 Šioje byloje reikia konstatuoti, kad, remiantis ginčijamu sprendimu, prieš priimant Sprendimą 91/300 buvo konsultuotasi su Patariamuoju komitetu dėl konkurenciją ribojančios veiklos ir dominuojančių padėčių. Ieškovė neginčija nei to, kad šios konsultacijos vyko, nei jų teisėtumo.

168 Todėl atsižvelgiant į tai, kad ginčijamame sprendime nėra reikšmingų pakeitimų, palyginti su Sprendimu 91/300, Komisija, kuri neturėjo iš naujo išklausyti ieškovės prieš priimdama ginčijamą sprendimą, taip pat neturėjo ir iš naujo konsultuotis su patariamuoju komitetu (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 118 punktą).

169 Faktinių aplinkybių atsiradimo metu taikytoje Reglamento Nr. 17 10 straipsnio 4 dalies redakcijoje nustatyta:

„Patariamąjį komitetą sudaro kompetentingi konkurenciją ribojančios veiklos ir monopolijų srities pareigūnai. Kiekviena valstybė narė paskiria jai atstovaujantį pareigūną, kuris pakeičiamas kitu pareigūnu, jeigu pats negali dalyvauti."

170 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką institucijos sudėties pasikeitimas neturi įtakos pačios institucijos tęstinumui ir galutiniai ar parengiamieji šių institucijų aktai iš esmės išlaiko visą savo galią (1990 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Fedesa ir kt.*, C-331/88, Rink. p. I-4023, 36 punktas).

171 Be to, nėra jokio bendrojo teisės principo, pagal kurį turėtų būti užtikrintas administracinės institucijos, vykdančios procedūrą, kuri gali baigtis baudos paskyrimu, sudėties tęstinumas (šio sprendimo 25 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *PVC II* 322 ir 323 punktai).

172 Penkta, kalbant apie ieškovės argumentą, kad priimant ginčijamą sprendimą Komisijos narių kolegija turėjo turėti galimybę išnagrinėti visus faktus, aplinkybes ir tuo metu svarbius teisinius klausimus, reikia priminti, kad Komisija nepadarė jokios teisinės klaidos po Sprendimo 91/300 panaikinimo iš naujo neišklausiusi suinteresuotų įmonių prieš priimdama ginčijamą sprendimą.

173 Be to, kaip nurodyta šio sprendimo 162 ir 167 punktuose, šioje byloje nebuvo reikalingas nei naujas bylas tiriančio pareigūno dalyvavimas, nei naujos konsultacijos su patariamuoju komitetu.

174 Tokiomis aplinkybėmis, priešingai nei teigia ieškovė, Komisijos narių kolegijai pateiktame dokumentų rinkinyje neturėjo būti, be kita ko, naujos bylas tiriančio pareigūno ataskaitos ir naujos konsultacijų su patariamuoju komitetu santraukos. Taigi ieškovės argumentai dėl šio dokumentų rinkinio sudėties grindžiami klaidingomis prielaidomis, todėl tie argumentai yra nepagrįsti (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 130–133 punktus).

175 Šešta, kalbant apie ieškovės argumentą, kad ginčijamas sprendimas priimtas prieš Komisijos narių kolegijos posėdį, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką kolegialumo principas grindžiamas Komisijos narių lygybe dalyvaujant sprendimo priėmime ir, be kita ko, reiškia, kad sprendimai svarstomi bendrai ir visi kolegijos nariai politiniu lygiu yra kartu atsakingi už visus priimtus sprendimus (1998 m. rugsėjo 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-191/95, Rink. p. I-5449, 39 punktas ir 2001 m. gruodžio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-1/00, Rink. p. I-9989, 79 punktas).

176 Kolegialumo principo laikymasis ir ypač būtinybė, kad sprendimai būtų svarstomi bendrai, yra neabejotinai reikšmingi šių sprendimų teisinėmis pasekmėmis suinteresuotiems teisės subjektams, ir todėl jie turi būti užtikrinti, kad šie sprendimai iš tiesų buvo priimti kolegijos ir tiksliai atspindi jos valią. Tai ypač taikoma aktams, tiesiogiai vadinamiems sprendimais, kuriuos Komisija priima dėl įmonių arba įmonių asociacijų, siekdama užtikrinti konkurencijos taisyklių laikymąsi, ir kurių tikslas yra konstatuoti šių taisyklių pažeidimą, nustatyti įpareigojimus šioms įmonėms ir skirti joms pinigines sankcijas (šio sprendimo 65 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš BASF ir kt.* 64 ir 65 punktai).

177 Šioje byloje ieškovė remiasi faktine aplinkybe, kad pagal 2000 m. gruodžio 12 d. naujienų agentūros *Reuters* pranešimą spaudai Komisijos atstovė spaudai pranešė, jog 2000 m. gruodžio 13 d. Komisija iš naujo priims tą patį sprendimą.

178 Vis dėlto net darant prielaidą, kad Komisijos atstovė spaudai teigė tai, ką nurodė ieškovė, tik faktinės aplinkybės, kad privačios bendrovės pranešime spaudai paskelbiamas jokio oficialaus pobūdžio neturintis teiginys, nepakanka norint pripažinti, jog Komisija pažeidė kolegialumo principą. Iš tiesų Komisijos narių kolegija nebuvo niekaip saistoma šio pranešimo ir todėl per 2000 m. gruodžio 13 d. posėdį, kartu apsvarsčiusi, taip pat galėjo nuspręsti nepriimti ginčijamo sprendimo.

179 Todėl nereikia Komisijai nurodyti pateikti visus vidaus dokumentus, susijusius su ginčijamo sprendimo priėmimu ir, be kita ko, Komisijos narių posėdžio protokolą, visus prie jo pridėtus dokumentus bei visus Komisijos narių kolegijai tuo klausimu pateiktus dokumentus.

180 Remiantis tuo, kas išdėstyta, antrojo pagrindo trečia dalis turi būti atmesta.

Dėl ketvirtos dalies, susijusios su teisės susipažinti su bylos medžiaga pažeidimu

— Šalių argumentai

181 Ieškovė teigia, kad gavusi ginčijamą sprendimą 2001 m. pradžioje ji paprašė leidimo susipažinti, tačiau Komisija atsisakė jį suteikti. Tokį leidimą suteikti buvo atsisakyta ir 1990 metais.

182 Ieškovė pažymi, kad Komisija dėl įvairių priežasčių turėjo leisti jai susipažinti su dokumentais nepaisant to, kad ginčijamas sprendimas jau buvo priimtas. Pirma, Komisija jai nesuteikė naujos galimybės pateikti prašymą leisti susipažinti su bylos medžiaga priimdama naują sprendimą iš naujo nepradėjusi administracinės procedūros ir net jai nenurodžiusi tokio ketinimo. Antra, Komisija, 1990 m. nesuteikusi leidimo susipažinti su bylos medžiaga, galėjo ištaisyti šią klaidą priimdama ginčijamą sprendimą. Trečia, Komisijos pranešime dėl vidaus darbo tvarkos taisyklių, taikomų svarstant prašymus suteikti teisę susipažinti su dokumentais bylose pagal EB [81] ir [82] straipsnius, EAPB sutarties 65 ir 66 straipsnius ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 4064/89 (OL C 23, 1997, p. 3, toliau – pranešimas apie leidimą susipažinti su bylos medžiaga), įmonėms nustatytos palankesnės taisyklės, susijusios su susipažinimu su

bylos dokumentais. Todėl ieškovė mano, kad, kaip ir kiekvienam kitam 2000 m. priimto sprendimo adresatui, jai turėjo būti taikomos naujos taisyklės.

183 Ieškovė pripažįsta, kad jos argumentai dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II* buvo atmesti. Tačiau ji teigia, kad tai nesudaro kliūčių Bendrajam Teismui suformuluoti vertinimo, kuris būtų jai palankus šioje byloje.

184 Pasak ieškovės, byloje tikrai buvo laiškų ir dokumentų iš jos klientų Jungtinėje Karalystėje, be kita ko, stiklo gamintojų, iš jos konkurentų Jungtinėje Karalystėje ir iš importuotojų amerikiečių. Stiklo gamintojų ir klientų iš Jungtinės Karalystės atsakymai raštu ir dokumentai būtų jai padėję gintis, kiek tai susiję su teiginiais dėl dominuojančiuos padėties ir piktnaudžiavimo ja. Taip pat jos konkurentų suteikta informacija būtų galėjusi paaiškinti ginčijamo sprendimo aspektus. Be to, žemyninės vakarų Europos gamintojų dokumentai galėjo jai pagelbėti, kiek tai susiję su aptariamos rinkos analize ir ypač su klausimu dėl didelės įtakos konkurencijai arba valstybių narių prekybai. Darytina išvada, kad šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II* Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą nuspręsdamas, kad jos teisė į gynybą nebuvo pažeista.

185 Be to, ieškovė teigia, kad ji turi teisę iš naujo kelti klausimą dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga. Pirma, kai šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II* Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo klausimą dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga, jis tai darė remdamasis Komisijos pateiktu sąrašu. Tačiau tame sąraše buvo išvardyti nevisi byloje esantys dokumentai. Antra, panaikinus Sprendimą 91/300 Komisija neturėjo pagrindo skirti laiko ir lėšų pateikti papildomam apeliaciniam skundui dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga, tuo labiau, kad tuo metu ji laikėsi nuomonės, kad šio sprendimo 16 punkte minėtas Sprendimas *ICI II* tikriausiai bus patvirtintas apeliacinėje instancijoje. Ieškovė mano, kad „jei Komisija būtų laimėjusi

bylą, [ji] būtų galėjusi pateikti apeliacinį skundą [dėl šio klausimo] po to, kai [Pirmosios instancijos teismas] iš naujo būtų ją išklausęs“.

186 Dublike ieškovė teigia, kad klausimui dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga netaikomas *res judicata* galios principas. Jos nuomone, šis klausimas šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II* nebuvo išspręstas. Ji pabrėžia, kad net jei ji ir turėjo galimybę pateikti atskirą apeliacinį skundą dėl šio klausimo, jos negalima kaltinti to nepadarius, nes toks atskiras apeliacinis skundas nebuvo būtinas atsižvelgiant į šio sprendimo 64 punkte minėtą Sprendimą *Komisija prieš BASF ir kt.* Be to, remdamasi generalinio advokato F. G. Jacobs išvada, pateikta 1994 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo Sprendime *TWD Textilwerke Deggendorf* (C-188/92, Rink. p. I-833), ieškovė teigia, jog nebuvo akivaizdžiai neabejotina ar akivaizdu, kad atskiras apeliacinis skundas būtų naudingas. Šiuo atveju ji teigia, kad jei Komisijos teiginiui dėl *res judicata* principo taikymo būtų pritarta, tai paskatintų pateikti daug atskirų apeliacinių skundų ir taip būtų be reikalo padidintas Teisingumo Teismo darbo krūvis.

187 Be to, šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II* pateiktas Pirmosios instancijos teismo vertinimas, susijęs su leidimu susipažinti su bylos medžiaga, yra klaidingas. Pasak ieškovės, pakanka įrodyti, kad nepaskelbti dokumentai galėjo būti tokie svarbūs, kad neatsižvelgti į juos nebūtų galima, kaip šio sprendimo 17 punkte minėtame Sprendime *ICI I* pripažino Pirmosios instancijos teismas. Be to, jei šiandien Bendrasis Teismas turėtų priimti sprendimą dėl byloje, kurioje priimtas šio sprendimo 16 straipsnyje minėtas Sprendimas *ICI II*, iškelto klausimo dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga, visiškai neakivaizdu, kad, atsižvelgiant į teisės evoliuciją, jis nuspręstų taip pat, kaip minėtame sprendime. Šiuo atveju ieškovė remiasi, be kita ko, pranešimu dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga.

188 Ieškovė taip pat pabrėžia, kad vykdant Pirmosios instancijos teismo nustatytą tyrimo priemonę, pagal kurią jai leista susipažinti su bylos medžiaga, ji konstatavo didelius Komisijos vykdomo dokumentų tvarkymo trūkumus, kurie turi keletą pasekmių.

189 Pirma, ieškovė teigia, kad Komisija, išsamiai ir nešališkai išnagrinėjusi visus turimus įrodymus, negalėjo priimti sprendimo.

190 Antra, ieškovė atkreipia dėmesį, kad Komisija pametė ne mažiau kaip penkias bylos dalis. Jos nuomone, vienoje su puse bylos dalyje turėjo būti pateikta jos ir Komisijos korespondencija pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį, o likusiose trijose su puse bylos dalyse turėjo būti pateikta jos klientų bei konkurentų Jungtinėje Karalystėje ir Komisijos korespondencija. Dėl šių bylų pametimo labai pablogėjo jos gynybos Pirmosios instancijos teisme sąlygos. Ieškovė pabrėžia, kad jei ji būtų galėjusi susipažinti su nešališka informacija, kurią pateikė jos klientai Jungtinėje Karalystėje, ji būtų turėjusi papildomų įrodymų savo teiginiams pagrįsti, todėl Komisija tikriausiai būtų priėmusi kitokį sprendimą, be kita ko, dėl dominuojančios padėties egzistavimo, dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, dėl poveikio valstybių narių prekybai ir dėl baudos.

191 Trečia, ieškovė nurodo, kad kai kurie esami dokumentai, su kuriais ji susipažino, jai taip pat būtų suteikę galimybę pagrįsti savo teiginį ir iškelti klausimus dėl įvairių išvadų, kurias Komisija padarė ginčijamame sprendime.

192 Komisija atsikerta, kad „teisei susipažinti su bylos medžiaga taikomas *res judicata* principas [ieškovės] nenaudai“. Jos nuomone, bet koks prašymas susipažinti su bylos medžiaga po sprendimo priėmimo neturi jokios prasmės.

193 Kalbant apie ieškovės pastabas, kurias ji suformulavo Pirmosios instancijos teismui nustačius tyrimo priemonę, Komisija atkreipia dėmesį, kad ši priemonė suteikė galimybę patvirtinti, jog per administracinę procedūrą ir procedūros dokumentuose ieškovės pateikti teiginiai dėl jos teisių į gynybą pažeidimo neturi jokio pagrindo. Susipažinusi su bylos medžiaga, kurią sudaro beveik 25 000 dokumentų, ieškovė nerado tik

60 dokumentų, kurie pagrįstų jos argumentus. Tačiau, Komisijos teigimu, nė vienas tų dokumentų nebūtų buvęs jai nors kiek naudingas.

194 Kalbant apie vykdant Pirmosios instancijos teismo paskirtą tyrimo priemonę nustatytą faktą, kad buvo pamestos penkios bylos dalys, Komisija mano, jog tai neturi jokios reikšmės ginčijamo sprendimo teisėtumui ir kad nereikia pervertinti fakto, jog pamestos 5 bylos dalys iš 71, svarbos. Jos nuomone, ieškovė nepateikia jokio argumento, leidžiančio manyti, kad šiose bylos dalyse buvo įrodymų jos naudai, kurie jai nebuvo parodyti, tačiau būtų suteikę galimybę paneigti pranešime apie kaltinimus išdėstytus teiginius. Komisija teigia, kad net jei pamestose bylos dalyse būtų pateikta, kaip teigia ieškovė, korespondencija su jos klientais ir konkurentais, tai ieškovei nebūtų naudinga, nes tokiu atveju būtų galima kalbėti tik apie dokumentus, kurie arba nėra svarbūs ir dėl to jais nebūtų galima pasinaudoti, arba, geriausiu atveju, būtų panašūs į dokumentus, su kuriais ji susipažino ir kuriais negalėjo pagrįsti nė vieno savo argumento.

195 Kalbant apie ieškovės minimą dokumentų numeravimo nenuoseklumą ir blogą jų tvarkymą, Komisija teigia, kad kriterijus, kuriuo remiantis nustatoma, ar buvo laikomasi teisės į gynybą, yra tai, ar šalis susipažino su dokumentu, ir, priešingu atveju, ar tas dokumentas jai sudarė galimybę pateikti argumentą, kuriuo ji negalėjo remtis anksčiau. Tai priklauso tik nuo susipažinimo su dokumentu, o ne nuo bylos, kuriai Komisija jį priskyrė, ar nuo bylų sunumeravimo metodo.

— Bendrojo Teismo vertinimas

196 Visų pirma reikia priminti, kad Teisingumo Teismas pripažino ypatingą *res judicata* galios principo svarbą tiek Bendrijos teisės sistemoje, tiek nacionalinės teisės sistemose. Iš tiesų, siekiant užtikrinti teisės ir teisinių santykių stabilumą, taip pat gerą

teisingumo vykdymą, yra svarbu, kad teismo sprendimai, kurie išnaudojus visas galimas teisių gynimo priemones arba pasibaigus pasinaudojimo jomis numatytiems terminams tampa galutiniai, nebegalėtų būti ginčijami (2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Köbler*, C-224/01, Rink. p. I-10239, 38 punktas ir 2006 m. kovo 16 d. Sprendimo *Kapferer*, C-234/04, Rink. p. I-2585, 20 punktas).

197 Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, kadangi sprendimui taikomas *res judicata* galios principas, tai gali sudaryti kliūčių ieškinio priimtinumui, jei procese, kuriame priimtas aptariamas sprendimas, dalyvavo tos pačios šalys, ginčas kilo dėl to paties dalyko ir jis grindžiamas tomis pačiomis aplinkybėmis (šiuo klausimu žr. 1985 m. rugsėjo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Hoogovens Groep prieš Komisiją*, 172/83 ir 226/83, Rink. p. 2831, 9 punktą ir 1988 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Parlamentą*, 358/85 ir 51/86, Rink. p. 4821, 12 punktą; 1990 m. kovo 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Maindiaux ir kt. prieš CES*, T-28/89, Rink. p. II-59, 23 punktą), nepamirštant, kad turi būti tenkinamos visos minėtos sąlygos (1996 m. birželio 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *NMB France ir kt. prieš Komisiją*, T-162/94, Rink. p. II-427, 37 punktas).

198 *Res judicata* galios principas taikomas tik toms faktinėms ir teisinėms aplinkybėms, kurios iš tikrųjų ar neišvengiamai buvo išspręstos aptariamame teismo sprendime (1991 m. vasario 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-281/89, Rink. p. I-347, 14 punktas ir 1996 m. lapkričio 28 d. Teisingumo Teismo nutarties *Lenz prieš Komisiją*, C-277/95 P, Rink. p. I-6109, 50 punktas).

199 Šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II* Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo pagrindą, susijusį su teisės į gynybą pažeidimu, padarytu Komisijai atsisakius leisti ieškovei susipažinti su bylos medžiaga.

200 Siekdamas išsiaiškinti, ar pagrindas pagrįstas, Pirmosios instancijos teismas šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II* atliko trumpą esminių kaltinimų, kuriuos Komisija pateikė pranešime apie kaltinimus ir Sprendime 91/300, tyrimą.

201 Bylos, kurioje priimtas šio sprendimo 16 punkte minėtas Sprendimas *ICI II*, pagrindo pirma dalis susijusi su dokumentų, kurie galėjo išteisinti ieškovę, neatskleidimu jai. Pirma, kalbant apie argumentą, kad Komisijos atsisakymas suteikti leidimą susipažinti su gamintojų dokumentais galėjo daryti įtakos jos gynybai, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Sprendime 91/300 išdėstyti teiginiai dėl dominuojančios padėties, dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ir dėl įtakos valstybių narių prekybai negalėjo būti paneigti neatskleistuose dokumentuose. Antra, kalbant apie atsisakymą leisti susipažinti su pačios ieškovės pateiktais dokumentais, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ji gali remtis tokiais dokumentais. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad tos bylos aplinkybėmis Komisija teisingai atsisakė ieškovei suteikti leidimą susipažinti su bylos medžiaga ir jai pateikti joje esančių dokumentų sąrašą.

202 Bylos, kurioje priimtas šio sprendimo 16 punkte minėtas Sprendimas *ICI II*, pagrindo antra dalis susijusi su tam tikrų dokumentų, kuriuose ieškovė kaltinama, neatskleidimu jai. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad, kalbant apie Komisijos teiginius, susijusius su specialia nuolaida, kurią bendrovė pasiūlė Jungtinėje Karalystėje, Komisijos veiksmai buvo sunkiai suderinami su teise į gynybą, tačiau nustatytas trūkumas šiuo atveju nepaveikė ieškovės teisės į gynybą įgyvendinimo. Be to, kiti ieškovės pateikti argumentai buvo susiję su bylos nagrinėjimu iš esmės ir nebuvo susiję su pagrindu dėl teisės į gynybą pažeidimo.

203 Todėl Pirmosios instancijos teismas atmetė visą pagrindą, susijusį su teisės į gynybą pažeidimu.

204 Po to Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo pagrindą, susijusį su neteisėtu Sprendimo 91/300 patvirtinimu ir nusprendė panaikinti minėtą sprendimą.

205 Šio sprendimo 19 punkte minėtu Sprendimu *Komisija prieš ICI* atmetus apeliacinį skundą, šio sprendimo 16 punkte minėtas Sprendimas *ICI II* tapo galutiniu teismo sprendimu.

206 Remiantis šio sprendimo 197 punkte nurodyta teismų praktika, siekiant nustatyti, ar klausimas dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga yra galutinai išspręstas, reikia išnagrinėti, ar ieškinyje, kurį išnagrinėjus priimtas šio sprendimo 126 punkte minėtas Sprendimas *ICI II*, ir šioje byloje pareikštame ieškinyje ginčo šalys yra tos pačios, ar jie susiję su tuo pačiu dalyku ir grindžiami tais pačiais argumentais.

207 Kalbant apie sąlygą, susijusią su abiejų ieškinių šalių tapatybe, reikia konstatuoti, kad šioje byloje ji tenkinama. Iš tikrųjų ieškinio, kurį išnagrinėjus priimtas šio sprendimo 16 punkte minėtas Sprendimas *ICI II*, ir šioje byloje pareikšto ieškinio šalys yra ieškovė ir Komisija. Kalbant apie sąlygas, susijusias su ieškinių dalyku, visų pirma reikia pažymėti, kad formaliai Komisija priėmė du sprendimus, t. y. Sprendimą 91/300 ir ginčijamą sprendimą. Tačiau remiantis aukščiau išdėstytais argumentais (žr. šio sprendimo 24, 111, 112 ir 156 punktus) darytina išvada, kad, pirma, ginčijamo sprendimo ir Sprendimo 91/300 turinys yra identiškas, išskyrus naują dalį „Procesas Pirmosios instancijos teisme ir Teisingumo Teisme“, ir, antra, ginčijamas sprendimas grindžiamas tais pačiais motyvais kaip ir Sprendimas 91/300. Komisija iš tikrųjų turėjo pagrindo priimti ginčijamą sprendimą, kurio tekstas identiškas Sprendimo 91/300 tekstui, neprivalėdama atlikti naujų procedūrinių veiksmų po Sprendimo 91/300 panaikinimo, nes procedūrinio reikalavimo pažeidimas susijęs tik su galutiniu minėto sprendimo priėmimu, o jo panaikinimas nepadarė įtakos šio sprendimo parengiamųjų priemonių galiojimui.

208 Kadangi Komisija neatliko tyrimo veiksmų laikotarpiu nuo šio sprendimo 19 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš ICI* paskelbimo ir ginčijamo sprendimo priėmimo, ir kadangi ginčijamo sprendimo turinys yra identiškas Sprendimo 91/300 turiniui, išskyrus skyrių dėl proceso Pirmosios instancijos teisme ir Teisingumo Teisme, ir kadangi ieškovė vėl prašo susipažinti su bylos medžiaga, reikia konstatuoti, kad ginčo dalykas yra tas pats ir ginčas grindžiamas tais pačiais argumentais.

209 Kadangi šioje byloje visos trys sąlygos tenkinamos – tos pačios šalys, tas pats dalykas ir tie patys argumentai, remiantis šio sprendimo 197 punkte minėta teismų praktika reikia pripažinti, kad teisės klausimą leidimo susipažinti su bylos medžiaga byloje COMP/33.133 – D: Natrio karbonatas – ICI teismas iš tikrųjų išsprendė ir jam taikomas *res judicata* galios principas.

210 Dėl šios *res judicata* galios minėtas teisės klausimas negali būti dar kartą pateiktas Pirmosios instancijos teismui ir šis negali jo nagrinėti.

211 Todėl antrojo pagrindo ketvirta dalis turi būti atmesta kaip nepriimtina.

212 Tačiau siekiant išsamumo reikia pažymėti, kad jei teisės klausimui dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga nebūtų taikomas *res judicata* galios principas, 2005 m. spalio 13 d. ieškovės pateiktos pastabos po susipažinimo su byla taikant proceso organizavimo priemonę neturi įtakos Pirmosios instancijos teismo išvadai, pateiktai šio sprendimo 16 punkte minėtame Sprendime *ICI II*.

213 Kalbant apie ieškovės argumentą, kad kai kurie dokumentai jai būtų sudarę galimybę pagrįsti savo teiginius ir iškelti klausimą dėl daugelio išvadų, kurias Komisija padarė

ginčijamame sprendime, reikia pažymėti, kad ieškovė neįrodė, jog tų dokumentų ir informacijos neatskleidimais galėjo daryti jos atžvilgiu neigiamos įtakos administracinės procedūros eigai ir Komisijos sprendimo turiniui, kaip to reikalauja teismų praktika, susijusi su kaltinimus paneigiančiais dokumentais (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 71 punkte minėto 2008 m. birželio 18 d. sprendimo *Hoechst prieš Komisiją* 146 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

214 Iš tikrųjų ieškovė neįrodė, kad jei būtų galėjusi remtis byloje esančiais dokumentais per administracinę procedūrą, būtų galėjusi remtis aplinkybėmis, nesutampančiomis su Komisijos tame etape padarytomis išvadomis, ir todėl bent jau dėl elgesio, kuriuo ji kaltinama, trukmės ir sunkumo ji būtų galėjusi padaryti kokią nors įtaką Komisijos sprendime pateiktiems vertinimams ir galiausiai baudos dydžiui.

215 Kalbėdama apie dominuojančios padėties egzistavimą ieškovė teigia, kad jei per administracinę procedūrą būtų galėjusi susipažinti su tam tikrais dokumentais, su kuriais ji susipažino pritaikius proceso organizavimo priemonę, ji būtų galėjusi paneigti Komisijos teiginį, kad aptariamoje rinkoje ji užėmė dominuojančią padėtį. Ieškovė mano, kad būtų galėjusi remtis *Solvay*, Vokietijos gamintojų ir savo klientų Jungtinėje Karalystėje pateiktais dokumentais siekdama įrodyti pakaitinių produktų, kaip antai kaustinė soda, stiklo duženos ir dolomitai, svarbą ir iliustruoti konkurencinį spaudimą, kurį darė importas iš Jungtinių Valstijų.

216 Šiuo klausimu visų pirma reikia pažymėti, kad Komisija iš esmės rėmėsi 90 % rinkos dalimi, kurią tradiciškai užėmė ieškovė, įrodydama, kad aptariamoje rinkoje ji užėmė dominuojančią padėtį. Taigi jokie įrodymai neleidžia preziumuoti, kad trūkstamose bylos dalyse ieškovė galėjo rasti dokumentų, paneigiančių išvadą, jog ji užėmė

dominuojančią padėtį natrio karbonato rinkoje (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 16 punkte minėto Sprendimo *ICI II* 61 punktą). Be to, remiantis teismų praktika, labai didelės užimamos rinkos dalys jau yra, išskyrus ypatingas aplinkybes, dominuojančios padėties egzistavimo įrodymas (1979 m. vasario 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją,* 85/76, Rink. p. 461, 41 punktas ir 2003 m. spalio 23 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Van den Bergh Foods prieš Komisiją,* T-65/98, Rink. p. II-4653, 154 punktas). Tačiau ieškovė nepateikia jokio įrodymo, kad buvo susiklosčiusios ypatingos aplinkybės. Galiausiai net ir darant prielaidą, kad tokios faktinės aplinkybės egzistavo ir yra nurodytos trūkstamose bylos dalyse esančiuose dokumentuose, ieškovė negalėjo apie juos nežinoti atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes, todėl šiuo atveju jos teisės į gynybą nebuvo pažeistos.

217 Kalbant apie argumentą, susijusį su pakaitiniais produktais, reikia pažymėti, kad Komisija niekada neginčijo, jog kaustinė soda ir stiklo duženos tam tikrais atvejais gali pakeisti natrio karbonatą, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 129–134 konstatuojamųjų dalių. Tačiau ji nusprendė, kad dėl tokio riboto pakeičiamumo ieškovės dominuojanti padėtis aptariamoje rinkoje neišnyksta. Be to, kadangi faktinių aplinkybių atsiradimo metu ieškovė buvo vienintelė natrio karbonato gamintoja Didžiojoje Britanijoje, ji geriausiai buvo susipažinusi su padėtimi aptariamoje rinkoje ir pati galėjo pateikti Komisijos vertinimui reikiamą informaciją dėl natrio karbonato pakeičiamumo kaustine soda ir stiklo duženomis. Taigi priešingai nei teigia ieškovė, jai visiškai nereikėjo žemyninėje dalyje dirbusių gamintojų dokumentų, susijusių su kitomis rinkomis, nei jos klientų Jungtinėje Karalystėje dokumentų, siekiant įrodyti, kad aptariamoje rinkoje ji nedominavo, nes natrio karbonatas iš dalies gali būti pakeistas kaustine soda ir stiklo duženomis. Dėl natrio karbonato pakeičiamumo dolomitu reikia pažymėti, kad ieškovė remiasi konkurento pateiktu dokumentu, kuris susijęs su vizitu jos gamykloje. Todėl ieškovė negalėjo nežinoti apie to dokumento egzistavimą ar bent jau apie informaciją, kuri galėjo būti jame pateikta. Bet kokiu atveju ieškovė neįrodo, kad dokumentai, susiję su galimybe pakeisti dolomitu, galėjo padaryti įtakos Komisijos atliktam jos dominuojančios padėties aptariamoje rinkoje vertinimui.

218 Galiausiai kalbant apie argumentą, kad dokumentai, kuriuos pateikė jos klientai Jungtinėje Karalystėje arba žemyninėje dalyje veikiantys gamintojai, įrodytų konkurencinį spaudimą, kurį aptariamoje rinkoje vykdė Amerikos gamintojai, reikia pažymėti, kad Amerikos konkurentų daromą įtaką Komisija išsamiai analizuoja ginčijamame sprendime, kuriame atsižvelgiama į šį importą ir paaiškinama, kad Amerikos konkurencija buvo atkurta antidempingo priemonėmis (51–54 ir 128 konstatuojamosios dalys). Bet kokiu atveju, atsižvelgiant į tai, kad ieškovė tuo metu buvo vienintelė natrio karbonato gamintoja Jungtinėje Karalystėje, ji tikrai turėjo informacijos apie aptariamą rinką ir importo iš Jungtinių Valstijų poveikį rinkai, kad galėtų gintis per administracinę procedūrą.

219 Todėl galima teigti, kad 2005 m. spalio 15 d. pastabose ieškovė nepateikia jokios informacijos, leidžiančios įrodyti, kad dokumentų, su kuriais buvo susipažinta, ir dokumentų, kurie tariamai buvo trūkstamose bylos dalyse, neatskleidimas per administracinę procedūrą galėjo daryti jos atžvilgiu neigiamos įtakos minėtos procedūros eigai ir ginčijamo sprendimo turiniui dėl ieškovės dominuojančios pozicijos egzistavimo aptariamoje rinkoje.

220 Dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ieškovė teigia, kad jei per administracinę procedūrą ji būtų galėjusi susipažinti su tam tikrais dokumentais, kuriuos ji perskaitė tik pritaikius proceso organizavimo priemonę susipažinti su byla, ir su nešališka informacija, kurią pateikė klientai bei konkurentai Jungtinėje Karalystėje ir kuri tariamai buvo trūkstamose bylos dalyse, ji būtų galėjusi įrodyti, kad jos taikomomis nuolaidomis nebuvo siekiama išstumti konkurentų ir kad iš esmės jos buvo teisėta konkurencijos priemonė. Jos nuomone, įvairiais dokumentais būtų įrodyta, kad nuolaidų teikimas yra įprasta žemyninėje dalyje veikiančių konkurentų praktika,

o tai svariai pagrįstų, kad nuolaidos visiškai suderinamos su pramonėje pripažinta praktika. Be to, ji teigia, kad dokumentai, kuriuos pateikė *Akzo* ir kuriuose kalbama apie dvigubo tiekimo šaltinio arba dviejų tiekėjų politiką, jai būtų buvę naudingi nagrinėjant klausimą, ar jos teikiamomis nuolaidomis iš rinkos išstumiami konkurentai, kaip teigia Komisija.

221 Šiuo atveju visų pirma reikia pažymėti, kad ieškovės argumentas, jog nuolaidos už viršijančią dalį yra įprasta praktika, neįrodo, kad tokios dominuojančią padėtį užimančios įmonės teikiamos nuolaidos buvo suderinamos su EB 82 straipsniu. Todėl susipažinimas su dokumentais, įrodančiais tokios praktikos egzistavimą, ieškovei nebūtų davęs jokios naudos.

222 Taip pat reikia pabrėžti, kad lojalumą lemianti nuolaidų sistema, kurią taikė ieškovė, paliudyta dokumentais patvirtintuose tiesioginiuose įrodymuose. Ginčijamo sprendimo dalyje, kurioje kalbama apie faktines aplinkybes, 61–82 konstatuojamosiose dalyse Komisija paminėjo įvairius dokumentus, susijusius su nuolaidomis už viršijančią dalį, iš kurių matyti, kad jos neatspindi efektyvumo padidėjimo ar masto ekonomijos ir kad priešingai nei nuolaidomis už kiekį, susisijusioms su perkamu kiekiu, šiomis nuolaidomis buvo siekiama iš rinkos išstumti konkurentus. Taigi tokiu atveju, kaip šioje byloje, kai Komisija ginčijamame sprendime remiasi tik dokumentais patvirtintais tiesioginiais įrodymais, siekdama įrodyti įvairius pažeidimus, ieškovė turi pasistengti nurodyti, kokie kiti įrodymai gali kelti abejonių dėl taikytos lojalumą skatinančios nuolaidų sistemos, arba bent jau nurodyti, kaip kitaip galima aiškinti dokumentais patvirtinus tiesioginius įrodymus, kurie nebuvo ginčijami.

223 Galiausiai kalbant apie argumentą, susijusį su antrojo tiekėjo politika, reikia atkreipti dėmesį, kad Komisija apie tai žinojo ir kad niekada to neginčijo, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 23 konstatuojamosios dalies. Taigi net jei ieškovė būtų susipažinusi

su tokią politiką įrodančiais dokumentais, Komisijos išvados apie piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi nebūtų kitokios.

224 Todėl reikia pripažinti, kad 2005 m. spalio 13 d. pastabose ieškovė nepateikia jokios informacijos, leidžiančios įrodyti, kad dokumentų, su kuriais buvo susipažinta, ir trūkstamose bylos dalyse tariamai esančių dokumentų neatskleidimas per administracinę procedūrą galėjo turėti jos atžvilgiu neigiamos įtakos minėtos procedūros eigai ir ginčijamo sprendimo turiniui, kiek tai susiję su ieškovės piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi.

225 Dėl poveikio valstybių narių prekybai ieškovė teigia, kad jei per administracinę procedūrą ji būtų galėjusi susipažinti su tam tikrais dokumentais, kuriuos perskaitė tik pritaikius proceso organizavimo priemonę dėl susipažinimo su bylos medžiaga, ir su klientų iš Jungtinės Karalystės pateikta informacija, kuri tariamai yra trūkstamose bylos dalyse, ji būti galėjusi paneigti Komisijos tyrimą, susijusį su įtaka valstybių narių prekybai. Ji mano, kad įvairiais dokumentais buvo galima pagrįsti jos teiginį, kad pasiskirstymą nacionalinėmis rinkomis lėmė ne tariamas jos elgesys, kuriuo siekta išstumti konkurentus, bet tokie veiksniai, kaip antai transporto išlaidų dydis, valiutų kurso svyravimai ir vienašaliai gamintojų sprendimai neteikti produkcijos į tam tikras rinkas, siekiant išvengti priverstinio pardavimo pavojaus.

226 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad Komisijos analizė dėl įtakos valstybių narių prekybai grindžiama būtent pačios ieškovės pateiktais dokumentais ir, visų pirma, 1985 m. birželio 28 d. jos strategijos pranešimu, kuris nurodytas ginčijamo sprendimo 66 konstatuojamojoje dalyje, iš kurios matyti, kad ieškovė siekia sudaryti kliūčių arba visiškai pašalinti visą tankaus natrio karbonato importą į Jungtinę Karalystę, išskyrus *General Chemical* importą (ginčijamo sprendimo 66–70 konstatuojamosios dalys). Taigi tokiu atveju, kaip šioje byloje, kai Komisija ginčijamame sprendime remiasi tik dokumentais patvirtintais tiesioginiais įrodymais siekdama įrodyti pažeidimą, ieškovė turi

pasistengti nurodyti, kokie kiti įrodymai gali kelti abejonių dėl įtakos valstybių narių prekybai, arba bent jau nurodyti, kaip kitaip galima aiškinti dokumentais patvirtinus tiesioginius įrodymus, kurie nebuvo ginčijami.

227 Be to, kiek tai susiję su nacionalinių rinkų pasidalijimu, reikia pažymėti, kad ieškovė per administracinę procedūrą galėjo pateikti argumentus, susijusius su transporto išlaidų, valiutų kursų svyravimo ir priverstinio pardavimo pavojaus svarba, remdamasi savo patirtimi rinkoje, todėl jai nereikėjo remtis kitų gamintojų pateiktais dokumentais.

228 Todėl reikia pripažinti, kad 2005 m. spalio 13 d. pastabose ieškovė nepateikia jokios informacijos, leidžiančios įrodyti, kad dokumentų, su kuriais buvo susipažinta, ir trūkstamose bylos dalyse tariamai esančių dokumentų neatskleidimas per administracinę procedūrą galėjo turėti jos atžvilgiu neigiamos įtakos tos procedūros eigai ir sprendimo turiniui, kiek tai susiję su jos elgesio įtaka prekybai tarp valstybių narių.

229 Dėl baudos dydžio ieškovė teigia, kad net jei jos pastabose pateikta informacija nebūtų padariusi įtakos Komisijos vertinimui dėl EB 82 straipsnio pažeidimo, ta informacija galėjo daryti įtakos Komisijos vertinimui, susijusiam su bauda. Ji teigia, kad jei per administracinę procedūrą ji būtų galėjusi susipažinti su tam tikrais dokumentais, kuriuos ji perskaitė tik pritaikius proceso organizavimo priemonę dėl susipažinimo su bylos medžiaga, ir su klientų Jungtinėje Karalystėje pateikta informacija, esančia trūkstamose bylos dalyse, ji būtų galėjusi pateikti argumentus, kuriais „įrodytų, kad

praktiškai nė iš vieno konkurento nebuvo atimta galimybė parduoti ir kad nebuvo daroma įtaka tarpvalstybinei prekybai“.

230 Šiuo atveju pakanka pažymėti, kad ieškovė remiasi argumentais, kuriuos pateikė kalbėdama apie ginčijamame sprendime Komisijos pateiktus vertinimus, susijusius su jos piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi ir su poveikiu valstybių narių prekybai, ir apie kuriuos šio sprendimo 218–226 punktuose buvo nurodyta, kad susipažinimas su bylos medžiaga jai nebūtų sudaręs galimybės remtis informacija, kuri leistų paneigti minėtus vertinimus.

231 Todėl reikia pripažinti, kad 2005 m. spalio 13 d. pastabose ieškovė nepateikia jokios informacijos, leidžiančios įrodyti, kad dokumentų, su kuriais buvo susipažinta, ir trūkstamose bylos dalyse tariamai esančių dokumentų neatskleidimas per administracinę procedūrą galėjo turėti jos atžvilgiu neigiamos įtakos tos procedūros eigai ir ginčijamo sprendimo turiniui, kiek tai susiję su baudos dydžiu.

Dėl penktos dalies, susijusios su EB 253 straipsnio pažeidimu

— Šalių argumentai

232 Ieškovė teigia, kad Komisija neprivalėjo priimti naujo sprendimo po Sprendimo 91/300 panaikinimo. Vykdyta procedūra buvo labai neįprasta, nes Komisija jai nepateikė

naujo pranešimo apie kaltinimus, iš naujo neišklausė ir iš naujo nesikonsultavo su patariamuoju komitetu. Tokiomis aplinkybėmis Komisija pažeidė EB 253 straipsnį, nes nepateikė paaiškinimo apie veiksmus.

233 Komisija taip pat pažeidė vidaus darbo tvarką (OL L 308, 2000, p. 26) ir gero administravimo principą nemotyvuodama ginčijamo sprendimo ir „iš naujo nepriimdama kitų sprendimų, kurie buvo panaikinti dėl priežasčių, [panašių į] 1990 m. bylos priežastis“. Šiuo atveju Komisijos personalo darbuotojų gero administracinio elgesio palaikant ryšius su visuomene kodeksas, kuris pridėtas prie Komisijos vidaus darbo tvarkos, numato, kad bet koks skirtingas požiūris panašiais atvejais turi būti aiškiai pagrįstas kiekvieno atvejo ypatybėmis ir kad kiekviena išimtis iš šio principo turi būti tinkamai pagrįsta. Be to, sprendimo nemotyvavimas svarbiais klausimais, be kita ko, dėl teisinio vertinimo ir baudos, įrodo, kad Komisija pažeidė EB 253 straipsnį.

234 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

— Bendrojo Teismo vertinimas

235 Reikia konstatuoti, kad ieškovės pateiktas kaltinimas yra iš esmės nepagrįstas. Iš tikrųjų ginčijamo sprendimo 162–172 konstatuojamosiose dalyse Komisija motyvavo sprendimą priimti naują sprendimą po Sprendimo 91/300 panaikinimo.

236 Tai, kad Komisija ieškovei nepateikė naujo pranešimo apie kaltinimus, iš naujo jos neišklausė ir iš naujo nesikonsultavo su patariamuoju komitetu, negali būti laikoma ginčijamo sprendimo nemotyvavimu. Iš tikrųjų šiais ieškovės pateiktais argumentais iš esmės siekiama tik užginčyti Komisijos vertinimo, susijusio su įvairiais minėtais klausimais, pagrįstumą, todėl jie turi būti atmesti (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 25 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *PVC II* 389 punktą).

237 Taip pat, priešingai nei teigia ieškovė, Komisija, nuspręsdama po Sprendimo 91/300 panaikinimo naujame sprendime konstatuoti panaikintame sprendime įrodytus pažeidimus, nenukrypo nuo nusistovėjusios sprendimų priėmimo praktikos. Ji paprasčiausiai patvirtino pirminį savo sprendimą taikyti sankcijas už pažeidimus, o to daryti nedraudžia EB 233 straipsnis, pagal kurį ji privalo imtis būtinų priemonių šio sprendimo 19 punkte minėtam Sprendimui *Komisija prieš ICI* įvykdyti, t. y. pašalinti vienintelį jame nustatytą trūkumą (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 39 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *PVC II* 451 punktą). Be to, ieškovė nenurodo jokios kitos bylos, kuri būtų panaši į šią bylą ir kurią Komisija vertintų skirtingai.

238 Todėl antrojo pagrindo penktą dalį reikia atmesti ir dėl to atmesti visą antrąjį pagrindą.

Dėl trečiojo ieškinio pagrindo, susijusio su neteisingu aptariamos rinkos įvertinimu

Šalių argumentai

239 Remdamasi 2000 m. kovo 22 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimu *Coca-Cola prieš Komisiją* (T-125/97 ir T-127/97, Rink. p. II-1733), ieškovė nurodo, kad ieškinyje

dėl Sprendimo 91/300 panaikinimo ji neginčijo Komisijos išvados, kad aptariama „geografinė rinka“ yra Jungtinės Karalystės rinka ir kad aptariama „prekės rinka“ yra tankaus ir lengvo natrio karbonato rinka. Tačiau, pasak ieškovės, Komisija negalėjo į ginčijamą sprendimą paprasčiausiai perkelti išvadų dėl aptariamų prekių ir geografinių rinkų, remdamasi prieš dešimt metų atliktu tyrimu. Komisija turėjo išnagrinėti, ar tos išvados tebegalioja atsižvelgiant į teisės ir praktikos raidą per laikotarpį tarp dviejų sprendimų priėmimo. Taigi ginčijamame sprendime yra faktinė klaida ir tas sprendimas nemotyvuotas. Be to, niekur ginčijamame sprendime nenurodyta, kad 2000 m. Komisija atliko vieną minėtų tyrimų, nurodytų pranešime dėl aptariamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos teisės srityje (OL C 372, 1997, p. 5).

240 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

Bendrojo Teismo vertinimas

241 Pirma, ieškovė neginčija, kad priimdama Sprendimą 91/300 Komisija išanalizavo rinkos ir konkurencijos sandarą. Taip pat ji pripažįsta, kad minėtame sprendime Komisija nepadarė klaidos apibrėždama geografinę rinką ir prekių rinką.

242 Ieškovė tik nurodo, kad Komisija iš naujo turėjo išnagrinėti, ar jos išvados tebegalioja atsižvelgiant į teisės ir praktikos raidą per laikotarpį nuo Sprendimo 91/300 priėmimo iki ginčijamo sprendimo priėmimo. Ji daro nuorodą į šio sprendimo 239 punkte minėtą Sprendimą *Coca-Cola prieš Komisiją*, kuriame Pirmosios instancijos teismas, be kita ko, nusprendė, kad Komisijos išvada dėl dominuojančios padėties yra rinkos sandaros ir kiekvieno Komisijos sprendimo priėmimo momentu joje vyraujančios konkurencijos analizės rezultatas (81 punktas).

243 Tačiau reikia priminti, kad, remiantis teismų praktika, institucija, kurios aktas buvo panaikintas, yra įpareigota tik tiek, kiek reikalinga užtikrinti sprendimo dėl panaikinimo vykdymą, o tokio akto pakeitimo kitu procedūra gali būti vėl pradėta nuo to konkretaus momento, kai buvo padarytas pažeidimas (žr. 2007 m. lapkričio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją* C-417/06 P, nepaskelbtas Rinkinyje, 52 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką). Taigi šioje byloje Pirmosios instancijos teismas Sprendimą 91/300 panaikino todėl, kad minėtas sprendimas buvo patvirtintas po to, kai apie jį buvo pranešta, tai yra esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimas pagal EB 230 straipsnį.

244 Todėl Komisija galėjo iš naujo pradėti tyrimą nuo patvirtinimo momento ir neprivalėjo nagrinėti, ar išvados dėl aptariamos rinkos, kurias ji padarė priimdama Sprendimą 91/300, vis dar galiojo atsižvelgiant į faktines ir teisines aplinkybes, egzistavusias priimant ginčijamą sprendimą.

245 Ieškovės argumentas, susijęs su šio sprendimo 239 punkte minėto Sprendimo *Coca-Cola prieš Komisiją* 81 punktu, negali paneigti šios išvados. Iš tikrųjų argumentas, kad išvada dėl dominuojančios padėties yra rinkos sandaros ir kiekvieno Komisijos sprendimo priėmimo momentu joje vyraujančios konkurencijos analizės rezultatas, nereiškia, kad Komisija kiekvienu atveju turi iš naujo atlikti aptariamos rinkos analizę priimdama ginčijamą sprendimą. Šiuo atveju galima teigti, kad Komisija neprivalėjo atlikti tokios analizės, nes tai nebuvo reikalinga šio sprendimo 16 punkte minėto Sprendimo *ICI II* vykdymui užtikrinti. Todėl šio sprendimo 239 punkte nurodyti ieškovės argumentai, susiję su faktine klaida ir motyvavimo nebuvimu, grindžiami netikslia prielaida ir taip pat turi būti atmesti.

246 Todėl reikia atmesti trečiąjį pagrindą.

Dėl ketvirtojo ieškinio pagrindo, susijusio su dominuojančios padėties nebuvimu

Šalių argumentai

247 Pasak ieškovės, pripažįstama, kad įmonė, turinti daugiau nei 90 % produkto rinkos, paprastai laikoma dominuojančia pagal EB 82 straipsnį. Tačiau didelės rinkos dalies užėmimo nepakanka dominuojančiai padėčiai įrodyti. Ginčijamame sprendime Komisija neteisingai įvertino tam tikrus veiksnius, kurie jai labai sukliudė elgtis nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir, galiausiai, vartotojų pagal šio sprendimo 216 punkte minėtą sprendimą *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją*. Taigi per daugelį metų jos klientai turėjo galimybę nustatyti iš jos ir iš importuotojų perkamo natrio karbonato kiekį bei pakaitinių produktų kiekį. Iš tikrųjų jos klientai užmezgė ryšius su tiekėjais iš Rytų Europos ir Jungtinių Valstijų, kad turėtų alternatyvius šaltinius ir galėtų įsitikinti, kad ji išlieka konkurencinga kalbant apie kainą ir kokybę, neatsižvelgiant į didelę jos užimamos rinkos dalį. Šiuo atveju jos klientai, visų pirma stiklo gamintojai, turėjo didelę perkamąją galią, todėl ieškovė neužėmė dominuojančios padėties. Ieškovė pažymi, kad kompensuojančios perkamosios galios principą Komisija pritaikė 1998 m. lapkričio 25 d. Sprendime 1999/641/EB, kuriuo koncentracija pripažįstama suderinama su bendrąja rinka ir EEE sutarties veikimu (Byla IV/M.1225 – Enso/Stora) (OL L 254, 1999, p. 9). Šioje byloje Komisija nepripažino, kad pirkėjų

kompensacinė galia riboja jos galią rinkoje. Be to, Komisija neatsižvelgė į pakaitinius produktus ir į tai, kad nuo 1979 m. jos pardavimo apimtys pradėjo mažėti būtent dėl tų produktų.

248 Be to, Komisija neatsižvelgė į tai, kad bent vienas žemyninės Vakarų Europos stiklo gamintojas natrio karbonatą pakeitė kaustine soda. Ieškovė taip pat teigia, kad Komisija neįvertino stiklo duženų, kaip jos galią rinkoje ribojančio veiksnio, ir kitų pakaitalų, kaip antai dolomito, kurio ji net nemini ginčijamame sprendime, svarbos.

249 Ieškovė pripažįsta, kad jos klientai *General Chemical* ir *Brenntag* laikė antriniais tiekėjais. Tačiau ji nesutinka, kad toks jų traktavimas būtų laikomas veiksniu, įrodančiu jos galią rinkoje. Jos teigimu, būtų pakakę, kad didelis klientas antrinį tiekėją pasirinktų pagrindiniu tiekėju arba kad keli klientai padidintų pirkimą iš antrinio tiekėjo, kad visa jos pelno marža išnyktų.

250 Be to, Komisijos teiginys, kad ieškovė išlaikė aukštesnį kainų lygį nei kitose valstybėse narėse, yra klaidingas ir nepagrįstas nė menkiausiu įrodymu. Tai, kad jos kainos buvo šiek tiek aukštesnės, atspindi didelio natrio karbonato paklausos kritimo, kuris kitose rinkose tokiu mastu nepasireiškė, įtaką jos sąnaudoms. Tai taip pat atspindi tokių veiksnių, kaip antai valiutų kursai ir kuro kainos, įtaką.

251 Ieškovė pripažįsta, kad, siekdama išlaikyti dvi natrio karbonato gamyklas, ji turėjo išlaikyti pakankamą pardavimo apimtį, todėl reikėjo stengtis padidinti pardavimą ir konkuruoti su alternatyvių tiekėjų pasiūla. Tačiau ji nesutinka, kad stengėsi iki

minimumo sumažinti *General Chemical* ar *Brenntag*, kaip konkurentų, buvimą rinkoje ar jų veiksmingumą.

252 Galiausiai įvairiais reglamentais ir sprendimais dėl antidempingo, kuriuos Komisija priėmė aptariamu laikotarpiu, buvo pripažinta, kad egzistuoja dempingas ir materiali žala, pavyzdžiui, 1984 m. liepos 31 d. Reglamentas (EEB) Nr. 2253/84, kuriuo nustatytas laikinas antidempingo muitas tam tikros rūšies natrio karbonato tam tikram importui iš Jungtinių Amerikos Valstijų ir priimantis įsipareigojimus dėl kito to paties produkto importo (OL L 206, p. 15). Tokia padėtis yra nesuderinama su dominuojančios padėties egzistavimu. Pasak ieškovės, Komisija, priimdama antidempingo priemones, be abejonės, laikėsi nuomonės, kad tomis priemonėmis nebus labai sumažinta konkurencija ar sukurta monopolija ir kad jos priimtos siekiant apsaugoti Bendrijos interesus.

253 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

Bendrojo Teismo vertinimas

254 Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, EB 82 straipsnyje nurodyta dominuojanti padėtis yra įmonės turima ekonominė galia, suteikianti jai galios sudaryti kliūčių veiksmingai konkurencijai aptariamoje rinkoje ir sudaranti galimybę elgtis nepriklausomai konkurentų, klientų ir, galiausiai, vartotojų atžvilgiu (1978 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *United Brands ir United Brands Continentaal prieš Komisiją*, 27/76, Rink. p. 207, 65 punktas ir 2007 m. rugsėjo 17 d. Pirmosios instancijos

teismo sprendimo *Microsoft prieš Komisiją,* T-201/04, Rink. p. II-3601, 229 punktas). Tokia padėtis, priešingai nei monopolija ar kvazimonopolija, sudaro sąlygas egzistuoti tam tikrai konkurencijai, tačiau ta padėtimi besinaudojanti bendrovė įgyja galimybę jei ne nuspręsti, tai bent daryti didelę įtaką sąlygoms, kuriomis ta konkurencija vyksta, ir, bet kokiu atveju, elgtis laisvai bei į ją neatsižvelgti, kol toks elgesys nedaro žalos jai pačiai (šio sprendimo 216 punkte minėto Sprendimo *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją* 39 punktas).

255 Dominuojanti padėtis įprastai atsiranda kartu veikiant keliems veiksniams, kurie, paėmus juos atskirai, nebūtinai yra lemiantys (šio sprendimo 254 punkte minėto Sprendimo *United Brands ir United Brands Continental prieš Komisiją* 66 punktas). Dominuojančios padėties aptariamoje rinkoje analizė turi būti atliekama visų pirma nagrinėjant jos sandarą ir konkurencijos padėtį minėtoje rinkoje (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 254 punkte minėto Sprendimo *United Brands ir United Brands Continental prieš Komisiją* 67 punktą).

256 Labai didelės užimamos rinkos dalys, išskyrus tam tikras aplinkybes, jau yra dominuojančios padėties egzistavimo įrodymas. Tam tikrą laikotarpį užimdama labai didelę rinkos dalį, įmonė, gamindama didelį kiekį ir sukurdama pasiūlą, įgyja galios, dėl kurios tampa privalomu partneriu ir kuri pakankamai ilgą laikotarpį jai užtikrina dominuojančią padėtį užimančiai įmonei būdingą veiksmų nepriklausomumą, nes daug mažesnę rinkos dalį užimančios įmonės nebegali greitai patenkinti tų klientų, kurie norėtų nebebendradarbiauti su didžiausią rinkos dalį užimančia įmone, paklausos (šio sprendimo 216 punkte minėto Sprendimo *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją* 41 punktas ir šio sprendimo 216 punkte minėto 2003 m. spalio 23 d. Sprendimo *Van den Bergh Foods prieš Komisiją* 154 punktas). Taigi remiantis Teisingumo Teismo praktika, didesnė nei 50 % užimamos rinkos dalis iš esmės, išskyrus ypatingas aplinkybes, yra dominuojančios padėties egzistavimo įrodymas (šiuo klausimu žr. 1991 m. liepos 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *AKZO prieš Komisiją*, C-62/86, Rink. p. I-3359, 60 punktą).

257 Taip pat ir 70–80 % rinkos dalis iš esmės yra aiškus ženklas, kad egzistuoja dominuojanti padėtis (1991 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Hilti prieš Komisiją*, T-30/89, Rink. p. II-1439, 92 punktas ir 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją*, T-191/98, T-212/98–T-214/98, Rink. p. II-3275, 907 punktas).

258 Šioje byloje Komisija ginčijamo sprendimo 127 konstatuojamojoje dalyje nurodė, kad ieškovė užėmė „tradiciškai daugiau nei 90 %“ rinkos „per visą nagrinėjamą laikotarpį“. Ieškinyje ieškovė neginčija užėmusi tokią didelę rinkos dalį.

259 Kadangi užimama rinkos dalis tokia didelė, darytina išvada, kad, išskyrus ypatingas aplinkybes, ieškovė užėmė dominuojančią padėtį aptariamoje rinkoje.

260 Ginčijamo sprendimo 128 konstatuojamojoje dalyje Komisija pateikia įvairios informacijos, kuri papildo jos atliktą ieškovės rinkos dalių tyrimą ir leidžia daryti išvadą, kad ta įmonė užėmė dominuojančią padėtį.

261 Iš esmės tokia padėtis negali būti priskirta ypatingoms aplinkybėms, kurios leistų daryti išvadą, kad ieškovė neužėmė dominuojančios padėties.

262 Tačiau ieškovė pateikia šešis argumentus, kuriuos reikia išnagrinėti, kad būtų galima apibrėžti, ar šioje byloje egzistavo ypatingos aplinkybės pagal Teisingumo Teismo praktiką.

263 Pirma, ieškovė teigia, kad patyrė didelį konkurencinį spaudimą iš kitų natrio karbonato gamintojų.

264 Šiuo atveju reikia visų pirma priminti, kad tam tikro masto konkurencijos egzistavimas nėra nesuderinamas su dominuojančios padėties egzistavimu aptariamoje rinkoje.

265 Be to, reikia atkreipti dėmesį, kad ieškovė nepateikia jokios faktinės aplinkybės ir įrodymo, kad paneigtų Komisijos nustatytą „jokios konkurencijos iš *Solvay* ir kitų Vakarų Europos gamintojų nebuvimą“. Atvirkščiai, ieškovė pripažįsta, kad žemyninės Europos dalies gamintojai nevykdė didelio natrio karbonato pardavimo Jungtinėje Karalystėje. Ji taip pat pripažįsta, jog „neįmanoma, kad „naujas sintetinio natrio karbonato gamintojas“ atsirastų rinkoje ir sukurtų gamybos pajėgumus Bendrijoje“ (ginčijamo sprendimo 128 konstatuojamoji dalis).

266 „Be to, ginčijamo sprendimo 128 konstatuojamojoje dalyje Komisija teigia, kad “*General Chemical* ir *Bernntag* klientai [laiko] tik antriniais tiekėjais, ir ieškovė tai pripažįsta. Tačiau ji mano, kad būtų pakakę, jog vienas stambus klientas antrinį tiekėją pasirinktų pagrindiniu tiekėju arba kad keli klientai padidintų pirkimą iš antrinio tiekėjo, kad visa jos pelno marža išnyktų. Tačiau toks teiginys yra visiškai hipotetinis, nes ieškovė nepateikia jokio įrodymo savo teiginiui pagrįsti. Bet kokiu atveju, net jei tas teiginys būtų pagrįstas, ieškovės argumentas yra netinkamas, nes vien tik tai, kad klientai kelia tokį pavojų, negali būti laikoma ypatinga aplinkybe, kuri paneigtų dominuojančios padėties egzistavimą aptariamoje rinkoje.

267 Taip pat nors ieškovė ginčija, kad „[jos strategija], skirta iki minimumo sumažinti *General Chemical* ir *Bernntag*, kaip konkurentų, buvimą ir veiksmingumą rinkoje ir išlaikyti didesnę rinkos dalį Jungtinėje Karalystėje, buvo sėkminga“, ji nepateikia nė menkiausio konkretaus įrodymo savo argumentui pagrįsti.

268 Kalbant apie su konkurentais iš JAV susijusius žemyninėje dalyje esančių šaltinių pateiktus dokumentus, su kuriais ieškovė susipažino pritaikius proceso organizavimo priemonę susipažinusi su bylos medžiaga, jie negali pakeisti Komisijos pateikto vertinimo dėl ieškovės dominuojančios padėties aptariamoje rinkoje egzistavimo. Iš tikrųjų per administracinę procedūrą ieškovė minėjo importą iš JAV, ir Komisija į tai atsižvelgė prieš priimdama ginčijamą sprendimą.

269 Darytina išvada, kad nepagrįstas ieškovės argumentas, susijęs su kitų natrio karbonato gamintojų daromu konkurenciniu spaudimu, negali būti laikomas ypatinga aplinkybe, paneigiančia ieškovės dominuojančios padėties aptariamoje rinkoje egzistavimą.

270 Antra, ieškovė nurodo galimybę natrio karbonatą pakeisti kaustine soda, stiklo duženomis ir dolomitu, o tai, jos manymu, yra konkurencinis spaudimas jos santykiuose su klientais.

271 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad ginčijamo sprendimo 129–133 konstatuojamosiose dalyse Komisija atliko išsamų pakeitimo kaustine soda tyrimą ir nustatė, kad praktikoje ši galimybė labai ribota. Ieškinyje ieškovė nepateikia jokio įrodymo, galinčio paneigti tokią išvadą.

272 Kalbėdama apie stiklo duženas, ginčijamo sprendimo 134 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad naudojant stiklo duženas kliento natrio karbonato poreikiai tuščiavidurio stiklo gamybai gali sumažėti 15 % arba mažiau. Tokios dalies ieškovė neginčija. Komisija taip pat pripažino, kad gali būti, jog stiklo duženų naudojimas sumažina klientų priklausomumą apskritai nuo natrio karbonato tiekėjų, tačiau nesumažina didelio natrio karbonato gamintojo galimybės išstumti mažus gamintojus. Todėl reikia pripažinti, kad, priešingai nei teigia ieškovė, Komisija atsižvelgė į šią galimybę pakeisti natrio karbonatą stiklo duženomis. Todėl ieškovės argumentas iš esmės nepagrįstas.

273 Kalbant apie dolomitą, ieškovė tik pamini, kad jis egzistuoja, nepateikia jokio argumento ir jokio įrodymo, sudarančio galimybę įvertinti jo, kaip natrio karbonato pakaitalo, naudojimą.

274 Iš tikrųjų, po susipažinimo su bylos medžiaga pritaikius proceso organizavimo priemonę, ieškovės pateiktose pastabose minėti dokumentai leidžia tik nustatyti, kad kaustinė soda ir stiklo duženos iš esmės gali pakeisti natrio karbonatą ir kad pastarasis gal būt gali būti pakeistas dolomitu. Tačiau šiuose dokumentuose nėra nieko, kas leistų suabejoti Komisijos išvada, kad natrio karbonato dalinis pakeičiamumas kitais produktais nepaneigia ieškovės dominuojančios padėties egzistavimo aptariamoje rinkoje. Be to, kaip pažymėjo Komisija, ieškovė neteigia, jog dolomitą naudoja stiklo gamintojai, kurie yra pagrindiniai natrio karbonato pirkėjai. Todėl nėra jokių požymių, kad dolomito naudojimas galėjo daryti įtakos ieškovės dominuojančios padėties egzistavimui aptariamoje rinkoje.

275 Taigi ieškovė neįrodė, kad Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą padarydama išvadą, jog galimybė pakeisti nėra didelis ieškovės galios rinkoje ribojimas.

276 Trečia, ieškovė teigia, kad Komisija turėjo atsižvelgti į klientų daromą konkurencinį spaudimą.

277 Ieškinyje ieškovė nurodė, kad keturi didžiausi jos klientai nuperka maždaug 50 % jos gaminamos produkcijos. Tačiau nepatikslina, kokią dalį kiekvienas tų keturių klientų nuperka. Ji tik teigia, kad jos klientai, visų pirma stiklo gamintojai, turi „didelę perkamąją galią“, tačiau šio teiginio nepagrindžia. Todėl net jei Komisija privalėjo atsižvelgti į klientų kompensacinės galios kriterijų, ieškovė neįrodė, kad jos klientai galėjo atsverti jos galią rinkoje.

278 Ketvirta, ieškovė ginčija Komisijos teiginį, kad ji išlaikė didesnes kainas nei kitose valstybėse narėse. Šiuo atveju reikia pažymėti, kad ieškovė vis dėlto pripažįsta, jog jos kainos „buvo šiek tiek didesnės už kainas kitose valstybėse narėse“. Tiesa, ji tai grindžia natrio karbonato paklausos kritimu, kuris pasireiškė nevienodai kitose rinkose, valiutų keitimo kursais ir išlaidomis kurui. Tačiau ieškovė savo argumentų nepagrindžia konkrečiais įrodymais, kurie sudarytų galimybę Bendrajam Teismui patikrinti jos teiginių pagrįstumą.

279 Penkta, ieškovė pabrėžia, kad, siekdama išsaugoti dvi natrio karbonato gamyklas, ji taikė strategiją išlaikyti pakankamas pardavimo apimtis, o dėl to reikėjo siekti didinti pardavimą ir kovoti su alternatyvių tiekėjų pasiūla. Tačiau pakanka pažymėti, kad tokiu argumentu negalima paneigti ieškovės dominuojančios padėties aptariamoje rinkoje egzistavimo.

280 Šešta, ieškovė remiasi Komisijos priimtomis antidempingo priemonėmis. Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad ginčijamame sprendime Komisija išsamiai išnagrinėjo antidempingo priemones, kurių imtasi prieš JAV gamintojus (51–54 konstatuojamosios dalys), ir padarė išvadą, kiek tai susiję su ieškovės galia rinkoje, kad ji naudojosi apsauga nuo JAV ir Rytų Europos gamintojų, kurią suteikė antidempingo priemonės ir antidempingo įsipareigojimais *General Chemical* nustatyti kainų ribojimai (128 konstatuojamoji dalis).

281 Atsakydama į šiuos teiginius ieškovė visų pirma pabrėžia, kad iki 1984 m. egzistavusio dempingo įrodymas prieštarauja išvadai, jog ji tuo metu užėmė dominuojančią padėtį. Tačiau ieškovė nepaaiškina, kodėl JAV gamintojų dempingo egzistavimas leistų daryti išvadą, kad ji neužėmė dominuojančios padėties. Bet kokiu atveju Reglamentas Nr. 2253/84, kuris buvo priimtas su EB 82 straipsniu visiškai nesusijusiomis teisinėmis aplinkybėmis, nerodo, kad ieškovė Jungtinėje Karalystėje neužėmė dominuojančios padėties.

282 Ieškovė taip pat teigia, kad antidempingo priemonių priėmimas, Komisijos teigimu, reiškia, kad jos nedarys įtakos konkurencijai Bendrijoje. Tačiau ieškovė nepagrindžia šio teiginio, kuris yra visiškai hipotetinis, nes Reglamente Nr. 2253/84 nedaroma jokia nuoroda į konkurencijos padėtį Bendrijoje.

283 Taigi reikia daryti išvadą, kad ieškovės pateikti argumentai nesudaro galimybės pripažinti, jog egzistavo ypatingos aplinkybės, kuriomis remiantis būtų galima paneigti teiginį, kad aptariamoje rinkoje ji užėmė dominuojančią padėtį.

284 Taigi ketvirtąjį ieškinio pagrindą reikia atmesti.

Dėl penktojo ieškinio pagrindo, susijusio su piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi nebuvimu

285 Penktąjį ieškinio pagrindą iš esmės galima suskirstyti į tris dalis, susijusias, pirma, su nuolaidomis už ribinį kiekį tonomis, antra, su išskirtinio tiekimo nuostatomis ir pirkimo iš konkurentų ribojimais ir, trečia, su kitomis finansinėmis paskatomis.

Dėl pirmos dalies, susijusios su nuolaidomis už ribinį kiekį tonomis

— Šalių argumentai

286 Ieškovė ginčija teiginį, kad jos kainų nustatymo praktika aptariamu laikotarpiu yra piktnaudžiavimas. Kiekvienu atveju jos taikyta praktika buvo įprasti konkurenciniai veiksmai atsižvelgiant į ekonominius ir komercinius veiksnius. Ieškovės sudarytos sutartys dėl kainos niekada neiškraipė konkurencinės rinkos sandaros ir nepadarė žalos vartotojams.

287 Ieškovė teigia, kad dominuojantis gamintojas nepiktnaudžiauja savo padėtimi derėdamasis dėl mažesnės kainos, jei jo klientas pasirengęs užsakyti papildomą kiekį. Nuolaidų už ribinį kiekį tonomis tikslas ar poveikis nebuvo pašalinti konkurentus iš rinkos. Jis buvo taikomas klientų prašymu, kurie siekė gauti žemesnes kainas už visą papildomai užsakytą kiekį. Pasak ieškovės, individualiai suderėtomis nuolaidomis buvo siekiama išlaikyti pakankamą gamybos pajėgumų užimtumą ir tam tikrą pelningumą, kad nereikėtų uždarinėti gamyklų. Tokios nuolaidos skatino klientus įsigyti natrio karbonato kiekius, kurių jie manė negalėsią įsigyti. Tokiu atveju buvo ypač svarbu pasiekti, kad natrio karbonatas taptų patrauklesnis už pakaitinius produktus, kaip antai kaustinė soda, stiklo duženos ir dolomitas.

288 Be to, ieškovė teigia, kad jos neto kainos niekada neprasilenkė su ekonomine realybe ir kad nuolaidos buvo visiškai skaidrios, nes klientas buvo raštu informuotas apie kiekį tonomis, suteikiantį teisę į nuolaidą, ir apie tikslų tos nuolaidos skaičiavimą, priešingai nei byloje, kurioje priimtas 1983 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin prieš Komisiją* (322/81, Rink. p. 3461), nagrinėtu atveju. Klientas nepatyrė spaudimo iš jos pirkti daugiau ir nebuvo atgrasomas papildomą kiekį pirkti iš kitų tiekėjų dėl baimės netekti nuolaidos už pagrindinį kiekį. Be to, nuolaidos už ribinį kiekį tonomis buvo taikomos tik mažai parduodamo natrio karbonato daliai, t. y. 8 %.

289 Išskyrus vienintelį atvejį, nuolaidos nebuvo susijusios su tuo, kad pirkėjas iš jos perka visą arba konkrečią jo poreikių dalį atitinkantį kiekį. Tokios nuolaidos būtų suteiktos už papildomą kiekį tonomis atsižvelgiant į prognozuojamą pagrindinį kiekį, kurį klientas būtų pasirengęs įsigyti iš jos arba iš vieno ar kelių antrinių tiekėjų iš anksto nustačius proporcijas. Klientai galėjo laisvai bet kada įsigyti norimą kiekį iš kitų

tiekėjų. Taigi ši situacija skiriasi nuo tuo atvejo, kai buvo priimtas 1988 m. liepos 18 d. Komisijos sprendimas 88/518/EEB dėl [EB 82] straipsnio.

290 Ieškovė taip pat atkreipia dėmesį, kad šioje byloje jos suteikiamomis nuolaidomis už ribinį kiekį tonomis nebuvo siekiama diskriminuoti klientų ir tai nedarė įtakos jų tarpusavio konkurencijai. Iš tikrųjų, atsižvelgiant į klientų ir pakaitinių produktų įvairovę, ji turėjo tartis su kiekvienu klientu atskirai. Bet kokiu atveju, jos suteikiamos nuolaidos už ribinį kiekį tonomis turėjo tik nereikšmingą poveikį, kiek tai susiję su jos klientų išlaidų diferencijavimu.

291 Be to, susitarimai dėl nuolaidos nebuvo sudaryti neribotam laikotarpiui, priešingai nei susitarimai, nagrinėti byloje, kurioje priimtas šio sprendimo 216 punkte minėtas Sprendimas *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją*. Iš tikrųjų dėl šių susitarimų buvo susitarta per atskiras metines derybas. Be to, pasak ieškovės, nuolaidų taikymas ar jų dydis nepriklausė nuo aplinkybės, kad klientas pasiekė tam tikrą tikslą ar įsigijo papildomą kiekį per praėjusius metus.

292 Ieškovė teigia, kad nuolaidos buvo suteikiamos už papildomą natrio karbonato kiekio pirkimą, o ne atsižvelgiant į kliento perkamų produktų gamą. Todėl ji mano, kad nepiktnaudžiavo siūlydama savo klientams mažesnę kainą už papildomą kiekį.

293 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

— Bendrojo Teismo vertinimas

294 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi sąvoka yra objektyvi, apimanti dominuojančią padėtį užimančios įmonės veiksmus, galinčius turėti įtakos rinkos, kurioje kaip tik dėl nagrinėjamos įmonės buvimo konkurencija jau yra susilpnėjusi, struktūrai ir kurie gali trukdyti išlaikyti rinkoje dar esančios konkurencijos lygį arba neleisti jai vystytis, pasitelkiant priemones, kurios skiriasi nuo įprastos prekių ar paslaugų konkurencijos, remiantis ūkio subjektų priemonių pasiūla (šio sprendimo 216 punkte minėto Sprendimo *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją* 91 punktas ir 2005 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo *General Electric prieš Komisiją*, T-210/01, Rink. p. II-5575, 549 punktas).

295 Nors iš esmės įmonės negalima kaltinti dėl jos užimamos dominuojančios padėties, ta įmonė, neatsižvelgiant į tokios padėties atsiradimo priežastis, turi ypatingą pareigą savo veiksmais nedaryti neigiamo poveikio veiksmingai ir neiškreiptai konkurencijai bendrojoje rinkoje (šio sprendimo 288 punkte minėto Sprendimo *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin prieš Komisiją* 57 punktas ir šio sprendimo 254 punkte minėto sprendimo *Microsoft prieš Komisiją* 229 punktas). Be to, nors užimama dominuojanti padėtis neatima iš tokią padėtį užimančios įmonės teisės ginti savo pačios komercinius interesus, kai jiems kyla pavojus, ir nors ši įmonė turi teisę imtis pagrįstų veiksmų, kuriuos ji laiko tinkamais apsaugoti šiuos interesus, tokie veiksmai yra nepriimtini, jeigu jais iš tikrųjų siekiama sustiprinti turimą dominuojančią padėtį ir ja piktnaudžiauti (šio sprendimo 254 punkte minėto Sprendimo *United Brands ir United Brands Continental prieš Komisiją*, 189 punktas ir 2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Michelin prieš Komisiją,* T-203/01, Rink. p. II-4071, 55 punktas).

296 Kalbant konkrečiai apie dominuojančią padėtį užimančios įmonės suteikiamas nuolaidas, remiantis nusistovėjusia teismų praktika darytina išvada, kad lojalumo nuolaida, suteikiama už kliento įsipareigojimą vykdyti visus arba beveik visus pirkimus iš

dominuojančią padėtį užimančios įmonės, prieštarauja EB 82 straipsniui. Tokia nuolaida iš esmės siekiama taikant finansines paskatas sudaryti kliūčių klientams apsirūpinti reikiamais produktais iš konkuruojančių gamintojų (šio sprendimo 295 punkte minėto Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 56 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. 1975 m. gruodžio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Suiker Unie ir kt. prieš Komisiją*, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ir 114/73, Rink. p. 1663, 518 punktą).

297 Nuolaidų sistema, kuri turi galimybes ribojantį poveikį rinkai, laikoma prieštaraujančia EB 82 straipsniui, jei ją taiko dominuojančią padėtį užimanti įmonė. Dėl šios priežasties Teisingumo Teismas nusprendė, kad nuolaida, susieta su pirkimo tikslų įvykdymu, pažeidžia EB 82 straipsnį (šio sprendimo 295 punkte minėto Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 57 punktas).

298 Kiekybinės nuolaidų sistemos, susijusios išskirtinai su iš dominuojančią padėtį užimančios įmonės nupirktu kiekiu, paprastai laikomos nedarančiomis galimybes ribojančio poveikio, kurį draudžia EB 82 straipsnis. Jei tiekiamo kiekio padidėjimas pasireiškia žemesne kaina tiekėjui, jis iš esmės turi teisę suteikti klientui nuolaidą pasiūlydamas palankesnę kainą. Taigi laikoma, kad nuolaidos už kiekį atspindi dominuojančią padėtį užimančios įmonės pelną dėl efektyvumo ir masto ekonomijos (šio sprendimo 295 punkte minėto Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 58 punktas).

299 Taigi darytina išvada, kad nuolaidų sistema, kai nuolaida didėja atsižvelgiant į nupirktą kiekį, neprieštarauja EB 82 straipsniui, išskyrus atvejus, kai nuolaidos suteikimo kriterijai ir būdai atskleidžia, kad sistema grindžiama ne ekonomiškai pagrįstu atlygiu, bet ja, kaip, pavyzdžiui, nuolaida už lojalumą ir pasiektą tikslą, siekiama sudaryti kliūčių klientams apsirūpinti reikiamais produktais iš konkuruojančių gamintojų (šio sprendimo 216 punkte minėto Sprendimo *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją* 90 punktas ir šio sprendimo 295 punkte minėto Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 59 punktas).

300 Siekiant nustatyti galimą piktnaudžiavimą kiekybine nuolaidų sistema, reikia įvertinti visas aplinkybes ir, be kita ko, nuolaidų suteikimo kriterijus ir būdus bei išnagrinėti, ar nuolaidomis siekiama, suteikiant pranašumą, kuris nepagrįstas jokia jį pateisinančia ekonomine paslauga, iš pirkėjo atimti arba apriboti jo galimybę rinktis tiekimo šaltinius, neleisti į rinką patekti konkurentams, prekybos partneriams taikyti nevienodas sąlygas už vienodas paslaugas arba sustiprinti dominuojančią padėtį iškraipant konkurenciją (šio sprendimo 216 punkte minėto Sprendimo *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją* 90 punktas ir šio sprendimo 295 punkte minėto Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 60 punktas).

301 Šioje byloje, ginčijamo sprendimo 139–141 konstatuojamosios dalyse Komisija taip pasakė:

„(139) Įvertinus pačios sistemos pobūdį ir [ieškovės] vidaus dokumentų nuostatas, tampa akivaizdu, kad nuolaidomis už ribinį kiekį tonomis buvo siekiama tokiomis priemonėmis panaikinti veiksmingą konkurenciją:

— skatinant vartotojus [iš ieškovės] pirkti ribinį kiekį tonomis, kurį jie galėtų įsigyti iš kito tiekėjo,

— sumažinant arba panaikinant *General Chemical* konkurencinį poveikį išsaugant savo vietą rinkoje palaikant kainas ir klientų kiekį, kiek tai reikalinga veiksmingai [ieškovės] monopolijai išsaugoti,

— pašalinant *Brenntag* iš rinkos arba bent iki minimumo sumažinant jos konkurencinį poveikį,

— iki minimumo sumažinant pavojų, kad klientai pasirinks kitus tiekimo šaltinius (kitus gamintojus, tarpininkus ar kitus Bendrijos gamintojus),

— išsaugant arba sustiprinant virtualų [ieškovės] monopolį [aptariamoje] rinkoje.

(140) Didelis ribinio kiekio tonomis, nuo kurio kiekvienam klientui pradedama taikyti nuolaida, svyravimas įrodo, kad nuolaidų už ribinį kiekį tonomis sistema ir pagal ją suteikiamos palankesnės kainos priklauso ne nuo [ieškovės] sąnaudų skirtumo atsižvelgiant į didesnį pateiktą kiekį, bet nuo to, ar klientas iš [ieškovės] perka jam reikalingą ribinį kiekį tonomis.

(141) Nebūtina, kad tokia praktika atsidurtų EB 82 straipsnio taikymo srityje, jog klientas būtų teisiškai įpareigotas arba aiškiai prisiimtų įsipareigojimą įsigyti reikiamą produkciją tik iš dominuojančią padėtį užimančios įmonės. Pakanka, kad pasiūlytų paskatų tikslas ar poveikis būtų padaryti klientus priklausomus nuo dominuojančio gamintojo."

302 Be to, 61–82 konstatuojamosiose dalyse Komisija taip pat daro nuorodą į įvairius su nuolaidomis už ribinį kiekį tonomis susijusius dokumentus, pagal kuriuos ieškovė siekia pašalinti konkurentus iš rinkos.

303 Taip pat reikia pažymėti, kad ieškovė neginčija ginčijamame sprendime Komisijos nurodytų dokumentų egzistavimo ir turinio. Iš tų dokumentų matyti, kad ieškovės suteiktos nuolaidos neatspindėjo pelno dėl veiksmingumo ir masto ekonomijos. Priešingai nei nuolaida už kiekį, kuri susijusi tik su nupirktu kiekiu, šiomis nuolaidomis

buvo siekiama užkirsti kelią klientams įsigyti reikiamos produkcijos iš konkuruojančių gamintojų.

304 Be to, nė vienas ieškovės argumentas, kuriuo siekiama įrodyti, kad nuolaidos už ribinį kiekį tonomis neprieštarauja EB 82 straipsniui, negali paneigti Komisijos išvadų.

305 Pirma, ieškovė teigia, kad nuolaidos už ribinį kiekį tonomis pradėtos taikyti jos klientų prašymu. Tačiau toks argumentas yra netinkamas. Remiantis nusistovėjusia teismų praktika darytina išvada, jog tai, kad rinkoje dominuojančią padėtį užimanti įmonė nustato pirkėjams pareigą arba reikalauja pasižadėti visiškai arba didele dalimi tenkinti savo poreikius išskirtinai įgyjant produkciją iš minėtos įmonės – nors ji tai daro pirkėjų prašymu – yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi pagal EB 82 straipsnį, nepaisant to, ar aptariamas įsipareigojimas paprasčiausiai išdėstytas, ar už jį atlyginama suteikiant nuolaidas (šio sprendimo 216 punkte minėto Sprendimo *Hoffmann-Laroche prieš Komisiją* 89 punktas).

306 Antra, ieškovė teigia, kad jos tikslas buvo išlaikyti pakankamas gamybos apimtis, kad nereikėtų uždaryti gamyklų. Šiuo atveju pakanka konstatuoti, kad siekis išlaikyti ar padidinti gamybos pajėgumus nėra objektyvus pagrindas, leidžiantis įmonei nesilaikyti EB 82 straipsnio.

307 Trečia, ieškovė teigia, kad jos taikyta sistema buvo skaidri, priešingai nei situacija, kuri buvo nagrinėta byloje, kurioje priimtas šio sprendimo 288 punkte minėtas Sprendimas *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin prieš Komisiją*. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad Komisija nekaltina ieškovės dėl nuolaidų už ribinį kiekį tonomis

skaidrumo. Bet kokiu atveju, remiantis teismų praktika, nuolaidų už lojalumą sistema prieštarauja EB 82 straipsniui neatsižvelgiant į tai, ar ji skaidri, ar ne (šio sprendimo 295 punkte minėto Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 111 punktas).

308 Ketvirta, ieškovė teigia, kad nuolaidos už ribinį kiekį tonomis buvo taikytos tik 8 % viso jos parduodamo natrio karbonato kiekio. Tačiau reikia priminti, kad šio sprendimo 140 punkte nurodytoje teismų praktikoje paminėtas poveikis nebūtinai yra konkretus nustatyto piktnaudžiavimo poveikis. Nustatant EB 82 straipsnio pažeidimą pakanka įrodyti, kad piktnaudžiaudama dominuojanti įmonė siekia apriboti konkurenciją arba, kitaip tariant, toks elgesys daro arba gali daryti tokį poveikį (šio sprendimo 295 punkte minėto Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 239 punktas). Reikia pripažinti, kad bet kokiu atveju 8 % viso ieškovės parduodamo natrio karbonato kiekio negali būti laikomi nežymiu minėto pardavimo kiekiu.

309 Penkta, ieškovė teigia, kad jos nuolaidos už ribinį kiekį tonomis nebuvo diskriminacinės. Toks argumentas taip pat turi būti atmestas. Iš tikrųjų, pirma, Komisija ieškovės nekaltina dėl diskriminacinių nuolaidų už ribinį kiekį tonomis ir, antra, net jei tos nuolaidos ir nediskriminacinės, vis tiek tenka pripažinti, kad ieškovė neginčija ginčijamame sprendime Komisijos nurodytų dokumentų egzistavimo ir jų turinio, iš kurio matyti, kad šios nuolaidos nebuvo grindžiamos ekonomiškai pagrįstu pelnu ir jomis buvo siekiama klientams sudaryti kliūčių įsigyti reikiamos produkcijos iš konkuruojančių tiekėjų. Taigi tokios nuolaidos, turinčios galimybes ribojantį poveikį, prieštarauja EB 82 straipsniui, jei jas taiko dominuojančią padėtį užimanti įmonė (žr. šio sprendimo 297 punktą).

310 Šešta, ieškovė teigia, kad jos susitarimai dėl nuolaidų nebuvo sudaryti neribotam terminui. Tačiau net jei tie susitarimai buvo sudaryti trumpam laikui, tai neįrodo, kad jų poveikis nebuvo pašalinti konkurenciją.

311 Galiausiai reikia konstatuoti, kad ieškovė neįrodė, jog Komisija padarė klaidą nuspręsdama, kad jos taikoma nuolaidų sistema buvo siekiama panaikinti veiksmingą konkurenciją.

312 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad penktojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesta.

Dėl antros dalies, susijusios su išskirtinio tiekimo nuostatomis ir su pirkimo iš konkurentų ribojimu

— Šalių argumentai

313 Ieškovė neigia, kad jos susitarimai dėl kainų yra tolygūs išskirtinio tiekimo nuostatai. Ji teigia, kad Komisija praktiškai tvirtina, jog jei dominuojantis tiekėjas siekia gauti visą arba didžiąją dalį užsakymo iš kliento arba tiekti visą ar dalį jo poreikių sudarantį kiekį, yra piktnaudžiavimas. Taigi toks tvirtinimas reikštų, kad atsižvelgiant į jos užimamą rinkos dalį ji neturėjo teisės rinkoje pasinaudoti konkurencija, kad gautų užsakymų. Nėra jokios teismų praktikos, kurioje būtų taip aiškinama, ir toks teiginys prieštarautų „konkurencijos taisyklių filosofijai“.

314 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

— Bendrojo Teismo vertinimas

315 Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, darytina išvada, kad jei rinkoje dominuojančią padėtį užimanti įmonė susaisto pirkėjus, kad ir jų pačių prašymu, pareiga ar pažadu išimtinai tik iš jos pirkti visą arba didžiąją dalį joms reikalingos produkcijos, tai laikoma piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi pagal EB 82 straipsnį neatsižvelgiant į tai, ar tokia pareiga paprasčiausiai nustatyta, ar už jos laikymąsi taikomos nuolaidos. Taip pat yra ir tuo atveju, kai minėta įmonė, nesusiedama pirkėjų formaliu įsipareigojimu taiko, pagal su pirkėjais sudarytas sutartis arba vienašališkai, nuolaidų už lojalumą sistemą, t. y. nuolaidas, susietas su sąlyga, kad klientas, neatsižvelgiant į tai, ar jo pirkimo suma didelė, ar nereikšminga, įsigytų visą arba didžiąją dalį reikiamos produkcijos kiekio išimtinai iš dominuojančią padėtį rinkoje užimančios įmonės (šio sprendimo 216 punkte minėto Sprendimo *Hoffmann-Laroche prieš Komisiją* 89 punktas). Iš tikrųjų toks išimtinio tiekimo įsipareigojimas už tai taikant nuolaidas arba jų netaikant, arba nuolaidų už lojalumą taikymas siekiant paskatinti pirkėją pirkti išimtinai iš dominuojančią padėtį užimančios įmonės, yra nesuderinamas su neiškraipytos konkurencijos bendrojoje rinkoje tikslu, nes jis negrindžiamas ekonomine priemone, pagrindžiančia tokį įsipareigojimą ar palankesnes sąlygas, bet juo siekiama iš pirkėjo atimti arba labai apriboti jo galimybę pasirinkti tiekimo šaltinius ir užkirsti kelią kitiems gamintojams patekti į rinką (šio sprendimo 216 punkte minėto Sprendimo *Hoffmann-Laroche prieš Komisiją* 90 punktas).

316 Šiuo atveju ginčijamame sprendime Komisija, be kita ko, taip kalba apie išimtinio tiekimo nuostatas:

„(144) Galimas antikonkurencinis nuostatų, susijusių su kiekiu [ieškovės] tiekimo sutartyse, poveikis turi būti vertinamas atsižvelgiant į [ieškovės] deklaruojamą politiką *General Chemical* ir *Bernntag* atžvilgiu. Kaip liudija [iš ieškovės] paimti dokumentai, ši bendrovė siekė visiškai neišstumti konkurentų iš rinkos. Ji buvo suinteresuota pasiekti, kad *General Chemical* bent jau išliktų [aptariamoje] rinkoje vien dėl „išlikimo", tačiau griežtai kontroliuojama tiek kainų, tiek kiekio atžvilgiu, ir atitiktų daugumos didelių klientų poreikius turėti antrą tiekėją, bet iš esmės nekeltų realios konkurencinės grėsmės [ieškovės] kvazimonopolio padėčiai.

(145) Nustačiusi kiekvieno stambaus kliento bendrus poreikius, [ieškovė] galėjo sukurti nuolaidų už didesnę dalį sistemą ir taip pašalinti arba iki minimumo sumažinti konkurentų keliamą grėsmę. Daugeliu atveju ji gavo kliento pažadą sumažinti pirkimą iš konkurentų arba sumažinti jį iki nustatyto kiekio tonomis. *Beatson Clarke* atveju buvo aiškiai nustatyta, kad klientas [iš ieškovės] įsigis visą reikiamą produkcijos kiekį.

(146) Tokie susitarimai labai apriboja kliento laisvę sudaryti sutartis, sudaro kliūčių į rinką ateiti konkurentams ir prilygsta išimtinio tiekimo nuostatai.

(147) [Ieškovės] sudaryti susitarimai su stambiais klientais reiškia, kad tie klientai su ja buvo susieti dėl beveik viso jiems reikalingo produkcijos kiekio pirkimo (o vienu atveju dėl viso kiekio), o konkurencinis kitų tiekėjų poveikis buvo sumažintas iki minimumo."

317 Ginčijamo sprendimo 83–114 konstatuojamosiose dalyse Komisija taip pat nurodė įvairius dokumentus, susijusius su bendrovėmis *Pilkington, Rockware, CWS, Redfearn ir Beatson Clarke*.

318 Taigi darytina išvada, kad šie dokumentai įrodo, jog ieškovė siekė riboti klientų pirkimus iš jos konkurentų.

319 Iš tikrųjų, kalbant apie *Beatson Clarke*, Komisija surinko tiesioginius įrodymus, leidžiančius teigti, kad ši bendrovė su ieškove sudarė sutartį dėl veiksmingos konkurencijos panaikinimo, pagal kurią ji privalėjo kiekvienais metais iš jos nupirkti visą reikiamą produkcijos kiekį.

320 Ieškinyje ieškovė neginčija tokios sutarties egzistavimo. Ji net pripažįsta, kad „tokia nuostata, kokia buvo išsakyta jos laiškuose, galbūt gali būti laikoma nuolaida už lojalumą". Jos teigimu, sutartimi su *Beatson Clarke* buvo siekiama palaikyti nepelningą eksportą. Tačiau toks argumentas nepaneigia Komisijos teiginio, kad egzistavo išimtinio tiekimo įsipareigojimas.

321 „Taip pat, kalbant apie *Redfearn*, Komisija be kita ko konstatavo, kad „1987 m. sutartyje buvo numatyta, kad *Redfearn* [iš ieškovės] nusipirks ne mažiau kaip 45 000 tonų viso sunaudojamo kiekio, kuris yra maždaug 47 500 tonų (t. y. apie 95 % visų poreikių)"

ir kad [ieškovė] suteiks paskatą iš jos nupirkti visą ribinį kiekį tonomis suteikdama 10 [GBP] nuolaidą“. Ieškovė neginčija, kad egzistavo toks *Redfearn* įsipareigojimas išskirtinai iš jos įsigyti didžiąją dalį jai reikalingos produkcijos.

322 Todėl nesant poreikio nagrinėti visus dokumentus, kuriais Komisija rėmėsi ginčijamame sprendime, reikia daryti išvadą, kad Komisija teisingai nusprendė, jog ieškovė sudarė tiekimo sutartis, kurios prieštaravo EB 82 straipsniui.

323 Todėl penktojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti.

Dėl trečios dalies, susijusios su kitomis finansinėmis paskatomis

— Šalių argumentai

324 Ieškovė teigia, kad paprastai klientų prašymu jiems buvo taikomos kitos finansinės paskatos, idant jie galėtų plėstis eksportuodami, nes kitaip tai nebūtų pelninga, arba jie galėtų išlaikyti turimą rinkos dalį, arba konkuruoti su pigiomis importuojamomis prekėmis. Tokiais susitarimais nebuvo siekiama susaistyti klientų.

325 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

— Bendrojo Teismo vertinimas

326 Ginčijamo sprendimo 148–150 konstatuojamosiose dalyse Komisija teigia:

„(148) Kalbėdama apie santykius su *Beatson Clarke* [ieškovė] taip pat pažymėjo, kad „pagalbos priemonės“, kurios taikomos papildomai prie nuolaidos už didesnią dalį, priklauso su jos sutikimo įsigyti 100 % viso reikiamo produkcijos kiekio [iš jos], o ši sąlyga buvo patvirtinta raštu. Tokia specialia „paskata“ buvo siekiama sustiprinti [ieškovės] poziciją kliento atžvilgiu ir panaikinti konkurenciją.

(149) Visomis 139–147 konstatuojamosiose dalyse nurodytomis priemonėmis buvo siekiama panaikinti arba apriboti kitų natrio karbonato gamintojų ar tiekėjų galimybę konkuruoti su [ieškove]. Jos turi būti vertinamos atsižvelgiant į aiškiai nurodytą [ieškovės] strategiją išlaikyti kvazimonopolį (bet ne 100 %) [aptariamoje] rinkoje. Jomis buvo sutvirtinta [ieškovės] dominuojanti padėtis, o tai prieštarauja [EB] 82 straipsnyje nustatytai konkurencijos sąvokai.

(150) Nuolaidos neatspindėjo galimo išlaidų, grindžiamų patiektu kiekiu, skirtumo. Jas taikyti skatino noras patenkinti visą arba kiek galima didesnę klientų

poreikių dalį. Nuolaidų už ribinį kiekį tonomis viršijimą sistema labai skyrėsi kiekvieno kliento atveju, kiek tai susiję su kiekiu tonomis, nuo kurio ji pradedama taikyti. Be to, taip pat skyrėsi ir pačios nuolaidos už toną dydis, kuris buvo nuo 6 GBP už toną iki 30 GBP ir daugiau."

327 Tokiu atveju reikia pažymėti, jog ieškovė neginčija, kad egzistavo klientams taikomos finansinės paskatos.

328 Kaip minėta šio sprendimo 305 punkte, tai, kad finansinės paskatos klientams buvo suteiktos jų prašymu, jog jomis buvo siekiama jiems padėti eksportuoti, išlaikyti jų turimą rinkos dalį ar konkuruoti su pigiomis importuojamomis prekėmis, ir kad tos priemonės buvo skaidrios, nėra tinkami veiksniai vertinant jų teisėtumą pagal EB 82 straipsnį. Argumentui, kad susitarimais nebuvo siekiama susaistyti klientus, negalima pritarti, nes remiantis minėtomis ginčijamo sprendimo konstatuojamosiomis dalimis darytina išvada, kad ieškovė bent vienam klientui nurodė, jog pagalbos priemonės, teikiamos papildomai prie nuolaidos už ribinio kiekio tonomis viršijimą, priklauso nuo jo įsipareigojimo iš jos įsigyti 100 % reikiamo produkcijos kiekio. Kaip ir nuolaidos už ribinį kiekį tonomis, minėti susitarimai bent jau kai kuriems klientams sudarė kliūčių įsigyti produkcijos iš konkuruojančių gamintojų.

329 Taigi penktojo ieškinio pagrindo trečios dalies priimti negalima, todėl reikia atmesti visą penktąjį ieškinio pagrindą.

Dėl šeštojo ieškinio pagrindo, susijusio su įtakos valstybių narių prekybai nebuvimu

Šalių argumentai

330 Ieškovė atkreipia dėmesį, kad Komisijos patirti sunkumai įrodinėjant poveikį valstybių narių prekybai matyti iš jos pateiktos trumpos ir prieštaringos šio klausimo analizės. Ji teigia, kad šią analizę jau kritikavo Pirmosios instancijos teismas šio sprendimo 16 punkte minėto Sprendimo *ICI II* 63 punkte. Be to, Komisija ginčijamame sprendime nepakartojo svarbaus veiksnio, kuris buvo nurodytas pranešime apie kaltinimus, t. y. fakto, kad ieškovės kainų nustatymo politika turėjo įtakos prekybai tarp Bendrijos narių.

331 Komisija taip pat nepaaiškina „griežto Bendrijos nacionalinių rinkų suskirstymo“ reiškinio, kurį mini ginčijamo sprendimo 152 konstatuojamoje dalyje ir nenurodo ryšio tarp minėto suskirstymo bei piktnaudžiavimo. Iš tikrųjų, Sprendimo 91/300 priėmimo momentu nusprendusi, kad rinkos suskirstytos dėl ieškovės ir *Solvay* suderintų veiksmų, ginčijamame sprendime Komisija nebeteigia, kad egzistuoja „griežtas suskirstymas“. Be to, ieškovė atkreipia dėmesį, kad Komisija nepaneigia pateikto rinkų suskirstymo aiškinimo, kuris grindžiamas išsamia ir neginčijama ekonomine analize. Jos nuomone, pateiktas aiškinimas patvirtintas pačios Komisijos išvadomis antidempingo procedūrose.

332 Beje, Komisijos teiginys, kad ieškovė norėjo, jog *General Chemical* liktų aptariamoje rinkoje, yra „nelogiškas“ ir „nepagrįstas“ įrodymais. Šiam teiginiui pagrįsti Komisija

nepateikė ekonominės analizės. Be to, jam prieštarauja pačios Komisijos išvados, pateiktos 1990 m. gruodžio 19 d. Komisijos sprendime 91/302/EEB dėl procedūros pagal [EB 81 straipsnio 1 dalį] (IV/33.016 – ANSAC) (OL L 15, 1991, p. 542, toliau – Sprendimas ANSAC). Komisija nebando rimčiau pagrįsti savo teiginio, kad jei nebūtų *General Chemical*, vartotojai galėtų būti paskatinti ieškoti kitų galbūt pigesnių tiekimo šaltinių žemyninėje Vakarų Europoje. Šiuo atveju ieškovė daro nuorodą į 1995 m. balandžio 10 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 823/95, kuriuo nustatomas laikinas antidempingo muitas Jungtinių Amerikos Valstijų kilmės dinatrio karbonato importui (OL L 83, 1995, p. 8), pagal kurį ne mažiau nei trejus su puse metų nuo tariamai piktnaudžiaujamų veiksmų nutraukimo praktiškai nepasikeitė Jungtinės Karalystės ir žemyninės Europos prekybos modelis.

333 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

Bendrojo teismo vertinimas

334 Remiantis nusistovėjusia teismų praktika matyti, kad EB 81 ir 82 straipsniuose nurodytos sąlygos dėl poveikio prekybai tarp valstybių narių aiškinimo ir taikymo atskaitos taškas turi būti šios sąlygos tikslas, t. y. konkurencijos reglamentavimo srityje Bendrijos teisės sritį apibrėžti valstybių narių teisės srities atžvilgiu. Taip į Bendrijos teisės taikymo sritį patenka visi karteliai ir veiksmai, kurie gali paveikti laisvą prekybą tarp valstybių narių taip, kad būtų trukdoma vieningos rinkos tarp valstybių narių tikslų įgyvendinimui, ypač padalijant nacionalines rinkas arba pakeičiant konkurencijos sąlygas bendrojoje rinkoje (1979 m. gegužės 31 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Hugin*

Kassaregister ir Hugin Cash Registers prieš Komisiją, 22/78, Rink. p. 1869, 17 punktas ir 2007 m. sausio 25 d. Sprendimo *Dalmine prieš Komisiją*, C-407/04 P, Rink. p. I-829, 89 punktas).

335 Kad būtų daromas poveikis prekybai tarp valstybių narių, įmonių susitarimai, sprendimai ar veiksmai, atsižvelgiant į objektyvių faktinių ir teisinių aplinkybių visumą, turi leisti pakankamai tiksliai numatyti, kad jie gali tiesiogiai ar netiesiogiai, realiai ar potencialiai daryti poveikį prekybai tarp valstybių narių ir kliudyti kurti vieningą valstybių narių rinką. Be to, šis poveikis neturi būti nedidelis (1998 m. balandžio 28 d. Teisingumo Teismo *Javico*, C-306/96, Rink. p. I-1983, 16 punktas; 1999 m. sausio 21 d. Sprendimo *Bagnasco ir kt.*, C-215/96 ir C-216/96, Rink. p. I-135, 47 punktas ir šio sprendimo 334 punkte minėto Sprendimo *Dalmine prieš Komisiją*, 90 punktas). Šiuo atveju, kaip buvo minėta šio sprendimo 308 punkte, 8 % nuo viso ieškovės parduodamo natrio karbonato kiekio negali būti laikomi nedidele minėtų pardavimų dalimi.

336 Šioje byloje reikia pažymėti, kad Komisija teisėtai nusprendė, kad veiksmai, kuriais kaltinama ieškovė, galėjo padaryti įtakos valstybių narių prekybai.

337 Iš tikrųjų, pirma, nuolaidos už ribinį kiekį tonomis turi šalinamąjį poveikį, nes nuolaidomis už lojalumą, kurios suteikiamos mainais už kliento įsipareigojimą išimtinai arba beveik išimtinai įsigyti produkciją iš dominuojančią padėtį užimančios įmonės, gali būti sudaromos kliūtys, suteikiant finansinių paskatų, klientams pirkti produkciją iš konkuruojančių tiekėjų (šio sprendimo 295 punkte minėto Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 56 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. šio sprendimo 296 punkte minėto Sprendimo *Suiker Unie ir kt. prieš Komisiją* 518 punktą). Taigi užkirtus kelią į rinką patekti konkurentams, tokie ieškovės veiksmai galėjo turėti įtakos prekybai ir

konkurencijai bendrojoje rinkoje (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 288 punkte minėto Sprendimo *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin prieš Komisiją* 103 punktą).

338 Antra, Komisija remiasi 1985 m. birželio 28 d. ieškovės strategijos dokumentu, kuriame pasakyta, kad ieškovė siekia sukliudyti arba pašalinti bet kokį tankiojo natrio karbonato importą į Jungtinę Karalystę, išskyrus *General Chemical* [buvusi *Allied*] (ginčijamo sprendimo 66–70 konstatuojamosios dalys). Ginčijamo sprendimo 70 konstatuojamojoje dalyje minėtame ieškovės dokumente pasakyta:

„Išlieka strategija taikyti konkurencingas kainas visais atvejais, kad būtų galima realizuoti [ieškovės] bazinį kiekį tonomis, ir už papildomą kiekį taikyti nuolaidas, kurių dydis yra iki 15 GBP už toną, kad iš *Allied* būtų perimtas papildomas kiekis tonomis. Tikslas išlaikyti *Allied* pozicijas apie 30 kilotonų per metus. Mes nesiekiame *Allied* išstumti iš rinkos, nes tokiu atveju stiklo pramonė bus priversta ieškoti tiekimo šaltinių žemyninėje Vakarų Europoje arba Rytų Europoje."

339 Bylos dokumentuose ieškovė neginčija nei šio pranešimo apie strategiją egzistavimo, nei jo turinio. Taigi ieškovė pati pripažįsta, kad jos veiksmai bent jau galėjo daryti įtakos prekybai ir ta prekyba būtų vysčiusis kitaip, jei rinka būtų buvusi atvira konkurencijai. Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad šio sprendimo 335 punkte minėtas kriterijus, jog įtaka valstybių narių prekybai neturi būti nežymi, šioje byloje yra visiškai įvykdytas.

340 Joks ieškovės argumentas negali paneigti išvados, kad veiksmai, kuriais kaltinama ieškovė, galėjo padaryti įtakos valstybių narių prekybai.

341 Pirma, ieškovė teigia, kad šio sprendimo 16 punkte Pirmosios instancijos teismas sukritikavo Komisijos analizę dėl įtakos valstybių narių prekybai. Tačiau remiantis to sprendimo 63 punktu darytina išvada, kad Pirmosios instancijos teismo nurodytas dviprasmiškumas susijęs tik su tuo, kad Komisija konstatavo, jog priemonės, kurių ėmėsi ieškovė, daro įtaką valstybių prekybai, o turėjo konstatuoti, kad jos gali daryti jai įtaką. Be to, Pirmosios instancijos teismas nepaneigė fakto, kad šioje byloje ieškovės taikytos priemonės galėjo daryti įtaką valstybių narių prekybai.

342 Antra, ieškovė teigia, kad Komisija ginčijamame sprendime nenurodė svarbaus fakto, kuris buvo nurodytas pranešime apie kaltinimus, t. y., kad jos kainų nustatymo politika padarė įtakos valstybių narių prekybai. Tačiau šiuo aspektu reikia pažymėti, kad Pirmosios instancijos teismo vykdoma kontrolė nesusijusi su ta pranešimo apie kaltinimus dalimi, kuri nepaminėta ginčijamame sprendime. Pirmosios instancijos teismas turi tik išsiaiškinti, ar ginčijamas sprendimas atitinka EB 82 straipsnį ir jo aiškinimą teismų praktikoje ta dalimi, kurioje kalbama apie įtaką prekybai.

343 Trečia, ieškovė kaltina Komisiją nepaaiškinus „Bendrijos nacionalinių rinkų griežto suskirstymo“ reiškinio bei ryšio tarp to suskirstymo ir piktnaudžiavimo. Jos nuomone, Sprendimas 91/300 buvo grindžiamas Komisijos konstatavimu, kad rinkos yra suskirstytos dėl ieškovės ir *Solvay* suderintų veiksmų, apie kuriuos kalbėta vėliau Pirmosios instancijos teismo panaikintame Sprendime 91/297. Tačiau neatsižvelgiant į tai, ar Komisija ginčijamame sprendime turėjo nurodyti rinkų suskirstymo priežastis, reikia pažymėti, kad, pirma, ieškovė neginčija, jog suskirstymas egzistavo, ir, antra, ginčijamame sprendime pateikti įrodymai leidžia pagrįstai teigti, kad ieškovės taikomos nuolaidos už ribinį kiekį tonomis dėl savo ribojamojo poveikio galėjo daryti į takos valstybių narių prekybai.

344 Ketvirta, ieškovė ginčija Komisijos teiginį, kad ji pageidavo, jog *General Chemical* liktų aptariamoje rinkoje. Šiuo atveju ji remiasi Sprendimu *ANSAC*, kuris priimtas tą pačią dieną kaip ir Sprendimas 91/300. Tačiau ieškovė neįrodė, kad Sprendimas *ANSAC* prieštarauja Sprendimui 91/300. Iš tikrųjų ieškovės ieškinyje cituojama Sprendimo *ANSAC* ištrauka yra dalis *ANSAC* išvadų, kurios nesusijusios su Komisijos vertinimu ir kurioms, be kita ko, Komisija nepritarė.

345 Penkta, ieškovė remiasi Reglamentu Nr. 823/95, kurio 45 konstatuojamojoje dalyje pasakyta:

„Nuo 1990 m. iki tiriamojo laikotarpio valstybių narių prekyba Bendrijoje pagamintu natrio karbonatu išaugo labai mažai. Įvairių Bendrijos ūkio subjektų pozicija nacionalinėse rinkose visiškai nepasikeitė. Konkrečiai, praktiškai nebuvo jokių pokyčių Jungtinės Karalystės ir žemyninės Europos prekybos sandaroje."

346 Tačiau tai, kad Jungtinės Karalystės ir žemyninės Europos prekyba nepasikeitė po datos, kuri laikoma pažeidimų nutraukimo data, nepakanka pagrįsti teiginiui, jog veiksmai, kuriais kaltinama ieškovė, negalėjo padaryti įtakos valstybių narių prekybai.

347 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad šeštąjį ieškinio pagrindą reikia atmesti ir dėl to taip pat atmesti reikalavimus, susijusius su ginčijamo sprendimo panaikinimu.

2. *Dėl reikalavimų, susijusių su baudos panaikinimu arba sumažinimu*

348 Visų pirma, ieškovė pažymi, kad prašymas, susijęs su baudos panaikinimu ar sumažinimu, neturi būti laikomas prisipažinimu pažeidus EB 82 straipsnį ir kad jis pateiktas tik papildomai.

349 Ieškovė iš esmės pateikia keturis pagrindus prašymui dėl baudos panaikinimo ar sumažinimo pagrįsti. Jie susiję, pirma, su praėjusiu laiku, antra, su pažeidimo sunkumo klaidingu vertinimu, trečia, su pažeidimo trukmės klaidingu vertinimu ir, ketvirta, su lengvinančiomis aplinkybėmis.

Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su praėjusiu laiku

Šalių argumentai

350 Ieškovė teigia, kad nors Komisija turi kompetenciją skirti jai baudą, Bendrasis Teismas šioje byloje turėtų ją panaikinti pasinaudodamas neribota kompetencija.

351 Visų pirma ieškovė remiasi tuo, kad praėjo daug laiko nuo Sprendimo 91/300 iki ginčijamo sprendimo priėmimo.

352 Ieškovė taip pat pažymi, kad Komisija neteisingai „suformulavo“ su bauda susijusius motyvus ir neatsižvelgė į susijusių aplinkybių pokyčius, įvykusius po Sprendimo 91/300 priėmimo. Jos teigimu neaišku, ar Komisijos narių kolegija žinojo apie pokyčius per posėdį, per kurį tariamai priimtas ginčijamas sprendimas.

353 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

Bendrojo Teismo vertinimas

354 Remiantis ieškovės pateiktų su pirmuoju ir antruoju ieškinio pagrindais susijusių argumentų, kuriais grindžiamas prašymas dėl viso ginčijamo sprendimo panaikinimo, analize, darytina išvada, kad Komisija ginčijamą sprendimą priėmė laikydamasi Reglamento Nr. 2988/74 ir protingo termino principo. Taigi Komisijos negalima kaltinti tuo, kad ji vilkino ginčijamo sprendimo priėmimą. Be to, iš teismų praktikos matyti, kad, nustatydama už konkurencijos teisės pažeidimus skiriamos baudos dydį, Komisija turi atsižvelgti ne tik į pažeidimo sunkumą ir konkrečias bylos aplinkybes, bet ir į aplinkybes, kuriomis buvo padarytas pažeidimas, bei užtikrinti, kad jos veiksmai turėtų atgrasomąjį poveikį, ypač Bendrijos tikslų įgyvendinimui itin kenkiančių pažeidimų atveju (1983 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją,* 100/80–103/80, Rink. p. 1825, 106 punktas ir

2006 m. balandžio 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Degussa prieš Komisiją*, T-279/02, Rink. p. II-897, 272 punktas).

355 Todėl nereikia panaikinti ieškovei skirtos baudos dėl to, kad praėjo daug laiko nuo Sprendimo 91/300 ir ginčijamo sprendimo priėmimo.

356 Taigi pirmąjį pagrindą reikia atmesti.

Dėl antrojo pagrindo, susijusio su pažeidimo sunkumo klaidingu vertinimu

Šalių argumentai

357 Ieškovė pažymi, kad Sprendimu 91/300 skirtos baudos suma yra akivaizdžiai per didelė. Be to, jokia į ieškovės panaši kainų nustatymo sistema niekada nebuvo nagrinėjama Komisijos ar Bendrijos teismų „atitinkamuose sprendimuose“. Taigi Komisija padarė esminę klaidą 1990 m. nuspręsdama, kad padarytas pažeidimas yra „ypač sunkus“. Ieškovė taip pat teigia, kad nustatydama baudos dydį 1990 m. Komisija taip pat turėjo atsižvelgti į baudą, skirtą už tariamą EB 81 straipsnio pažeidimą. Jos nuomone, Komisija pažeidimus laikė visiškai skirtingais, nors poveikis konkurencijai ir prekybai Bendrijoje sutapo, todėl buvo skirtos dvigubos ir per didelės baudos.

358 Be to, ginčijamame sprendime Komisija nepadarė nuorodos į baudų nustatymo metodo gaires pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį (OL C 9, 1998, p. 3, toliau – baudų nustatymo metodo gairės). Taigi ginčijamame sprendime yra teiginių, kurie nesuderinami su baudų nustatymo metodo gairėmis, be kita ko dėl to, kad tik pakartotiniai tokios pat rūšies pažeidimai turėtų būti laikomi sunkinančiomis aplinkybėmis.

359 Be to, ginčijamame sprendime Komisija neatsižvelgė į tai, kad po Sprendimo 91/300 priėmimo ji nebuvo bausta už EB 81 ir EB 82 straipsnių pažeidimus.

360 Galiausiai ieškovė tvirtina, kad išleido 171 729,93 GBP suteikdama garantijas dėl baudos, skirtos pagal Sprendimą 91/300, ir 120 000 GBP dėl baudos, skirtos pagal Sprendimą 91/297, o tuos sprendimus Pirmosios instancijos teismas panaikino. Jos nuomone, Komisija turėjo atsižvelgti į šias sumas nustatydama baudą šioje byloje. Be to, ieškovė teigia patyrusi nesusigrąžinamas vidaus išlaidas dėl veiksmų, kurių ji ėmėsi siekdama įrodyti, kad Sprendimas 91/300 yra neteisėtas, ir dėl perteklinio ir nereikalingo Komisijos pateikto apeliacinio skundo. Bet kokiu atveju bauda turėjo būti sumažinta remiantis šio sprendimo 115 punkte minėtu Sprendimu *Baustahlgewebe prieš Komisiją* dėl pernelyg ilgo laikotarpio nuo tyrimo pradžios 1989 m. balandžio mėn. iki ginčijamo sprendimo priėmimo.

361 Komisija atsikerta, kad nuoroda į Sprendimą 91/297 yra netinkama, nes tas sprendimas buvo panaikintas ir Komisija vėliau nepriėmė naujo sprendimo. Be to, net jei Sprendime 91/300 skirta bauda lygi tam tikrai ieškovės natrio karbonato apyvartos per konkrečius finansinius metus procentinei daliai, tai neturi reikšmės, nes bauda skirta kaip sankcija už pažeidimą, kuris buvo daromas daug metų. Komisija primena,

kad Reglamente Nr. 17 nurodyta apyvarta yra visoms prekėms taikoma pasaulinė apyvarta ir kad dešimt milijonų ekiu yra labai maža ieškovės bendros apyvartos procentinė dalis.

362 Be to, kalbėdama apie ieškovės argumentą, kad ji nesilaikė baudų nustatymo metodo gairių, Komisija atkreipia dėmesį, jog ieškovė neteigia turėjusi taikyti tas gaires. Šiuo atveju Komisija teigia, kad jei būtų taikyti baudų nustatymo metodo gairėse nustatyti orientaciniai dydžiai, už tokį sunkų pažeidimą, kokį padarė ieškovė, būtų nustatyta didesnė bauda. Bet kokiu atveju nėra jokio ginčijamo sprendimo ir baudų nustatymo metodo gairių nenuoseklumo. Iš tikrųjų akivaizdu, kad baudų nustatymo metodo gairių 2 skyriuje pateiktas sąrašas yra „tik orientacinis".

363 Tai, kad nuo 1990 m. ieškovė nebuvo kaltinama jokiu pažeidimu, neturi reikšmės baudos už iki tos datos padarytą pažeidimą nustatymui. Taip pat ir tai, kad po Sprendimo 91/300 priėmimo buvo skirtos lėšos garantijai pateikti, neturi reikšmės baudos nustatymui ginčijamame sprendime.

Bendrojo Teismo vertinimas

364 Pirma, ieškovė kritikuoja Komisijos vertinimą, susijusį su Sprendimu 91/300 jai skirtos baudos dydžiu. Tačiau kadangi minėtą sprendimą Pirmosios instancijos teismas

panaikino, o šis ginčas susijęs tik su prašymu panaikinti ginčijamą sprendimą ir, nepatenkinus šio prašymo, su prašymu panaikinti ar sumažinti ginčijamu sprendimu paskirtą baudą, šio sprendimo 357 punkte nurodytų ieškovės argumentų, susijusių su Sprendimu 91/300 skirta bauda, nagrinėti nereikia.

365 Antra, reikia priminti, kad, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, nors Komisija turi diskreciją nustatyti kiekvienos baudos dydį ir neprivalo taikyti tikslios matematinės formulės, Pirmosios instancijos teismui pagal Reglamento Nr. 17 17 straipsnį yra suteikiama neribota jurisdikcija pagal EB 229 straipsnį nagrinėti ieškinius dėl sprendimų, kuriais Komisija nustato baudą, ir todėl jis gali panaikinti, sumažinti arba padidinti skirtą baudą (2004 m. balandžio 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ir T-252/01, Rink. p. II-1181, 165 punktas ir 2006 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *FNCBV ir kt. prieš Komisiją*, T-217/03 ir T-245/03, Rink. p. II-4987, 358 punktas).

366 Kalbant apie baudų nustatymo metodo gairių taikymą reikia priminti, kad Sprendimas 91/300 buvo panaikintas dėl procedūros pažeidimo, todėl Komisija turėjo teisę priimti naują sprendimą iš naujo nepradėdama administracinės procedūros.

367 Kadangi ginčijamo sprendimo turinys beveik sutampa su Sprendimo 91/300 turiniu ir šie du sprendimai pagrįsti tais pačiais motyvais, nustatant baudos dydį ginčijamam sprendimui yra taikomos priimant Sprendimą 91/300 galiojusios taisyklės.

368 Iš tiesų Komisija atnaujino procedūrą nuo etapo, kai buvo padaryta procedūros klaida, ir iš naujo nevertino šio atvejo pagal pirmojo sprendimo priėmimo metu negaliojusias taisykles. Taigi naujo sprendimo priėmimas iš esmės turėtų užkirsti kelią po pirmojo sprendimo priėmimo priimtų gairių taikymui.

369 Todėl baudų nustatymo metodo gairės šioje byloje yra netaikomos.

370 Trečia, reikia pažymėti, kad pažeidimus, kuriais kaltinama ieškovė, Komisija pripažino „ypač sunkiais“ (ginčijamo sprendimo 156 konstatuojamoji dalis).

371 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal teismų praktiką baudos dydis turi būti diferencijuojamas atsižvelgiant į pažeidimo aplinkybes ir sunkumą, o pažeidimo sunkumo vertinimas nustatant baudos dydį turi būti atliekamas būtent atsižvelgiant į konkurencijos apribojimų pobūdį (žr. 1994 m. vasario 23 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *CB ir Europay prieš Komisiją*, T-39/92 ir T-40/92, Rink. p. II-49, 143 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

372 Taigi vertindama konkurencijos taisyklių pažeidimų, kuriais kaltinama įmonė, sunkumą, Komisija, siekdama nustatyti proporcingą baudą, gali atsižvelgti į tam tikrų pažeidimų ypatingai ilgą trukmę, į pažeidimų, kurie buvo susiję su visais arba beveik visais aptariamos įmonės produktais ir iš kurių tam tikri pažeidimai turėjo įtakos visoms valstybėms narėms, skaičių ir įvairovę, į konkretų pažeidimų, susijusių su patvirtinta ir nuoseklia strategija, kuria buvo siekiama, taikant įvairius eliminuojančius veiksmus konkurentų atžvilgiu ir klientų lojalumo politiką, dirbtinai išlaikyti ar sustiprinti įmonės dominuojančią poziciją rinkose, kuriose konkurencija jau buvo ribota, sunkumą, į ypač daug žalos darantį piktnaudžiavimo poveikį konkurencijai ir į naudą, kurią įmonė gavo darydama tuos pažeidimus (šiuo klausimu žr. 1994 m. spalio

6 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją*, T-83/91, Rink. p. II-755, 240 ir 241 punktus).

373 Šioje byloje reikia pripažinti, kad veiksmai, kuriais kaltinama ieškovė, pagrindžia Komisijos patvirtintą vertinimą.

374 Iš tiesų, klientams suteikdama nuolaidas už ribinį kiekį tonomis ir sudarydama su jais lojalumo sutartis, ieškovė padarė sunkų konkurencijos pažeidimą. Kaip visiškai teisingai teigia Komisija, „[ieškovės padaryti pažeidimai] buvo dalis patvirtintos politikos, kuria siekiama konsoliduoti [jos] vykdomą [aptariamos] rinkos kontrolę pagrindiniams sutarties tikslams visiškai prieštaraujančiais būdais. Be to, darant šiuos pažeidimus konkrečiai buvo siekiama apriboti ar daryti įtaką tam tikrų konkurentų veiklai. Ilgą laiką atimdama iš visų konkurentų galimybę parduoti, [ieškovė] labai pakenkė [aptariamos] rinkos sandarai vartotojų nenaudai."

375 Siekiant aiškumo, reikia pažymėti, kad baudų nustatymo metodo gairėse, nors jos šioje byloje netaikytinos, nustatyta, kad dominuojančią padėtį užimančios įmonės suteikiamos nuolaidos už lojalumą, kuriomis siekiama iš rinkos pašalinti konkurentus, yra „sunkus" pažeidimas, už kurį pradinė suma, nuo kurios skaičiuojamos numatomos skirti baudos, svyruoja nuo 1 iki 20 mln. eurų.

376 Ketvirta, kalbant apie pakartotinius pažeidimus, reikia pažymėti, kad, atsakydama į raštu pateiktą Pirmosios instancijos teismo klausimą, Komisija patvirtino, kad ginčijamo sprendimo 159 punkte išdėstytas kaltinimas, jog ieškovei ne vieną kartą jau buvo skirtos nemenkos baudos už slaptus susitarimus chemijos pramonės srityje (peroksidai, polipropilenai, PVC) sudarytus susitarimus, yra sunkinanti aplinkybė.

377 Tokiu atveju reikia priminti, kad, remiantis teismų praktika, analizuojant padaryto pažeidimo sunkumą reikia atsižvelgti į galimą pakartotinį pažeidimą (šio sprendimo 128 punkte minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 91 punktas ir 2005 m. spalio 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Groupe Danone prieš Komisiją*, T-38/02, Rink. p. II-4407, 348 punktas).

378 Pakartotinio pažeidimo sąvoka, kokia apibrėžta tam tikrų valstybių narių teisinėse sistemose, reiškia, kad asmuo padarė naujų pažeidimų nors anksčiau jam buvo skirtos baudos už panašius pažeidimus (1999 m. kovo 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Thyssen Stahl prieš Komisiją*, T-141/94, Rink. p. II-347, 617 punktas).

379 Baudų nustatymo metodo gairėse, nors jos šioje byloje ir netaikomos, pasakyta taip pat ir daroma nuoroda į „tos pačios rūšies pažeidimus“.

380 Taigi reikia konstatuoti, kad visi pažeidimai, už kuriuos ieškovė buvo kelis kartus bausta didelėmis baudomis dėl susitarimų chemijos pramonės srityje, yra susiję su EB 81 straipsniu. Iš tikrųjų, kaip teigia Komisija, šiuo atveju kalbama apie 1969 m. liepos 24 d. Sprendimą 69/243/EEB dėl [EB 81] straipsnio taikymo (IV/26.267 – Dažikliai) (OL L 195, p. 11), 1986 m. balandžio 23 d. Sprendimą 86/398/CEE dėl [EB 81] straipsnio taikymo (IV/31.149 – Polipropilenas) (OL L 230 p. 1) ir apie 1988 m. gruodžio 21 d. Sprendimą 89/190/EEB dėl [EB 81] straipsnio taikymo (IV/31.865 –

PVC) (OL L 74, 1989, p. 1). Tačiau minėtuose sprendimuose aptariami veiksmai labai skiriasi nuo šioje byloje nagrinėjamos praktikos.

381 Taigi dėl to, kad Komisija neteisingai nustatė sunkinančią aplinkybę ieškovės nenaudai, ginčijamą sprendimą reikia pakeisti ir 5 % sumažinti ieškovei skirtos baudos dydį.

382 Penkta, ieškovės argumentui, kad ji niekada nebuvo bausta už EB 81 ir EB 82 straipsnių pažeidimą nuo Sprendimo 91/300 priėmimo, pritarti negalima, nes ginčijamas sprendimas susijęs tik su iki 1990 m. įvykusiais įvykiais.

383 Šešta, ieškovės argumentai, kad Komisija, šioje byloje nustatydama baudą, turėjo atsižvelgti, pirma, į sąnaudas garantijoms pateikti, kiek tai susiję su Sprendimu 91/300 paskirta bauda ir Sprendimu 91/297 paskirta bauda, ir, antra, į nesusigrąžinamas vidaus sąnaudas dėl veiksmų, kurių buvo imtasi siekiant įrodyti, kad Sprendimas 91/300 yra neteisėtas, ir dėl to, kad Komisija pateikė perteklinį ir nereikalingą apeliacinį skundą, turi būti atmesti. Iš tikrųjų, remiantis teismų praktika, nustatydama baudos dydį, Komisija turi atsižvelgti ne tik į pažeidimo sunkumą ir konkrečias atvejo aplinkybes, bet ir į pažeidimo kontekstą bei užtikrinti, kad jos veiksmai visų pirma pažeidimų, kurie ypač neigiamai veikia Bendrijos tikslų įgyvendinimą, atžvilgiu turėtų atgrasomąjį poveikį (šio sprendimo 354 punkte minėto Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 106 punktas ir šio sprendimo 354 punkte minėto Sprendimo *Degussa prieš Komisiją,* 272 punktas). Šiuo atveju, net jei ieškovė patyrė išlaidų suteikdama garantijas, susijusias su skirtomis baudomis sprendimais, kurie vėliau buvo panaikinti, ir siekdama įrodyti, jog vienas tų sprendimų buvo neteisėtas, Komisijos negalima kaltinti į tai neatsižvelgus, nes ieškovė galėjo prašyti jas atlyginti pareikšdama ieškinį dėl žalos atlyginimo.

384 Septinta, išnagrinėjęs pirmąjį ieškovės nurodytą pagrindą, Bendrasis Teismas atmetė kaltinimą, susijusį su Komisijos padarytu protingo termino principo pažeidimu. Todėl šioje byloje negalima remtis teismų praktika, susijusia su šio sprendimo 115 punkte minėtu sprendimu *Baustahlgewebe prieš Komisiją*, kuriame nustatyta, kad buvo pažeistas protingo termino principas.

385 Galiausiai, kadangi Komisija neteisingai nustatė sunkinančią aplinkybę ieškovės atžvilgiu, ginčijamą sprendimą reikia pakeisti ir jai skirtos baudos dydį sumažinti 5 %, t. y. 500 000 eurų.

Dėl trečiojo pagrindo, susijusio su klaidingu pažeidimo trukmės vertinimu

Šalių argumentai

386 Kalbėdama apie pažeidimo pabaigą, ieškovė teigia, kad Komisijos išvados yra dviprasmiškos ir nepagrįstos įrodymais.

387 Iš tikrųjų ginčijamo sprendimo 2 konstatuojamojoje dalyje pasakyta, kad pažeidimas tęsėsi iki „maždaug 1990 [metų] pabaigos“. O ginčijamo sprendimo 160 ir

161 konstatuojamosiose dalyse pasakyta, kad pažeidimas buvo tęsiamas „bent iki 1989 [metų] pabaigos“ ir kad ieškovė nebetaikė nuolaidų už viršijamą kiekį nuo „1990 m. sausio 1 d.“ Be to, ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje Komisija nurodo „ne anksčiau kaip 1989 [metų] pabaigą“, kaip momentą, po kurio pažeidimas nebebuvo daromas. Ieškovė taip pat tvirtina, kad Komisija nepateikė jokio įrodymo apie neteisėtus veiksmus po 1989 metų.

388 Kalbėdama apie pažeidimo pradžią, ieškovė teigia, kad Komisija neturi jokių įrodymų, kad pažeidimas pradėtas daryti 1983 m., arba kuriuose būtų nurodyti klientai, kuriems buvo taikyta nuolaida už viršijamą kiekį. Pranešime apie kaltinimus Komisija nurodė 1984 m. kaip pažeidimo pradžią. Bet kokiu atveju, nė vieno dokumento, kuriuo remiasi Komisija, data nėra ankstesnė už 1985 m. sausio 1 dieną.

389 Pasak ieškovės, dėl to, kad bauda nustatyta už aštuonerius pažeidimo metus, t. y. 1983–1990 m., o Komisija įrodymus pateikė tik už penkerių metų laikotarpį, t. y. 1985–1989 m., baudą reikia sumažinti 35–40 % nepažeidžiant kitų išdėstytų argumentų.

390 Kalbėdama apie pažeidimo darymo pabaigą, Komisija pastebi, kad ieškovės nurodytas nenuoseklumas yra tik ginčijamo sprendimo 2 konstatuojamojoje dalyje, kurioje nurodyta, kad ieškovės suteiktos nuolaidos už viršijamą kiekį baigtos taikyti 1990 m. pabaigoje, tačiau remiantis kitomis ginčijamo sprendimo nuostatomis darytina išvada, kad pažeidimas baigtas daryti baigiantis 1989 metams. Jos nuomone, Komisijos narių kolegija priėmė visą sprendimą ir jame negali būti netikslumų.

391 Kalbėdama apie pažeidimo pradžios datą, Komisija pripažįsta, kad tiksliai nežino tikslios datos, t. y. 1983 ar 1984 m. buvo sudaryti susitarimai dėl nuolaidų už viršijamą

kiekį, bet, jos teigimu, neginčytina, kad tokie veiksmai truko daugiau nei penkerius metus, jog jie prasidėjo iki 1985 m. ir kad pažeidimas baigtas tik 1989 m. pabaigoje. Todėl ieškovei skirta bauda už tokios trukmės pažeidimą nėra per didelė.

Bendrojo Teismo vertinimas

392 Visų pirma reikia pažymėti, kad nors šiuo pagrindu oficialiai siekiama panaikinti arba sumažinti baudą, jis taip pat turi būti suprantamas kaip prašymas iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą tiek, kiek jo 1 straipsnyje teigiama, kad ieškovė 1983 m. pažeidė EB 82 straipsnio nuostatas.

393 Ginčijamame sprendime apie pažeidimo trukmę pasakyta:

„2) Nuo 1983 m. iki maždaug 1990 [metų] pabaigos [ieškovė] piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, kurią užėmė Jungtinės Karalystės natrio karbonato rinkoje pagrindiniams klientams taikydama nuolaidų už lojalumą sistemą ir nuolaidas, susijusias su ribiniu kiekiu tonomis (angl. – *top-slice rebates* arba „nuolaidos už viršijamą kiekį“), sutartines sąlygas, kurios jai užtikrino veiksmingą išimtinio tiekimo teisę ir kitas priemones, kuriomis buvo siekiama susaistyti klientus, kad šie iš jos pirktų visą reikiamą kiekį, bei pašalinti konkurentus.

<…>

(160) Pažeidimas pradėtas daryti maždaug 1983 m. netrukus po derybų su Komisija ir po to, kai buvo nutrauktas tyrimas, bei truko ne trumpiau kaip iki 1989 [metų] pabaigos.

(161) Komisija atsižvelgia į tai, kad [ieškovė] nuolaidų už viršijamą kiekį sistemos nebetaikė nuo 1990 m. sausio 1 dienos.“

394 Ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje nustatyta:

„<…> [ieškovė] pažeidė [EB 82] straipsnio nuostatas maždaug nuo 1983 m. ir pažeidimas buvo tęsiamas iki ne anksčiau kaip 1989 [metų] pabaigos atliekant veiksmus, kuriais buvo siekiama panaikinti arba labai apriboti konkurenciją.“

395 „Taigi kalbant apie datą, kada pažeidimas baigtas daryti, egzistuoja dviejų ginčijamo sprendimo nuostatų prieštaringumas, vienoje jų minima“ maždaug 1990 [metų] pabaiga, o kitose nurodomi 1989 metai.

396 Šiuo atveju reikia nuspręsti, kad, kaip nustatyta ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje, pažeidimas buvo tęsiamas iki „ne anksčiau kaip 1989 [metų] pabaigos“, tai taip pat paminėta ir 160 konstatuojamojoje dalyje, kurioje kalbama apie pažeidimo trukmę, o nuoroda į „maždaug 1990 [metų] pabaigą“, kuri išdėstyta ginčijamo sprendimo 2 konstatuojamojoje dalyje ir kuri yra tik ieškovės padaryto pažeidimo santrauka, tikriausiai yra rašybos klaida.

397 Kalbėdama apie datą, kai pradėtas daryti pažeidimas, ieškovė pabrėžia, kad Komisija neturi jokių įrodymų, susijusių su 1983 ir 1984 metais, o Komisija teigia, kad susitarimus, susijusius su nuolaidomis už viršijamą kiekį, ieškovė sudarė iki 1985 m., nors pati pripažįsta, kad nežino tikslios datos, t. y. 1983 m. ar 1984 m. tie susitarimai buvo sudaryti.

398 Atsakydama į raštu pateiktą Bendrojo Teismo klausimą, Komisija daro nuorodą į tam tikrus byloje esančius dokumentus, jos nuomone, įrodančius, kad veiksmai, kuriais kaltinama ieškovė, buvo atlikti 1983 ir 1984 metais.

399 Šiuo atveju, pirma, reikia pažymėti, kad atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ieškovė pati daro nuorodą į 1984 m. ir kad ginčijamo sprendimo 60 konstatuojamojoje dalyje, pasak ieškovės, nurodyta, jog nuo 1984 m. nuolaidos daugeliu atvejų buvo individualių derybų objektas.

400 Antra, reikia atkreipti dėmesį, kad atsakant į Bendrojo teismo raštu pateiktą klausimą Komisijos nurodyti dokumentai neleidžia daryti išvados, kad pažeidimas, kuriuo kaltinama ieškovė, padarytas jau 1983 m. Be to, Komisija pripažįsta, kad tiksliai nežino, kada sudaryti susitarimai dėl nuolaidų už viršijamą kiekį (žr. šio sprendimo 391 punktą).

401 Todėl ginčijamą sprendimą reikia panaikinti tiek, kiek jame nurodyta, jog ieškovė 1983 m. pažeidė EB 82 straipsnio nuostatas.

402 Dėl to ieškovei skirtos baudos dydį reikia sumažinti 15 %, t. y. 1 500 000 eurų.

Dėl ketvirtojo pagrindo, susijusio su lengvinančiomis aplinkybėmis

403 Ieškovė pabrėžia, kad Komisija, vertindama pažeidimo sunkumą, turėjo atsižvelgti į devynias lengvinančias aplinkybes

Dėl pirmos dalies, susijusios su ieškovės ir Komisijos bendradarbiavimu

404 Ieškovė teigia, kad ji stengėsi bendradarbiauti su Komisija jai padėdama visose tyrimo stadijose ir atvykdama į išklausymą su liudininkais, labiausiai prisidėjusiais prie faktinių aplinkybių išaiškinimo. Ji atkreipia dėmesį, kad 1992 m. kovo 10 d. Sprendime *ICI prieš Komisiją* (T-13/89, Rink. p. II-1021) Pirmosios instancijos teismas dėl šios priežasties pritaikė papildomą vieno milijono ekiu baudos sumažinimą.

405 Reglamento Nr. 17 11 straipsnyje „Prašymai pateikti informaciją“ nustatyta:

„4. Prašomą pateikti informaciją privalo pateikti įmonių savininkai arba jų atstovai, o teisinio subjektiškumo neturinčių juridinių asmenų, bendrovių ar asociacijų atveju – pagal teisės aktus arba jų įstatus jiems atstovauti įgalioti asmenys.

5. Jeigu įmonė arba įmonių asociacija nepateikia reikalaujamos informacijos per Komisijos nustatytą terminą arba pateikia ne visą informaciją, Komisija priima sprendimą, reikalaujantį pateikti informaciją. Sprendime nurodoma, kokios informacijos reikia, nustatomas atitinkamas terminas jai pateikti ir nurodomos 15 straipsnio 1 dalies b punkte ir 16 straipsnio 1 dalies c punkte numatytos sankcijos bei teisė kreiptis į Teisingumo Teismą dėl sprendimo peržiūrėjimo.“

406 Vadovaujantis nusistovėjusia teismų praktika, bendradarbiavimas tyrimo metu, neviršijantis pareigų, tenkančių įmonei pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnio 4 ir 5 dalis, nepateisina baudos sumažinimo (1992 m. kovo 10 d. Pirmosios instancijos

teismo sprendimo *Solvay prieš Komisiją*, T-12/89, Rink. p. II-907, 341 ir 342 punktai ir 2005 m. liepos 18 d. Sprendimo *Scandinavian Airlines System prieš Komisiją*, T-241/01, Rink. p. II-2917, 218 punktas). Tačiau toks sumažinimas pateisinamas, kai įmonė pateikia daugiau informacijos nei jos gali reikalauti Komisija pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį (2003 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Daesang ir Sewon Europe prieš Komisiją*, T-230/00, Rink. p. II-2733, 137 punktas).

407 Šio sprendimo 404 punkte minėtame 1992 m. kovo 10 d. Sprendime *ICI prieš Komisiją* (393 punktas) Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad ieškovė labai išsamiai atsakė į prašymą pateikti informaciją, kuri buvo susijusi ne tik su jos, bet ir su visų kitų susijusių įmonių veiksmais, ir kad be tokio atsakymo Komisijai būtų buvę daug sunkiau nutraukti pažeidimą, kuris yra Sprendimo 91/300 objektas.

408 Tačiau šioje byloje ieškovė, nepateikdama jokio įrodymo, paprasčiausiai teigia, kad ji visiškai padėjo Komisijai visose tyrimo stadijose ir kad atvyko į išklausymą su liudininkais, kurie labiausiai prisidėjo prie faktinių aplinkybių išaiškinimo.

409 Bet kokiu atveju ieškovės elgesys negali būti laikomas Reglamento Nr. 17 11 straipsnio 4 ir 5 dalyse įmonėms nustatytas pareigas viršijančiu bendradarbiavimu atliekant tyrimą. Be to, taip pat negalima teigti, kad ieškovė pateikė informacijos daugiau, nei jos gali reikalauti Komisija pagal to reglamento 11 straipsnį.

410 Kadangi ieškovės veiksmų negalima laikyti lengvinančia aplinkybe, ketvirtojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti.

Dėl antros dalies, susijusios su susitarimų dėl kainų nustatymo neapgalvotu pobūdžiu

411 Pasak ieškovės, susitarimai dėl kainų nustatymo natrio karbonato rinkoje nebuvo apgalvota susijusių šalių politika, kuria būtų siekiama pažeisti konkurencijos taisykles. Šiuo atveju ji remiasi 1988 m. lapkričio 29 d. „Natrio karbonato“ skyriaus komercijos vadovo vidaus pranešimu, kuris buvo perduotas Komisijai per administracinę procedūrą ir kuriame pasakyta, kad „atsižvelgdamas į prieš kelerius metus įvykusius natrio karbonato gamintojų susitikimus su [Konkurencijos Generaliniu direktoratu], [jis nemanė], kad [gali kilti] didelių problemų dėl [jų] sutarčių pobūdžio“. Minėtame pranešime taip pat nurodyta, kad padėties rinkoje optimizavimą ir piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi dažnai skiria neryški riba. Bet kokiu atveju ieškovė pažymi, kad ankstesniame Teisingumo Teismo ar Pirmosios instancijos teismo sprendime jos veiksmai nebuvo laikomi piktnaudžiavimu. Todėl, jei pažeidimas padarytas, jį reikėtų laikyti „techniniu pažeidimu“.

412 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką tam, kad EB sutartyje nustatytos konkurencijos taisyklės būtų laikomos pažeistomis tyčia, nebūtina, jog įmonė suprastų pažeidžianti tose taisyklėse nustatytus draudimus, pakanka to, kad ji negalėjo nežinoti, jog veiksmų, dėl kurių ji kaltinama, tikslas arba poveikis buvo riboti konkurenciją bendrojoje rinkoje (1993 m. balandžio 1 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BPB Industries ir British Gypsum prieš Komisiją*, T-65/89, Rink. p. II-389, 165 punktas ir 2005 m. liepos 27 d. Sprendimo *Brasserie nationale ir kt. prieš Komisiją*, T-49/02–T-51/02, Rink. p. II-3033, 155 punktas).

413 Kaip teisingai pastebi Komisija ginčijamo sprendimo 137 konstatuojamojoje dalyje, Teismas jau yra priėmęs kelis sprendimus, pagal kuriuos buvo baudžiama už veiksmus, kuriais siekiama sudaryti kliūčių konkurentams bendradarbiauti su klientais ir kuriais pastarieji susaistomi su dominuojančiu tiekėju. Šio sprendimo 216 punkte minėtame sprendime *Hoffmann-Laroche prieš Komisiją*, be kita ko, nustatyta, jog tai,

kad rinkoje dominuojančią padėtį užimanti įmonė nustato pirkėjams pareigą arba reikalauja pasižadėti visiškai arba didele dalimi tenkinti savo poreikius išskirtinai įsigyjant produkciją iš minėtos įmonės – nors ji tai daro pirkėjų prašymu – yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi pagal EB 82 straipsnį, nepaisant to, ar aptariamas įsipareigojimas paprasčiausiai išdėstytas, ar už jį atlyginama suteikiant nuolaidas.

414 Be to, ginčijamo sprendimo 108 konstatuojamojoje dalyje pasakyta, kad ieškovė paskelbė „pranešimą“ „Problemos ir tikslai 1989 metais: nuolaidų sistemos už viršijamą kiekį teisėtumas ir kiti sprendimai“.

415 Be to, ginčijamo sprendimo 158 konstatuojamojoje dalyje Komisija teigia:

„Po išsamių derybų su Komisija, kurios vyko 1980–1982 m., [ieškovė] puikiai žinojo [EB] 82 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Maždaug 1983 m. nustatydama nuolaidas už ribinį kiekį tonomis ji toli gražu nesilaikė Komisijai duoto konkretaus pažado neteikti specialių paskatinimų klientams, kad šie [iš jos] įsigytų visą arba beveik visą jiems reikalingo natrio karbonato kiekį.“

416 Todėl ieškovė negalėjo nežinoti, kad ginčijamame sprendime nurodytais veiksmais buvo siekiama riboti konkurenciją bendrojoje rinkoje.

417 1988 m. lapkričio 29 d. „Natrio karbonato“ skyriaus komercijos direktoriaus pranešimas nepaneigia šios išvados, nes teismų praktikoje jau aiškiai yra nustatyta, kad veiksmai, panašūs į tuos, kuriais Komisija kaltina ieškovę, yra neteisėti.

418 Todėl ketvirtojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti.

Dėl trečios dalies, susijusios su prevencinių priemonių egzistavimu

419 Ieškovė teigia ėmusis reikiamų priemonių konkurencijos taisyklių laikymuisi užtikrinti. Tarp tokių priemonių buvo bendra ir nuolatinė mokymų programa, kurią įgyvendino įmonės ir nepriklausomi advokatai. Taip pat buvo naudojama profesionaliai parengta vaizdo kasetė, parduota daugiau nei 170 kitų įmonių, ir aiškinamoji brošiūra. Ieškovės teigimu, šios priemonės buvo veiksmingos, nes per dešimt metų nuo Sprendimo 91/300 priėmimo nebuvo nei vieno skundo, susijusio su konkurencijos teisės pažeidimais.

420 Šiuo atveju nors ir svarbu, jog įmonės ėmėsi priemonių, siekdamos užkirsti kelią būsimiems savo darbuotojų Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimams, tai nekeičia aplinkybės, kad konstatuotas pažeidimas buvo faktiškai padarytas. Vien tai, kad Komisija savo sprendimų priėmimo praktikoje tam tikrais atvejais teisės laikymosi programos parengimą laikė lengvinančia aplinkybe, nereiškia, kad taip ji privalo

elgtis kiekvienoje byloje (žr. 2006 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BASF prieš Komisiją*, T-15/02, Rink. p. II-497, 266 punktą ir nurodytą teismų praktiką).

421 Darytina išvada, kad Komisijos negalima kaltinti, jog nagrinėdama lengvinančių aplinkybių egzistavimą ji neatsižvelgė į prevencines priemones, kurių ieškovė teigia ėmusis.

422 Todėl ketvirtojo pagrindo trečią dalį reikia atmesti.

Dėl ketvirtos dalies, susijusios su nuolaidų už viršijamą kiekį nebetaikymu

423 Ieškovė teigia, kad gerokai prieš gaudama pranešimą apie kaltinimus, ji savanoriškai iš naujo derėjosi dėl sutarčių, susijusių su natrio karbonato kainų nustatymu, idant būtų išvengta nuolaidų už ribinį kiekį tonomis, ir nustatė vieningą kainą be jokių nuolaidų ar sumažintų kainų. Ji remiasi Komisijos pranešimu dėl baudų neskyrimo ar jų dydžio sumažinimo bylose dėl kartelių (OL C 207, 1996, p. 4). Jos teigimu tame pranešime nustatyta, kad savanoriškas veiksmų nutraukimas ankstyvoje stadijoje yra veiksnys, lemiantis didelį baudos dydžio sumažinimą. Baudų nustatymo metodo gairių 3 punkte taip pat pasakyta, kad tai veiksnys, kuriuo grindžiamas labai didelis baudos sumažinimas.

424 Šiuo atveju reikia pabrėžti, kad pagal Baudų nustatymo metodo gairių 3 punktą lengvinanti aplinkybė yra „pažeidimo nutraukimas nuo pat pirmųjų Komisijos veiksmų (būtent patikrinimų)“.

425 Tačiau, kaip nurodyta šio sprendimo 366–369 punktuose, Baudų nustatymo metodo gairės šioje byloje netaikomos.

426 Bet kokiu atveju, net jei šioje byloje minėtos gairės būtų taikomos, reikia pripažinti, kad gairių 3 straipsnyje nustatytos sąlygos šioje byloje nėra tenkinamos. Iš tikrųjų negalima teigti, kad ieškovė pažeidimo nebedarė nuo pat pirmųjų Komisijos veiksmų, kaip to reikalaujama gairėse siekiant, kad pažeidimo nutraukimas būtų laikomas lengvinančia aplinkybe. Šiuo atveju, remiantis minėtu 3 punktu, darytina išvada, kad Komisija pirmuosius tikrinimus atliko 1989 m. balandžio mėn., o ieškovė nustojo taikyti nuolaidų už ribinį kiekį tonomis sistemą nuo 1990 m. sausio 1 d., kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 161 konstatuojamojoje dalyje.

427 Visų pirma reikia pažymėti, kad gairių 3 straipsnis negali būti aiškinamas taip, kad vien tik tai, jog pažeidėjas nutraukia pažeidimą nuo pat pirmųjų Komisijos veiksmų, apskritai ir be išlygų yra lengvinanti aplinkybė. Toks gairių 3 straipsnio aiškinimas sumažintų praktinį nuostatų, leidžiančių užtikrinti veiksmingą konkurenciją, veiksmingumą, nes susilpnintų tiek sankciją, kuri gali būti paskirta už EB 82 straipsnio pažeidimą, tiek tokios sankcijos atgrasomąjį poveikį. Todėl ši nuostata turi būti aiškinama taip, kad tik konkrečios bylos aplinkybės, kuriomis pažeidimas yra nutraukiamas įsikišus Komisijai, gali pateisinti atsižvelgimą į šią aplinkybę kaip į lengvinančią (2006 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Archer Daniels Midland prieš Komisiją*, T-59/02, Rink. p. II-3627, 335 ir 338 punktai).

428 Šioje byloje reikia priminti, kad Komisija kaltina ieškovę piktnaudžiavus dominuojančia padėtimi, kurią pastaroji užėmė Jungtinės Karalystės natrio karbonato rinkoje, pagrindiniams klientams taikydama lojalumo nuolaidų sistemą ir nuolaidas už ribinį kiekį tonomis – tokiomis sutartinėmis sąlygomis užsitikrindama veiksmingą išimtinį tiekimą, bei kitas priemones, kuriomis buvo siekiama susaistyti minėtus klientus, kad jie pirktų visą arba beveik visą reikiamo natrio karbonato kiekį, o konkurentai būtų išstumti. Šiuo atveju, be kita ko, reikia priminti, kad ieškovė neginčija ginčijamame sprendime Komisijos nurodytų dokumentų egzistavimo ir jų turinio, kuriais remiantis darytina išvada, kad nuolaidos už viršijamą kiekį nebuvo grindžiamos ekonomiškai pagrįsta nauda ir kad jomis buvo siekiama sukliudyti klientams apsirūpinti reikiama produkcija iš konkuruojančių gamintojų. Taip pat reikia pažymėti, kaip nurodyta šio sprendimo 370, 373 ir 374 punktuose, kad pažeidimai, kuriais kaltinama ieškovė, yra labai sunkūs.

429 Todėl reikia nuspręsti, kad net jei būtų taikomos gairės ir net jei ieškovė nustojo klientams taikyti nuolaidas už viršijamą kiekį Komisijai ėmusis pirmųjų veiksmų, toks pažeidimo nutraukimas šioje byloje negali būti laikomas lengvinančia aplinkybe.

430 Todėl ketvirtojo pagrindo ketvirtą dalį reikia atmesti.

Dėl penktos dalies, susijusios su ribota nuolaidų apimtimi

431 Pasak ieškovės, nuolaidos už viršijamą kiekį tonomis buvo taikomos tik 8 % viso jos parduodamo natrio karbonato kiekio.

432 Šiuo atveju reikia priminti, kad vertindama pažeidimo sunkumą, Komisija privalo atsižvelgti į daugelį veiksnių, kurių pobūdis ir reikšmė skiriasi, nelygu nagrinėjamo pažeidimo tipas, ir į ypatingas atitinkamo pažeidimo aplinkybes. Prie veiksnių, apibrėžiančių pažeidimo sunkumą, gali būti priskiriamas prekių, susijusių su pažeidimu, kiekis ir vertė, įmonės dydis bei ekonominiai pajėgumai ir, dėl tos priežasties, įtaka, kurią ji gali daryti rinkai (šio sprendimo 354 punkte minėto Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 120 punktas).

433 Šioje byloje Komisija taip pasakė apie aptariamo pažeidimo sunkumą:

„(156) Šiuo atveju Komisija mano, kad [EB] 82 straipsnio pažeidimai buvo ypač sunkūs. Jie buvo dalis apgalvotos politikos, kuria siekta konsoliduoti [ieškovės] vykdomą [aptariamos] rinkos kontrolę imantis veiksmų, kurie visiškai prieštarauja pagrindiniams Sutarties tikslams. Be to, tais pažeidimais buvo konkrečiai siekiama riboti arba padaryti įtaką tam tikrų konkurentų veiklai.

(157) Ilgą laiką iš visų konkurentų atimdama galimybę parduoti, [ieškovė] smarkiai pažeidė aptariamos rinkos sandarą, o vartotojai iš to neturėjo jokios naudos.“

434 Todėl reikia konstatuoti, kad Komisija teisingai atsižvelgė į įtaką, kuri pažeidimu galėjo būti daroma rinkai, ir kuri šios bylos aplinkybėmis galėjo apsiriboti tik natrio karbonato kiekiu, kuriam buvo taikomos nuolaidos už ribinį kiekį tonomis.

435 Bet kokiu atveju, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, darytina išvada, kad aspektai, susiję su elgesio tikslu, gali turėti didesnės reikšmės nustatant baudos dydį nei aspektai, susiję su tokio elgesio poveikiu (šio sprendimo 378 punkte minėto Sprendimo *Thyssen Stahl prieš Komisiją* 636 punktas ir šio sprendimo 295 punkte minėto Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 259 punktas).

436 Todėl ketvirto pagrindo penktą dalį reikia atmesti.

Dėl šeštos dalies, susijusios su kaltinimų dėl kitų pardavimo sutarčių aspektų nebuvimu

437 Ieškovė teigia, kad Komisija nepateikia jokių kaltinimų dėl natrio karbonato pardavimo sutarčių trukmės, konkurencijos sąlygų nustatymo, sutarčių dėl viso klientams reikalingo kiekio arba nuolaidų už pagrindinį kiekį ar bet kokių kitų nuolaidų, susijusių su likusiais 92 % jos gaminamos produkcijos.

438 Šiuo atveju pakanka pažymėti, kad apie tokius veiksmus ginčijamame sprendime nekalbama.

439 Tai, kad Komisija nepateikė kaltinimų dėl kitų pardavimo sutarčių aspektų, negali būti laikoma lengvinančia aplinkybe, kiek tai susiję su pažeidimu, nagarinėjamu ginčijamame sprendime.

440 Todėl ketvirtojo pagrindo šeštą dalį reikia atmesti.

Dėl septintos dalies, susijusios su naudos iš pažeidimo nebuvimu

441 Ieškovė teigia, kad Komisija nepateikė jokių įrodymų, jog ji gavo kokios nors naudos vykdydama veiksmus, kuriais yra kaltinama. Ji teigia, kad devintojo dešimtmečio pradžioje jos pardavimas smuko ir kad ji turėjo racionalizuoti gamybos pajėgumus uždarydama gamyklą Valerskote (Jungtinė Karalystė). Dėl to padėtis pagerėjo, tačiau jos bendras pelnas buvo nedidelis per visą devintąjį dešimtmetį.

442 Tačiau ieškovė nenurodo jokių faktinių aplinkybių ir nepateikia įrodymų teiginiui dėl naudos nebuvimo pagrįsti.

443 Be to, net jei ieškovė negavo jokios naudos iš veiksmų, kuriais ji kaltinama, reikia priminti, kad jei įmonei paskirtos baudos dydis turi būti proporcingas pažeidimo trukmei ir kitiems veiksniams, turintiems įtakos vertinant pažeidimo sunkumą, tarp kurių yra ir pelnas, kurį atitinkama įmonė galėjo gauti iš savo veiksmų, tai aplinkybė, kad dėl pažeidimo įmonė negavo jokios naudos, nesudaro kliūčių jai skirti baudą, nes priešingu atveju ši bauda netektų atgrasomojo poveikio. Tai reiškia, kad Komisija, nustatydama baudos dydį, neprivalo atsižvelgti į tai, kad nagrinėjamas pažeidimas neatnešė jokios naudos. Be to, su pažeidimu susijusios finansinės naudos nebuvimas negali būti laikomas lengvinančia aplinkybe (šiuo klausimu žr. 2005 m. lapkričio

29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Heubach prieš Komisiją*, T-64/02, Rink. p. II-5137, 184–186 punktus ir juose nurodytą teismų praktiką).

444 Todėl ketvirtojo pagrindo septintą dalį reikia atmesti.

Dėl aštuntos dalies, susijusios su pažeidimo neslaptumu

445 Ieškovė teigia, kad šioje byloje nėra sunkinančios aplinkybės, susijusios su nuolaidų už viršijamą kiekį slaptumu. Remiantis Komisijos priimtomis antidempingo priemonėmis darytina išvada, kad natrio karbonato rinka buvo skaidri bei jautri kainai ir kad vartotojai veikė Bendrijos ar pasaulio mastu sudarydami metines sutartis.

446 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad vertindama pažeidimo sunkumą Komisija gali atsižvelgti į slaptumą kaip į sunkinančią aplinkybę (šiuo klausimu dėl kartelio žr. 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisiją*, T-347/94, Rink. p. II-1751, 213 punktą).

447 Tačiau dėl to negalima daryti išvados, kad neslaptumas yra lengvinanti aplinkybė.

448 Tokiomis aplinkybėmis ketvirtojo pagrindo aštunta dalis turi būti atmesta.

Dėl devintos dalies, susijusios su konkurentų savybėmis

449 Pasak ieškovės, nuolaidos už viršijamą kiekį įtakos turėjo tik jos konkurentams, veikiantiems už Bendrijos ribų, kurie patys visą devintąjį dešimtmetį taikė šališką kainų nustatymo politiką.

450 Šiuo atveju pakanka pažymėti, kad net jei nuolaidos už viršijamą kiekį darė įtakos tik konkurentams, veikiantiems už Bendrijos ribų, ieškovė nepaaiškina, kodėl tai, kad tos įmonės įsisteigusios už Bendrijos ribų, šioje byloje turi būti laikoma lengvinančia aplinkybe.

451 Todėl ketvirtojo pagrindo devintą dalį reikia atmesti.

452 Galiausiai ginčijamą sprendimą reikia panaikinti tiek, kiek jame nurodyta, kad pažeidimas buvo daromas nuo maždaug 1983 m. iki 1989 m. pabaigos, o ne nuo 1984 m. iki 1989 m. pabaigos, ir jį pakeisti tiek, kiek jame klaidingai atsižvelgiama į ieškovės padarytą pakartotinį pažeidimą kaip į sunkinančią aplinkybę.

453 Todėl ieškovei skirta bauda sumažinama iki 8 mln. eurų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

454 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 3 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, Bendrasis Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas.

455 Šioje byloje ieškovės reikalavimai buvo pripažinti iš dalies pagrįstais. Šiomis bylos aplinkybėmis Bendrasis Teismas mano, jog teisinga nuspręsti, kad ieškovė padengia keturis penktadalius savo bylinėjimosi išlaidų ir keturis penktadalius Komisijos bylinėjimosi išlaidų, o Komisija padengia penktadalį savo bylinėjimosi išlaidų ir penktadalį ieškovės bylinėjimosi išlaidų.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji kolegija)

nusprendžia:

1. **2000 m. gruodžio 13 d. Komisijos sprendimo 2003/7/EB dėl procedūros pagal [EB] 82 straipsnį (Byla COMP/33.133 – D: Natrio karbonatas – ICI) 1 straipsnis panaikinamas tiek, kiek jame pripažįstama, jog *Imperial Chemical Industries Ltd* 1983 m. pažeidė EB 82 straipsnio nuostatas.**

2. **Sprendimo 2003/7 2 straipsniu Imperial Chemical Industries skirtos baudos dydis sumažinamas iki 8 mln. eurų.**

3. **Atmesti likusią ieškinio dalį.**

4. **Imperial Chemical Industries padengia keturis penktadalius savo bylinėjimosi išlaidų ir keturis penktadalius Komisijos bylinėjimosi išlaidų.**

5. **Komisija padengia penktadalį savo bylinėjimosi išlaidų ir penktadalį Imperial Chemical Industries bylinėjimosi išlaidų.**

Meij Vadapalas Dittrich

Paskelbta 2010 m. birželio 25 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

II - 2776

Turinys

Faktinės bylos aplinkybės ..... II - 2647

Procesas ..... II - 2657

Šalių reikalavimai ..... II - 2662

Dėl teisės ..... II - 2663

1. Dėl reikalavimų, susijusių su ginčijamo sprendimo panaikinimu ..... II - 2663

Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su Komisijos kompetencijos priimti ginčijamą sprendimą nebuvimu ..... II - 2664

Dėl pirmos dalies, susijusios su senaties taisyklių pažeidimu ..... II - 2664

— Šalių argumentai ..... II - 2664

— Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 2667

Dėl antros dalies, susijusios su protingo termino principo pažeidimu ..... II - 2672

— Šalių argumentai ..... II - 2672

— Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 2674

Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimu ..... II - 2679

Dėl pirmos dalies, susijusios su Sprendimo 91/300 parengiamųjų etapų neteisėtumu ..... II - 2679

— Šalių argumentai ..... II - 2679

— Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 2680

Dėl antros dalies, susijusios su pernelyg ilgu laikotarpiu nuo administracinės procedūros iki ginčijamo sprendimo priėmimo ..... II - 2682

— Šalių argumentai ..... II - 2682

— Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 2682

Dėl trečios dalies, susijusios su pareiga atlikti naujus procedūrinius veiksmus ..... II - 2683

— Šalių argumentai..... II - 2683

— Bendrojo Teismo vertinimas..... II - 2687

Dėl ketvirtos dalies, susijusios su teisės susipažinti su bylos medžiaga pažeidimu II - 2695

— Šalių argumentai..... II - 2695

— Bendrojo Teismo vertinimas..... II - 2699

Dėl penktos dalies, susijusios su EB 253 straipsnio pažeidimu ..... II - 2710

— Šalių argumentai..... II - 2710

— Bendrojo Teismo vertinimas..... II - 2711

Dėl trečiojo ieškinio pagrindo, susijusio su neteisingu aptariamos rinkos įvertinimu II - 2712

Šalių argumentai..... II - 2712

Bendrojo Teismo vertinimas..... II - 2713

Dėl ketvirtojo ieškinio pagrindo, susijusio su dominuojančios padėties nebuvimu .. II - 2715

Šalių argumentai..... II - 2715

Bendrojo Teismo vertinimas..... II - 2717

Dėl penktojo ieškinio pagrindo, susijusio su piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi nebuvimu..... II - 2725

Dėl pirmos dalies, susijusios su nuolaidomis už ribinį kiekį tonomis..... II - 2725

— Šalių argumentai..... II - 2725

— Bendrojo Teismo vertinimas..... II - 2728

Dėl antros dalies, susijusios su išskirtinio tiekimo nuostatomis ir su pirkimo iš konkurentų ribojimu ..... II - 2734

— Šalių argumentai ..... II - 2734

— Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 2735

Dėl trečios dalies, susijusios su kitomis finansinėmis paskatomis ..... II - 2738

— Šalių argumentai ..... II - 2738

— Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 2739

Dėl šeštojo ieškinio pagrindo, susijusio su įtakos valstybių narių prekybai nebuvimu II - 2741

Šalių argumentai ..... II - 2741

Bendrojo teismo vertinimas ..... II - 2742

2. Dėl reikalavimų, susijusių su baudos panaikinimu arba sumažinimu ..... II - 2747

Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su praėjusiu laiku ..... II - 2747

Šalių argumentai ..... II - 2747

Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 2748

Dėl antrojo pagrindo, susijusio su pa¸eidimo sunkumo klaidingu vertinimu ..... II - 2749

Šalių argumentai ..... II - 2749

Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 2751

Dėl trečiojo pagrindo, susijusio su klaidingu pažeidimo trukmės vertinimu ..... II - 2757

Šalių argumentai ..... II - 2757

Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 2759

Dėl ketvirtojo pagrindo, susijusio su lengvinančiomis aplinkybėmis ..... II - 2761

Dėl pirmos dalies, susijusios su ieškovės ir Komisijos bendradarbiavimu ..... II - 2762

Dėl antros dalies, susijusios su susitarimų dėl kainų nustatymo neapgalvotu pobūdžiu ..... II - 2764

Dėl trečios dalies, susijusios su prevencinių priemonių egzistavimu ..... II - 2766

Dėl ketvirtos dalies, susijusios su nuolaidų už viršijamą kiekį nebetaikymu .... II - 2767

Dėl penktos dalies, susijusios su ribota nuolaidų apimtimi..... II - 2769

Dėl šeštos dalies, susijusios su kaltinimų dėl kitų pardavimo sutarčių aspektų nebuvimu..... II - 2771

Dėl septintos dalies, susijusios su naudos iš pažeidimo nebuvimu..... II - 2772

Dėl aštuntos dalies, susijusios su pažeidimo neslaptumu..... II - 2773

Dėl devintos dalies, susijusios su konkurentų savybėmis..... II - 2774

Dėl bylinėjimosi išlaidų..... II - 2775